

**Wiener osiguranje Vienna Insurance Group
a.d. Banja Luka**

Konsolidovani i odvojeni
finansijski izvještaji
31. decembar 2019.

Sadržaj

Izvještaj Uprave	1
Odgovornost Uprave za pripremu i odobrenje godišnjih finansijskih izvještaja	6
Izvještaj nezavisnog revizora	7
Izvještaj o finansijskom položaju	14
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	15
Izvještaj o promjenama u kapitalu i rezervama	17
Izvještaj o novčanim tokovima	19
Bilješke uz finansijske izvještaje	20 - 107

Izvještaj Uprave

Uprava Društva predstavlja izvještaj zajedno sa revidiranim godišnjim finansijskim izvještajima za godinu koja je završila 31. decembra 2019.

Wiener osiguranje Vienna Insurance Group akcionarsko društvo Banja Luka (u nastavku „Društvo“) je osnovano 1992. godine, a danas posluje kao punopravni član jedne od najvećih osiguravajućih grupacija u Centralnoj i Jugoistočnoj Evropi Vienna Insurance Group AG Wiener Versicherung Gruppe (u nastavku „VIG“ ili „Grupa“). Krajnje matično društvo je Wiener Städtische Wechselseitiger Versicherungsverein – Vermögensverwaltung – Vienna Insurance Group.

U skladu sa Zakonom o društvima za osiguranje, Društvo je registrovano za obavljanje poslova neživotnih i životnih osiguranja.

Od 01.12.2014. godine Društvo je promijenilo naziv i sjedište. Stari naziv i sjedište „Jahorina osiguranje VIG“ ad Pale promijenjen je u novi naziv Wiener osiguranje Vienna Insurance Group AD sa sjedištem u Banjoj Luci. Proces preseljenja je uspješno završen sa 01.02.2015. godine.

U cilju podizanja nivoa kvaliteta usluga osnovali smo 2003. godine specijalizovano preduzeće za obavljanje usluga tehničkog pregleda "Jahorina auto" d.o.o. i danas u više od 20 gradova širom BiH u vlastitim centrima obavljamo tehničke preglede za naše klijente.

Društvo svoju pripadnost Grupi ne izražava isključivo koristeći “porodično ime” Vienna Insurance Group, već promovisanjem njenih vrijednosti koje su sastavni dio strategije korporativnog upravljanja Društvom.

Sastavni dio Vienna Insurance Group

VIG: „Fokusirani smo na to da svojim klijentima u Austriji te Srednjoj i Istočnoj Evropi nudimo proizvode i usluge prilagođene njihovim potrebama. Naša je strategija usmjerena na dugoročnu profitabilnost i stabilan rast prinosa, što nas čini pouzdanim partnerom u vremenima dinamičkih promjena.“

Vienna Insurance Group zapošljava preko 25.000 zaposlenih u oko 50 kompanija koje posluju u 25 zemalja. Razvijamo osiguravajuća rješenja u skladu s ličnim i lokalnim potrebama čime smo zauzeli vodeću poziciju u osiguravajućoj industriji u Austriji te Srednjoj i Istočnoj Evropi (SIE).

Ekspertiza i stabilnost

Vienna Insurance Group je internacionalna osiguravajuća kompanija sa sjedištem u Beču. Nakon pada Čelične zavjese 1989. godine, VIG se izuzetno brzo razvila od austrijske do međunarodne grupacije. VIG je danas sinonim za stabilnost i ekspertizu u obezbjeđivanju finansijske zaštite protiv rizika. Korijeni VIG-a u Austriji datiraju od 1824. godine. Iskustvo stečeno tokom gotovo dva vijeka, uz fokus na naše suštinske vještine na polju osiguranja, čine čvrst i siguran oslonac za više od 20 miliona klijenata naše Grupe.

Fokus na tržištu Centralne i Istočne Evrope

Osim tržišta Austrije, VIG jasno stavlja naglasak na Centralnu i Istočnu Evropu kao svoja domaća tržišta. Predviđeni ekonomski rast zemalja sa ovog područja je dvostruko veći od predviđene stope rasta zapadnoevropskih zemalja. Stoga, Grupa nastavlja da vjeruje u potencijal regije, naročito jer će ekonomski rast značiti i sve veću potražnju za proizvodima osiguranja, koja je ipak i dalje ispod prosjeka EU.

Prisustvo na lokalnom tržištu

VIG finansijsku zaštitu svojih klijenata smatra velikom odgovornošću. Grupa nastavlja strategiju poslovanja sa više brendova, koja se oslanja na etablirana lokalna tržišta i lokalni menadžment. Na kraju, uspjeh Grupe i njena bliskost sa klijentima zavisi od snage svakog individualnog brenda i lokalne stručnosti (know-how).

Snažne finansije i kreditni rejting

VIG posjeduje A+ rejting sa stabilnom procjenom poznate međunarodne agencije za bonitet Standard & Poor's, što znači da ostaje najbolje ocijenjena kompanija prema vodećem indeksu Bečke berze, ATX. Vienna Insurance Group je listiran na berzama u Beču i Pragu. Wiener Städtische Versicherungsverein – stabilni većinski vlasnik sa dugoročnim fokusom – posjeduje oko 70% akcija VIG-a. Preostale akcije su u slobodnoj prodaji.

Izvještaj Uprave (nastavak)

Društvo

Društvo je 2019. godinu zabilježilo kao jednu od najboljih poslovnih godina od ulaska VIG-a na tržište Bosne i Hercegovine, te je ostvarilo stabilan razvoj premijskog prihoda, kao i ostvarenje dobiti. Kroz gotovo 63 prodajna mjesta locirana u čitavoj zemlji, s okvirno 150 zaposlenih u prodaji i jakom vanjskom prodajnom mrežom, kao i web-prodajom te podrškom partnera u bankarskom sektoru, cilj Društva je omogućiti klijentima potpunu osiguravajuću zaštitu te brzu i efikasnu obradu šteta. Stabilnošću u ključnim kompetencijama Društvo predstavlja ozbiljno osiguravajuće društvo. Društvo uvijek teži pouzdanosti i vjerodostojnosti u ophođenju s poslovnim partnerima, zaposlenima i akcionarima.

Poslovni rezultati za 2019. godinu pokazatelj su daljnjeg jačanja pozicije Društva. Kao jedan od lidera na tržištu osiguranja u Republici Srpskoj po veličini premije, Društvo je svjesno svoje uloge promotera moderne kulture osiguranja na tržištu osiguranja Bosne i Hercegovine, što je prepoznato i od šire javnosti nagradom za najznačajnijeg stranog investitora u Bosni i Hercegovini, državne agencije za promociju stranih ulaganja.

Sa svojih preko 200 motivisanih i edukovanih zaposlenih Društvo izražava svoju spremnost na ostvarenje vrhunskih rezultata i u sljedećim godinama.

Poslovni rezultati

U 2019. godini Društvo je ostvarilo neto dobit od 291 hiljada KM što je odraz stabilnosti poslovanja Društva, strogog upravljanja troškovima i konzervativne politike ulaganja. Uprkos implementiranoj strategiji rasta, Društvo je primjenjivalo selektivnu politiku u preuzimanju osiguranja s težištem na profitabilnosti, nezavisno o mogućim premijskim gubicima. Takvo načelo upravljanja će slijediti i u idućim godinama.

Društvo je ostvarilo ukupnu fakturisane premiju u iznosu od 31.329 hiljada KM, od čega je iznos od 28.445 hiljada KM fakturisana premija neživotnih osiguranja, a 2.884 hiljada KM fakturisana premija životnih osiguranja.

Rast ukupno fakturisane premije od 2,2% u odnosu na 2018. godinu, a prema raspoloživim podacima za 2019. godinu, premija realizovana na teritoriji BIH od strane osiguravajućih društava registrovanih u RS, Društvo je zadržalo prvu poziciju sa ukupnim tržišnim učešćem od 13,58%, dok je na ukupnom tržištu osiguranje BIH i dalje na jedanaestoj poziciji po visini premije sa zadržavanjem tržišnog učešća od 4%.

Kao i u prethodnim godinama, najveće učešće u premiji neživotnih osiguranja ima premija osiguranja imovine (vrste osiguranja 08 i 09) sa 35%, nezgode sa 26%, premija autoodgovornosti sa 20% i autokaska sa 10%. Udio osiguranja automobilske odgovornosti i dalje se smanjuje zbog nezadovoljavajuće situacije na tržištu u toj grupi osiguranja. Orijehtacija Društva je na prodaji profitabilnijih imovinskih vrsta osiguranja i povećanje njihovog učešća u ukupnom portfelju Društva. Društvo je ostvarilo brži rast u ostalim vrstama neživotnih osiguranja, osim automobilske odgovornosti u 2019. god. od tržišta osiguranja u Bosni i Hercegovini koje je raslo 8,6%, a Društvo 12,4%. Društvo ovakvim pristupom i promjenom strukture portfelja, pogotovo svoje interne mreže želi da se pripremi za liberalizaciju tržišta osiguranja od automobilske odgovornosti i proaktivno djeluje u cilju smanjenja negativnog uticaja koji bi liberalizacija mogla imati na obim prihoda od premije i profitabilnost Društva.

U 2019. godini neto izdaci za štete su dosegli iznos od 7.810 hiljada KM što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja smanjenje za 720 hiljada KM ili 8%. Društvo se tokom ove godine uključilo u program za suzbijanje prevara koji je pokrenula Grupa te počelo s implementacijom strukturisanog procesa upravljanja prevarama, očekujući dodatne potencijale profitabilnosti. Ukupni troškovi pribave i administrativni iznosili su 13.124 hiljada KM što predstavlja povećanje za 148 hiljada KM ili 1% u poređenju s prošlom godinom.

Na dan 31. decembar 2019. ukupna aktiva Društva iznosila je 78.611 hiljada KM što predstavlja povećanje za 2.788 hiljada KM ili 4% u odnosu na kraj prethodne godine.

Stabilnost u poslovanju, kao i održiva strategija rasta i profitabilnosti u budućnosti zahtjevaju da Društvo nastavi s daljnjim razvojem digitalizacije procesa pribave i upravljanje portfeljem. U 2019. Društvo je pokrenulo IT projekte na mnogim područjima poslovanja, kako bi se prilagodilo digitalnoj transformaciji na globalnom nivou te optimizovalo poslovne procese.

U paletu svojih proizvoda Društvo je uvrstilo novi proizvod za Osiguranje privatnih objekata i stvari domaćinstva pod nazivom „Siguran dom“, jedinstven proizvod ove vrste na tržištu. Kod izrade, vodilo se računa da se osiguranjem

Izvještaj Uprave (nastavak)

obuhvate svi rizici koje pokrivaju ostala društva za osiguranje kao i dodatni rizici koji u velikoj mjeri povećavaju konkurentsku prednost našeg proizvoda na tržištu. Odlikuje se jednostavnošću i brzinom izrade ugovora o osiguranju što je od velikog značaja za njegov plasman na tržište.

Kako bi se zadržala finansijska stabilnost i sigurnost, poslovni cijevi Društva su usmjereni na daljnje povećanje profitabilnosti Društva kroz očuvanje liderske pozicije u Republici Srpskoj i povećanje tržišnog učešća u Federaciji, preusmjeravanjem na ostale proizvode neživotnog osiguranja s manjim fokusom na automobilsku odgovornost, te daljni razvoj i rast kroz banko kanal i ostale kanale prodaje uz stalno pronalaženje prostora za smanjenje i odgovorno upravljanje poslovnim troškovima.

Svoj razvoj baziraćemo na daljem unapređenju palete imovinskih osiguranja i ostalih neživotnih osiguranja, u skladu sa strategijom Vienna Insurance Group za Bosnu i Hercegovinu.

Sa željom da budemo bliže korisnicima naših usluga i proizvoda stvorili smo mrežu sa brojnim prodajnim lokacijama širom BiH. Sa 31. decembrom 2019. godine imamo 215 zaposlenih i vrlo razgranatu distribucionu mrežu u BiH.

Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima kojima je Društvo izloženo obavlja se redovno u okviru poslovanja. Upravljanje rizicima omogućava identifikaciju, analizu, kvantifikaciju i kontrolu rizika. Najvažniji rizici kojima je Društvo izloženo su: osiguravajući rizici, kreditni rizik, tržišni rizici (cjenovni rizik, kamatni rizik, valutni rizik), rizik likvidnosti, operativni rizik, strateški rizik i reputacijski rizik. Društvo u svim kategorijama rizika poduzima mjere za upravljanje i kontrolu rizika kako bi se rizici ograničili na prihvatljiv nivo. Izloženost rizicima je prikazana u bilješkama uz finansijske izvještaje.

Tržište osiguranja u Bosni i Hercegovini

Prema podacima agencije za osiguranje u Bosni i Hercegovini ukupna bruto fakturisana premija premija svih osiguravatelja u 2019. godini bilježi porast od 7% u odnosu na 2018. Rast premije neživotnih osiguranja iznosi 6,1%, dok su životna osiguranja rasla 10,5%. I dalje najveći udio na tržištu osiguranja zauzima automobilska odgovornost s učešćem od 62,79% u premiji neživotnih osiguranja.

U 2019. godini na tržištu osiguranja u Bosni i Hercegovini poslovalo je 26 osiguravajućih društava, od čega je 15 registrovano u Republici Srpskoj, a 11 u Federaciji, koja su ostvarila ukupnu zaračunatu bruto premiju od 762.542 hiljada KM.

Ljudski resursi

Društvo je na 31. decembar 2019. imalo 215 zaposlenih, od toga u prodajnoj mreži 150.

Tokom godine Uprava je, slijedeći strategiju razvoja ljudskih potencijala kao glavne snage Društva, ulagala u edukaciju, stručno usavršavanje i motivaciju zaposlenih. To uključuje stručne seminare i konferencije posebno s područja aktuaristike, prihvatanje rizika u osiguranju (UW), računovodstva, upravljanja rizicima, informatičkih tehnologija kao i iz drugih područja poslovanja.

Društvo veliku pažnju posvećuje različitosti, koje predstavlja pretpostavku uspjeha na zahtjevnom BIH tržištu. Istovremeno je različitost jedna od temeljnih vrijednosti koje njeguje naša Grupa. Koncept našeg Društva prepoznat je unutar Grupe i proglašen za jedan od tri najbolja u kategoriji „Employer branding & internal Roll-out“ (brendiranje poslodavca i interno sprovođenje).

Društveno odgovorno poslovanje

Društvo ulaže maksimalne napore kako bi uskladilo poslovne ciljeve s društvenim i ekološkim pitanjima na održiv način. Društveno odgovorno poslovanje je kontinuirana obaveza poslovanja Društva kako bi se nastavio održiv razvoj, etično postupanje i doprinos ekonomskom okruženju, a uz unaprijeđenje kvalitete života radnika Društva, lokalne zajednice kao i šire zajednice. Navedeno uključuje i kvalitetno provođenje unutarašnjeg poslovanja Društva u

Izvještaj Uprave (nastavak)

ophođenju s radnicima, kao i poslovanja u odnosima s akcionarom, osiguranicima, poslovnim partnerima, nadzornim tijelima i širom zajednicom.

Najvažnija društvena inicijativa je Društveno aktivni dan (Social Active Day), za koji inicijativa potiče od Vienna Insurance Group te se u mnogim oblicima odvija u većini članica Grupe. Pokrenut je 2011. godine, a njime se svi zaposleni podstiču da se uključe u dobrotvorani rad. U septembru 2019. godine grad Banja Luka je organizovao prvu veliku akciju pospremanja grada u okviru koje su se izvodili brojni radovi, kao što su: montiranje novog i popravljanje oštećenog mobilijara, detaljno čišćenja urbane opreme i bojenje mobilijara, uklanjanje neispravne i neadekvatne opreme. Naši zaposleni Direkcije Društva su se odazvali dobrovoljno ovoj akciji ostvarivši dobit za lokalnu zajednicu.

Društvo smatra svojom obavezom podsticati brigu o kulturnim i socijalnim pitanjima kroz socijalne projekte, te kroz donacije i sponzorstva potpomaže razne institucije i projekte s područja kulture i baštine, sporta i zdravlja, života i sigurnosti, društvenih događaja.

Korporativne vrijednosti koje promoviše Društvo su predanost klijentima, timski rad, inovativnost i znanje, pouzdanost i odgovornost, etičnost i transparentnost. Težimo stvaranju društva koje vodi brigu o potrebama i mogućnostima svih njegovih klijenata, zaposlenih i akcionara.

Korporativno upravljanje

Društvo smatra da je odgovorno i dosljedno korporativno upravljanje preduslov sigurnog i stabilnog poslovanja, rasta i razvoja vrijednosti za akcionara, osiguranike i druge zainteresovane strane.

Društvo u poslovanju primjenjuje spoljne i inerne pravilnike, kao i smjernice matičnog društva, Vienna Insurance Group, vodeći pri tome računa da su navedene smjernice u skladu sa zakonskim odredbama Bosne i Hercegovine.

Akcionar svoje pravo glasa koristi na sjednicama Skupštine akcionara koje saziva Upravni odbor, nakon što utvrdi prijedloge odluka i dostavi ih Skupštini na usvajanje, u skladu sa Statutom i odredbama mjerodavnih zakona. Skupština posebno odlučuje o pitanjima imenovanja članova Upravnog Odbora, usvajanju godišnjih finansijskih izvještaja, godišnjih izvještaja o poslovanju, izmjenama Statuta i raspodjeli dobiti te imenovanju revizora Društva.

Izvještaj Uprave (nastavak)

Pregled poslovanja

Rezultat poslovanja Grupe i Društva za godinu koja je završila 31. decembra 2019. navedeni su u finansijskim izvještajima u nastavku.

Uprava Društva

Upravni odbor Wiener osiguranja VIG ad čine:

- Gabor Lehel, predsjednik
- Harald Londer, član
- Slavko Mitrović, član
- Sanel Kusturica, član
- Robert Lasshofer, član
- Daliborka Dedić, član
- Branko Krstonošić, zamjenik predsjednika i član do 17.1.2020. godine
- Srđan Šuput, član do 5.3.2020. godine
- Goran Mandić, član do 30.6.2019. godine
- Borislav Doder, član od 5.3.2020.
- Predrag Manojlović, član od 5.3.2020.

Izvršni odbor čine:

- Daliborka Dedić, predsjednik od 5.12.2019. godine
- Borislav Doder, član od 5.3.2020. godine
- Predrag Manojlović, član od 5.3.2020. godine
- Srđan Šuput, predsjednik do 4.12.2019. i član do 5.3.2020. godine
- Goran Mandić, član do 30.6.2019. godine

U odnosu na prethodnu, u 2019. godini kompanija je posvećena stabilizaciji prodajne mreže, jasnom pozicioniranju na tržištu i unapređenju svih radnih procesa sa glavnim ciljem unapređenja prodajnih rezultata, podrške i odnosa sa klijentima.

U Banjoj Luci, 23. marta 2020.godine

Daliborka Dedić
Generalni direktor

Predrag Manojlović
Izvršni član upravnog odbora

Odgovornost Uprave za pripremu i odobravanje godišnjih finansijskih izvještaja

Uprava Društva dužna je pripremiti odvojene i konsolidovane finansijske izvještaje za svaku poslovnu godinu, koji istinito i fer pokazuju finansijski položaj Društva i Grupe, te njihovu finansijsku uspješnost i novčane tokove u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“), te ima odgovornost za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućuju pripremanje finansijskih izvještaja. Uprava ima opštu odgovornost za preduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni kako bi joj omogućili očuvanje imovine Društva i Grupe, te sprječavanje i otkrivanje prevara i ostalih nepravilnosti.

Uprava je odgovorna za odabir takvih računovodstvenih politika koje će biti u skladu sa važećim računovodstvenim standardima i za njihovu dosljednu primjenu, donošenje razumnih i razboritih odluka i procjena, te pripremanje odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja na principu neograničenosti vremena poslovanja, osim ako je pretpostavka da će Društvo i Grupa nastaviti s poslovanjem neprimjerena.

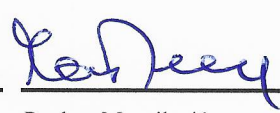
Uprava je dužna podnijeti na usaglašavanje Generalnoj skupštini godišnje izvještaje Društva i Grupe zajedno sa godišnjim finansijskim izvještajima, nakon čega Generalna skupština odobrava i usvaja godišnje finansijske izvještaje.

Uprava je odgovorna za odobravanje i podnošenje odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja na stranama 14 do 107, na odobrenje Generalnoj skupštini, te ih, potvrđujući ovo, potpisuju:

U Banjoj Luci, 23. marta 2020. godine

Daliborka Dedić
Generalni direktor

Predrag Manojlović
Izvršni član upravnog odbora

Izveštaj nezavisnog revizora akcionarima društva Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d.

Mišljenje

Izvršili smo reviziju odvojenih finansijskih izvještaja društva Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. („Društvo“) te konsolidovanih finansijskih izvještaja Društva i njegovih zavisnih društava (zajedno „Grupa“), koji obuhvataju odvojeni i konsolidovani izvještaj o finansijskom položaju Društva, odnosno, Grupe na dan 31. decembra 2019. godine te njihove odvojene i konsolidovane izvještaje o sveobuhvatnoj dobiti, promjenama u kapitalu i novčanom toku za tada završenu godinu, kao i bilješke koje sadrže značajne računovodstvene politike i ostala pojašnjenja.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i objektivno prikazuju nekonsolidovani finansijski položaj Društva i konsolidovani finansijski položaj Grupe na dan 31. decembra 2019. godine te njihovu nekonsolidovanu i konsolidovanu finansijsku uspješnost i novčane tokove za godinu koja je tada završila, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“).

Osnova za izražavanje mišljenja

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti, u skladu s tim standardima, detaljnije su opisane u našem izvještaju nezavisnog revizora u dijelu *Odgovornosti revizora za reviziju odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja*. Nezavisni smo od Društva i Grupe u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Republici Srpskoj i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Izveštaj nezavisnog revizora akcionarima društva Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. (nastavak)

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja razmatrana su u kontekstu revizije odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi smo iznijeli izdvojeno mišljenje o tim pitanjima.

Vrednovanje tehničkih rezervi životnog i neživotnog osiguranja (nekonsolidovani i konsolidovani finansijski izvještaj)

Na dan 31. decembra 2019. godine, u odvojenim finansijskim izvještajima, tehničke rezerve iznosile su 51.013 hiljada KM što predstavlja 84,4% ukupnih obaveza Društva (31. decembra 2018.: 47.763 hiljada KM, 81,7%).

Na dan 31. decembra 2019. godine, u konsolidovanim finansijskim izvještajima, tehničke rezerve iznosile su 51.013 hiljada KM što predstavlja 82,9% ukupnih obaveza Grupe (31. decembra 2018.: 47.763 hiljada KM, 80,0%).

Molimo pogledati stranice 32 i 33 (Značajne računovodstvene politike), stranicu 36 (Računovodstvene procjene i prosudbe), bilješku 1.6 *Osnovne pretpostavke koje imaju najveći uticaj na priznatu imovinu, obaveze, prihode i rashode iz poslova osiguranja*, bilješku 1.7 *Test adekvatnosti obaveza* i bilješku 1.21 *Rezerve za ugovore o osiguranju*.

Ključno revizijsko pitanje

Tehničke rezerve predstavljaju pojedinačno najznačajniju obavezu Društva i Grupe u njihovim izvještajima o finansijskom položaju. Njihovo vrednovanje uključuje značajno prosuđivanje u pogledu neizvjesnih budućih ishoda, jer zahtijeva da Uprava razvije složene i subjektivne pretpostavke koje se koriste kao ulazne varijable u modelu izračuna rezervi za ugovore o osiguranju koji koristi standardnu aktuarsku metodologiju.

Za poslove neživotnih osiguranja procjena uprave vezana uz iznose očekivanog konačnog troška nastalih a neprijavljenih šteta (IBNR), kao i prijavljenih, a neisplaćenih šteta (RBNS) vrlo je kompleksna. Pri tome se mogu koristiti razne metode, te je često standardne aktuarske modele potrebno prilagoditi posebnim okolnostima, a takve prilagodbe takođe zahtijevaju određenu prosudbu.

Uprava procjenjuje IBNR rezervu koristeći složeni model koji se bazira na ključnim pretpostavkama uključujući i one o primjerenosti korištenja istorijskih trendova u predviđanju obrazaca budućeg kretanja nastanka šteta i njihove isplate. Društvo i Grupa koriste podatke o broju i iznosima nastalih i već prijavljenih šteta, prosječne troškove po odštetnom zahtjevu kao i podatke o učestalosti nastanka šteta da bi razvili vlastitu procjenu potrebnog iznosa rezervi.

Kako smo pristupili tom pitanju

Naše revizorske procedure vezane za tehničke rezerve uključivale su, između ostalog:

- Procjenu da li je metodologija primijenjena od strane Društva i Grupe pri izračunu tehničkih rezervi u skladu sa relevantnim regulatornim i izvještajnim zahtjevima, kao i procjenu dosljednosti njezine primjene tokom izvještajnog perioda;
- Testiranje dizajna, implementacije i operativne efikasnosti odabranih ključnih aktuarskih procesnih kontrola, te uz pomoć vlastitih IT stručnjaka, testiranje opštih IT kontrola vezanih uz prikupljanje podataka, njihovu ekstrakciju i validaciju;

Uz pomoć vlastitih aktuara:

- uskladu podataka o štetama na kojima se baziraju aktuarske projekcije s računovodstvenom evidencijom (ukupno i po vrsti pokrića osiguranja).

Izveštaj nezavisnog revizora akcionarima društva Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Vrednovanje tehničkih rezervi životnog i neživotnog osiguranja (nekonsolidovani i konsolidovani finansijski izvještaj) (nastavak)

Ključno revizijsko pitanje	Kako smo pristupili tom pitanju
<p>Takođe, na svaki datum izvještavanja, Društvo i Grupa su obavezni provesti test adekvatnosti obveza (u daljnjem tekstu: „LAT“) s ciljem utvrđivanja da li su vlastite priznate rezerve za ugovore o osiguranju dostatne. Test se bazira na poređenju sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova koji proizlaze iz aktivnih ugovora o osiguranju procijenjenih od strane Uprave s pripadajućim rezervama umanjnim za razgraničene troškove pribave. U slučaju da LAT test pokaže da iznos rezervi za ugovore o osiguranju nije dostatan, razlika se priznaje u dobit ili gubitak.</p> <p>Kao dio navedenog procesa, Društvo takođe procjenjuje kako istorijski obrazac šteta može razumno predvidjeti buduće iskustvo.</p> <p>Relativno male promjene u navedenim pretpostavkama Uprave mogu imati značajan uticaj na priznate iznose rezervi. Cjelovitost i tačnost podataka na kojima se baziraju aktuarske projekcije takođe su područje našeg fokusa u reviziji.</p> <p>S obzirom na gore navedeno, smatramo da je vrednovanje tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja ključni rizik u našoj reviziji.</p>	<ul style="list-style-type: none">▪ Provođenje vlastite nezavisne procjene tehničkih rezervi šteta za odabrane vrste osiguranja, na način da smo na odabranom uzorku, između ostalog:<ul style="list-style-type: none">○ procijenili da li su ključne pretpostavke primijenjene od strane Uprave u LAT testu, o stopama smrtnosti, otkupa, kapitalizacije i nerizične kamatne stope (za životna osiguranja) te učestalosti i iznosi šteta i troškova (za neživotna osiguranja) u skladu s istorijskim iskustvom Društva i Grupe;○ proveli retrospektivnu procjenu primjerenosti LAT-a Društva i Grupe poredeći predviđanja prošlogodišnjeg modela sa stvarnim ishodima;○ napravili nezavisni preračun IBNR rezervi neživotnih osiguranja te uporedili dobijene iznose s onima koje je priznalo Društvo i Grupa, te tražili objašnjenja za značajne razlike;▪ procjenu adekvatnosti IBNR i RBNS rezervi prethodne godine poredeći stvarne iznose u prethodnim periodima sa prijašnjim predviđanjima kretanja šteta;▪ procjenu adekvatnosti objava Društva i Grupe u dijelu tehničkih rezervi prema zahtjevima odgovarajućih standarda finansijskog izvještavanja.

Izveštaj nezavisnog revizora akcionarima društva Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Fer vrijednost investicionih nekretnina (nekonsolidovani i konsolidovani finansijski izvještaj)

Na dan 31. decembra 2019. godine knjigovodstvena vrijednost investicionih nekretnina u odvojenim finansijskim izvještajima iznosi 7.167 hiljada KM (31. decembra 2018. godine: 6.321 hiljada KM) i u konsolidovanim finansijskim izvještajim 4.311 hiljada KM (31. decembar 2018: 5.162 hiljada KM).

Molimo pogledati bilješku 1.3 (d) Investicione nekretnine (Značajne računovodstvene politike), bilješku 1.4 Investicione nekretnine (Računovodstvene procjene i prosudbe) i bilješku 1.11 Investicione nekretnine.

Ključno revizijsko pitanje

Ulaganja u nekretnine u vidu poslovnih prostora (u odvojenim i konsolidovanim finansijskim izvještajima) i stanica za tehnički pregled (samo u odvojenim finansijskim izvještajim) predstavljaju imovinu koja se drži radi ostvarenja prihoda od najma i iskazuje se po fer vrijednosti u odvojenim i konsolidovanim finansijskim izvještajima.

Određivanje fer vrijednosti ulaganja u nekretnine Društva i Grupe temelji se prihodovnoj metodi (budućim diskontovanim projekcijama gotovinskog toka). Ono podrazumijeva značajnu prosudbu i procjenu od strane Uprave, baziranu na procjenama vrijednosti od strane vanjskih procjenitelja koje je angažovalo Društvo i Grupa, posebno u pogledu pretpostavki kao što su primijenjene diskontne i stope kapitalizacije i projekcije novčanog toka (na temelju očekivanih budućih prihoda od najma).

Zbog činjenice da je procjena poslovnih fer vrijednosti prostora i stanica za tehnički pregled od strane Uprave povezana sa značajnom neizvjesnosti, zajedno s činjenicom da su konačni rezultati gore navedenih procjena osjetljivi na male promjene u korištenim pretpostavkama, smatramo da navedeno područje revizije zahtjeva našu povećanu pozornost te je stoga ključno revizorsko pitanje.

Kako smo pristupili tom pitanju

Naše revizorske procedure vezane za ovo područje, između ostalog, uključivale su:

- Testiranje odabranih kontrola u procesu finansijskog izvještavanja koje se odnose na procjene fer vrijednosti investicionih nekretnina. Testirane kontrole uključuju one oko unosa i validacije rezultata procjene;
- Uz pomoć naših stručnjaka za vrednovanje, utvrđivanje primjerenosti izvještaja vanjskih procjenitelja Društva na odabranom uzorku investicionih nekretnina, na način da smo kritički sagledali ključne pretpostavke i prosudbe korištene u njihovim izvještajima. Navedeno je uključivalo, ali nije bilo ograničeno na:
 - procjenu sposobnosti, iskustva i objektivnosti vanjskih procjenitelja angažovanih od strane Društva i Grupe;
 - kritičku procjenu adekvatnosti metodologije i pretpostavki korištenih za procjenu koje je primijenilo Društvo, Grupa i njihovi vanjski procjenitelji, u njihovom određivanju iznosa fer vrijednosti investicionih nekretnina;
 - procjenu konzistentnosti primijenjene metodologije, kao i ulaznih varijabli i izvora podataka koje su koristili vanjski procjenitelji Društva i Grupe naspram javno dostupnih podataka;
 - poređenje korištenih ključnih parametara Društva i Grupe vezanih za stope kapitalizacije, diskontne stope i očekivane prihode od najma, s trenutno ostvarenim te dostupnim tržišnim podacima (za slične nekretnine);
- Procjenu tačnosti i kompletnosti objava Društva i Grupe vezanih uz značajne prosudbe i pretpostavke korištene za mjerenje fer vrijednosti investicionih nekretnine.

Izveštaj nezavisnog revizora akcionarima društva Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. (nastavak)

Ostale informacije

Uprava je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije uključuju Izveštaj Uprave, ali ne uključuju finansijske izvještaje niti naš izvještaj o reviziji odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Naše mišljenje na odvojene i konsolidovane finansijske izvještaje ne odnosi se na ostale informacije te ne izražavamo uvjerenje bilo koje vrste na ostale informacije, osim ako to nije izričito navedeno u našem izvještaju.

U vezi s našom revizijom odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije i, u provođenju toga, razmotriti jesu li ostale informacije značajno protivrječne odvojenim i konsolidovanim finansijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenim u reviziji ili se drugačije čini da su značajno pogrešno prikazane. Ako, temeljeno na poslu kojeg smo obavili, zaključimo da postoji značajni pogrešni prikaz tih ostalih informacija, od nas se zahtijeva da izvijestimo tu činjenicu. U tom smislu mi nemamo ništa za izvijestiti.

Odgovornosti Uprave i lica ovlašćenih za upravljanje za odvojene i konsolidovane finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje ovih odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja koji istinito i objektivno prikazuju u skladu s MSFI i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenu sposobnosti Društva i Grupe s poslovanjem u skladu s načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo i/ili Grupu, ili da obustavi poslovanje ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Društva i Grupe.

Izveštaj nezavisnog revizora akcionarima društva Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da odvojeni i konsolidovani finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed kriminalne radnje ili greške; i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu uslijed kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije u skladu s MRevS-ima, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u odvojenim i konsolidovanim finansijskim izvještajima, nastalih uslijed kriminalne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale uslijed greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole entiteta.
- Vršimo procjenu primenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezanu obelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva obelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, i da li su u odvojenim i konsolidovanim finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.
- Pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza u vezi sa finansijskim informacijama entiteta ili poslovnih aktivnosti u okviru Grupe, kako bi izrazili mišljenje o konsolidovanim finansijskim izvještajima. Mi smo odgovorni za usmjeravanje, nadzor i izvršenje revizije grupe. Takođe, mi smo isključivo odgovorni za naše revizijsko mišljenje.

Izveštaj nezavisnog revizora akcionarima društva Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja (nastavak)

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vreme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji odvojenih i konsolidovanih finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Partner u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izveštaj nezavisnog revizora je Vedran Vukotić.

KPMG B-H d.o.o. za reviziju
Podružnica Banja Luka
Ovlašteni revizori

Svetozara Markovića 5/11
78000 Banja Luka
Bosna i Hercegovina

Vedran Vukotić
Rukovodilac podružnice Banja Luka

23. marta 2020.

Mirna Sefo
Ovlašteni revizor
Broj licence: 3090033147

Izvještaj o finansijskom položaju

na dan 31. decembra

	<i>Bilješke</i>	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
		2019.	2018.	2019.	2018.
		'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Aktiva					
Nekretnine i oprema	1.10	5.702	5.187	2.448	2.688
Investicione nekretnine	1.11	4.275	5.162	7.167	6.321
<i>Nematerijalna imovina</i>					
- Odgođeni troškovi pribave	1.12	5.703	4.517	5.703	4.517
- Ostala nematerijalna imovina	1.13	459	255	459	252
Ulaganje u podružnicu	1.14	-	-	-	-
Ulaganje u pridruženo pravno lice	1.15	-	70	-	70
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	1.16	43.061	36.992	43.061	36.992
Zajmovi i potraživanja	1.16	2.888	4.834	2.839	5.376
Udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju	1.17	9.770	10.387	9.770	10.387
Zalihe i dati avansi	1.18	319	72	316	70
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	1.19	4.728	5.437	4.572	5.299
Novac i novčani ekvivalenti	1.20	2.339	3.889	2.276	3.851
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupna aktiva		79.244	76.802	78.611	75.823
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Obaveze					
Rezerve za ugovore o osiguranju	1.21	51.013	47.763	51.013	47.763
Uzeti zajmovi	1.22	725	797	-	-
Rezervisanja za obaveze i troškove	1.23	480	702	447	669
Odgođena poreska obaveza	1.36 (b)	275	209	267	201
Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i odgođeni prihod	1.24	8.990	10.215	8.648	9.840
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupne obaveze		61.483	59.686	60.375	58.473
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Kapital i rezerve					
Akcionarski kapital	1.25 (a)	9.043	9.043	9.043	9.043
Emisiona premija	1.25 (b)	5.586	6.000	5.586	6.000
Zakonske i statutarne rezerve		915	905	915	905
Rezerva fer vrijednosti	1.25 (c)	2.359	1.763	2.359	1.763
Revalorizacione rezerve		116	116	42	42
Akumulirani gubici		(258)	(711)	291	(403)
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupno kapital i rezerve		17.761	17.116	18.236	17.350
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupne obaveze, kapital i rezerve		79.244	76.802	78.611	75.823
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Bilješke na stranicama od 20 do 107 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

za godinu koja je završila 31. decembra

	<i>Bilješke</i>	Grupa 2019. '000 KM	Grupa 2018. '000 KM	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
Zaračunate bruto premije	1.27	31.324	30.633	31.329	30.640
Premije predane u reosiguranje	1.27	(12.528)	(14.522)	(12.528)	(14.522)
Neto zaračunate premije		18.796	16.111	18.801	16.118
Promjena bruto rezerve prenosnih premija	1.27	(2.192)	333	(2.192)	333
Promjena rezervi prenosnih premija, udio reosiguranja	1.27	(275)	(1.017)	(275)	(1.017)
Neto zarađene premije	1.27	16.329	15.427	16.334	15.434
Prihod od provizija i naknada	1.28	2.592	4.001	2.592	4.001
Finansijski prihod	1.29	2.108	1.996	2.106	1.993
Ostali poslovni prihodi	1.30	3.108	2.976	1.693	1.141
Neto poslovni prihodi		24.137	24.400	22.725	22.569
Nastale štete	1.31	(10.254)	(11.663)	(10.297)	(11.699)
Udio reosiguranja u nastalim štetama	1.31	2.487	3.169	2.487	3.169
Neto nastale štete		(7.767)	(8.494)	(7.810)	(8.530)
Troškovi pribave	1.32	(7.190)	(7.443)	(7.636)	(7.443)
Administrativni troškovi	1.33	(7.445)	(7.805)	(5.488)	(5.533)
Ostali poslovni rashodi	1.34	(1.480)	(1.185)	(1.343)	(1.304)
Finansijski troškovi	1.35	(205)	(199)	(157)	(162)
Dobitak / (gubitak) prije poreza		50	(726)	291	(403)
Porez na dobit	1.36 (a)	-	-	-	-
Dobitak / (gubitak) perioda		50	(726)	291	(403)

Bilješke na stranicama od 20 do 107 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti (nastavak)

za godinu koja je završila 31. decembra

Bilješke	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Dobitak / (gubitak) perioda	50	(726)	291	(403)
Ostala sveobuhvatna dobit perioda				
<i>Pozicije koje mogu biti naknadno reklasifikovane u dobit ili gubitak</i>				
Promjena u fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju, neto od odgođenih poreza i realizovanih iznosa	596	87	596	87
<i>Pozicije koje ne mogu biti reklasifikovane u dobit ili gubitak</i>				
Promjena revalorizacione rezerve – prodaja, neto od odgođenih poreza	-	(91)	-	(91)
Ostala sveobuhvatna dobit / (gubitak), neto od poreza	596	(4)	596	(4)
Ukupno sveobuhvatna dobit / (gubitak) perioda	646	(730)	887	(407)
Osnovni i razrjeđeni dobitak / (gubitak) po akciji u KM	0,55	(7,14)	3,22	(3,96)

1.26

Bilješke na stranicama od 20 do 107 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izveštaj o promjenama u kapitalu i rezervama

za godinu koja je završila 31. decembra

Grupa	Akcionarski kapital '000 KM	Emisiona premija '000 KM	Zakonske i statutarne rezerve '000 KM	Rezerva fer vrijednosti '000 KM	Revalorizacijne rezerve '000 KM	Akumulirani gubici '000 KM	Ukupno '000 KM
Stanje na dan 1. januara 2018.	11.180	-	1.118	1.676	207	(2.335)	11.846
Neto dobiti i gubici od promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju, neto od odgođenih poreza i realizovanih iznosa (bilješka 1.25 (c))	-	-	-	87	-	-	87
Promjena revalorizacione rezerve – prodaja, neto od odgođenih poreza	-	-	-	-	(91)	-	(91)
<i>Ostala sveobuhvatna dobit</i>	-	-	-	87	(91)	-	(4)
<i>Gubitak perioda</i>	-	-	-	-	-	(726)	(726)
Ukupno sveobuhvatna dobit za period	-	-	-	87	(91)	(726)	(730)
Dokapitalizacija	-	6.000	-	-	-	-	6.000
Prenos za pokriće akumuliranih gubitaka	(2.137)	-	(213)	-	-	2.350	-
Transakcije priznate direktno u okviru kapitala i rezervi	(2.137)	6.000	(213)	87	(91)	1.624	5.270
Stanje na dan 31. decembra 2018.	9.043	6.000	905	1.763	116	(711)	17.116
Stanje na dan 1. januara 2019.	9.043	6.000	905	1.763	116	(711)	17.116
Neto dobiti i gubici od promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju, neto od odgođenih poreza i realizovanih iznosa (bilješka 1.25 (c))	-	-	-	596	-	-	596
<i>Ostala sveobuhvatna dobit</i>	-	-	-	596	-	-	596
<i>DObitak perioda</i>	-	-	-	-	-	50	50
Ukupno sveobuhvatna dobit za period	-	-	-	596	-	50	646
Prenos za pokriće akumuliranih gubitaka	-	(414)	11	-	-	403	-
Transakcije priznate direktno u okviru kapitala i rezervi	-	(414)	11	596	-	453	646
Stanje na dan 31. decembra 2019.	9.043	5.586	915	2.359	116	(258)	17.761

Bilješke na stranicama od 20 do 107 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izveštaj o promjenama u kapitalu i rezervama (nastavak)

za godinu koja je završila 31. decembra

Društvo	Akcionarski kapital	Emisiona premija	Zakonske i statutarne rezerve	Rezerva fer vrijednosti	Revalorizacije rezerve	Akumulirani gubici	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Stanje na dan 1. januara 2018.	11.180	-	1.118	1.676	133	(2.350)	11.757
Neto dobiti i gubici od promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju, neto od odgođenih poreza i realizovanih iznosa (bilješka 1.25 (c))	-	-	-	87	-	-	87
Promjena revalorizacije rezerve – prodaja, neto od odgođenih poreza	-	-	-	-	(91)	-	(91)
<i>Ostala sveobuhvatna dobit</i>	-	-	-	87	(91)	-	(4)
<i>Gubitak perioda</i>	-	-	-	-	-	(403)	(403)
Ukupno sveobuhvatna dobit za period	-	-	-	87	(91)	(403)	(407)
Dokapitalizacija	-	6.000	-	-	-	-	6.000
Prenos za pokriće akumuliranih gubitaka	(2.137)	-	(213)	-	-	2.350	-
Transakcije priznate direktno u okviru kapitala i rezervi	(2.137)	6.000	(213)	87	(91)	1.947	5.593
Stanje na dan 31. decembra 2018.	9.043	6.000	905	1.763	42	(403)	17.350
Stanje na dan 1. januara 2019.	9.043	6.000	905	1.763	42	(403)	17.350
Neto dobiti i gubici od promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju, neto od odgođenih poreza i realizovanih iznosa (bilješka 1.25 (c))	-	-	-	596	-	-	596
<i>Ostala sveobuhvatna dobit</i>	-	-	-	596	-	-	596
<i>Dobitak perioda</i>	-	-	-	-	-	291	291
Ukupno sveobuhvatna dobit za period	-	-	-	596	-	291	887
Prenos za pokriće akumuliranih gubitaka	-	(414)	11	-	-	403	-
Transakcije priznate direktno u okviru kapitala i rezervi	-	(414)	11	596	-	694	887
Stanje na dan 31. decembra 2019.	9.043	5.586	915	2.359	42	291	18.236

Bilješke na stranicama od 20 do 107 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izvještaj o novčanim tokovima

za godinu koja je završila 31. decembra

	Bilješka	Grupa 2019. KM '000	Grupa 2018. KM '000	Društvo 2019. KM '000	Društvo 2018. KM '000
Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti					
Prilivi od premije osiguranja, saosiguranja i primljeni avansi		30.912	29.919	30.916	29.922
Prilivi od učešća u naknadi štete		1.114	1.272	1.114	1.272
Ostali prilivi iz poslovnih aktivnosti		2.559	2.567	891	498
Odlivi po osnovu naknade šteta iz osiguranja i udjela u štetama i dati avansi		(8.793)	(8.801)	(8.828)	(8.801)
Odliv po osnovu premija saosiguranja, reosiguranja i retrocesija		(8.920)	(9.750)	(8.920)	(9.750)
Odlivi po osnovu isplata zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda		(7.948)	(7.652)	(6.797)	(6.377)
Odlivi po osnovu troškova sprovođenja osiguranja		(7.579)	(7.121)	(7.920)	(6.710)
Odlivi po osnovu plaćenih kamata		(80)	(58)	(49)	(22)
Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti		(1.484)	(1.090)	(714)	(96)
		<u>(219)</u>	<u>(714)</u>	<u>(307)</u>	<u>(64)</u>
<i>Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnost</i>					
Novčani tokovi iz aktivnosti investiranja					
Odlivi po osnovu dugoročnih finansijskih plasmana		(9.152)	(18.680)	(9.152)	(18.680)
Prilivi po osnovu prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, opreme, investicionih nekretnina		27	1.265	27	1.265
Prilivi po osnovu kamata		989	1.032	987	1.030
Prilivi po osnovu ostalih dugoročnih finansijskih plasmana		7.204	13.952	7.205	13.952
Odlivi po osnovu kupovine nematerijalnih ulaganja, nekretnina, opreme, investicionih nekretnina		(308)	(329)	(308)	(329)
Prilivi po osnovu kratkoročnih finansijskih plasmana		-	-	-	414
Odlivi po osnovu kratkoročnih finansijskih plasmana		-	-	-	(937)
		<u>(1.240)</u>	<u>(2.760)</u>	<u>(1.241)</u>	<u>(3.285)</u>
<i>Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja</i>					
Novčani tokovi iz aktivnosti finansiranja					
Prilivi po osnovu povećanja osnovnog kapitala		-	6.000	-	6.000
Prilivi po osnovu dugoročnih kredita		-	850	-	-
Prilivi po osnovu kratkoročnih pozajmica		9	9	-	-
Smanjenje uzetih kredita		(73)	(706)	-	-
Ostali finansijski odlivi		(27)	(19)	(27)	(19)
		<u>(91)</u>	<u>6.134</u>	<u>(27)</u>	<u>5.981</u>
<i>Neto priliv/ (odliv) gotovine iz finansijskih aktivnosti</i>					
Neto povećanje novca i novčanih ekvivalenata		(1.550)	2.660	(1.575)	2.632
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	1.20	3.889	1.229	3.851	1.219
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	1.20	2.339	3.889	2.276	3.851

Bilješke na stranicama od 20 do 107 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Bilješke uz finansijske izvještaje

1.1 Društvo koje je predmet izvještavanja

Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. („Društvo”) je akcionarsko društvo sa sjedištem u Banjoj Luci, Kninska 1 a. Društvo je matično društvo Wiener osiguranje Grupe („Grupa”). Od 01. decembra 2014. godine Društvo je promijenilo naziv i sjedište. Stari naziv i sjedište „Jahorina osiguranje VIG“ AD Pale promijenjen je u novi naziv Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. sa sjedištem u Banjoj Luci. Proces preseljenja je uspješno završen sa 1. februarom 2015. godine.

Društvo je osiguravajuće društvo koje nudi proizvode neživotnog i životnog osiguranja u Bosni i Hercegovini (Republici Srpskoj – „RS“, Brčko Distriktu – „BD“ i Federaciji Bosne i Hercegovine – „FBiH“). Poslovanje Društva predmet je Zakona o društvima za osiguranje, u skladu s kojim finansijsko izvještavanje Društva reguliše Agencija za osiguranje Republike Srpske („Agencija”) koja je centralna institucija za praćenje sistema osiguranja u Republici Srpskoj, uključujući i rad filijale u FBiH.

Društvo je u 100% vlasništvu Vienna Insurance Group („VIG“), akcionarskog društva sa sjedištem u Beču, Austriji.

1.2 Osnova za pripremu izvještaja

(a) Izjava o usklađenosti

Ovi finansijski izvještaji sastoje se od konsolidovanih i odvojenih finansijskih izvještaja Društva.

Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji Društva i njegove podružnice („Grupa”), pripremljeni su u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI”).

Finansijski izvještaji odobreni su za izdavanje od strane Uprave i dostavljeni Generalnoj skupštini na prihvatanje.

(b) Funkcionalna i prezentacijska valuta

Finansijski izvještaji iskazani su u Konvertibilnim markama („KM“) koja je funkcionalna valuta. Vrijednosti su zaokružene na najbližu hiljadu (ako drugačije nije navedeno). Centralna banka Bosne i Hercegovine („CBBiH“) sprovodi politiku tečaja na principu „currency board-a“ prema kojem je KM vezana za EUR u odnosu 1:1,95583 koji je korišten kroz 2019. i 2018. godinu. Očekuje se da će se ovo zadržati i u doglednoj budućnosti.

(c) Osnova mjerenja

Finansijski izvještaji sastavljeni su na osnovu istorijskog troška ili amortizovanog troška umanjenog za odgovarajuće umanjenje vrijednosti, tamo gdje je prikladno, osim za finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju i investicione nekretnine koje se vode po fer vrijednosti.

(d) Korištenje procjena i prosudbi

Priprema finansijskih izvještaja u skladu s MSFI zahtijeva od Uprave donošenje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utiču na primjenu politika i iskazane iznose imovine, obaveza, prihoda i rashoda. Procjene i za njih vezane pretpostavke zasnivaju se na istorijskom iskustvu i raznim drugim faktorima za koje se smatra da su razumni u datim uslovima i za raspoložive informacije na datum izrade finansijskih izvještaja, a rezultat kojih čini osnovu za prosuđivanje knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza koja nije lako utvrđiva iz drugih izvora. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od ovih procjena.

Procjene i za njih vezane pretpostavke kontinuirano se pregledaju. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem je procjena izmijenjena i budućim periodima, ako izmjena utiče i na njih.

Prosudbe Uprave koje se odnose na primjenu MSFI-a koje imaju značajan uticaj na finansijske izvještaje i procjene sa znatnim rizikom mogućeg značajnog usklađenja u idućoj godini opisane su u Bilješci 1.4.

1.2 Osnova za pripremu izvještaja (nastavak)

(d) Korištenje procjena i prosudbi (nastavak)

Mjerenje fer vrijednosti

Određeni broj računovodstvenih politika i objava Grupe zahtijeva mjerenje fer vrijednosti finansijske i nefinansijske imovine.

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom neke stavke imovine ili plaćena za prenos neke obaveze u redovnoj transakciji među tržišnim učesnicima na datum mjerenja na glavnom, ili u njegovom nedostatku, najpovoljnijem tržištu kojem Grupa ima pristup na taj datum.

Kod mjerenja fer vrijednosti sredstava ili obaveza, Grupa koristi dostupne podatke sa tržišta koliko god je to moguće. Fer vrijednosti su kategorisane koristeći sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti, koja odražava značaj ulaznih parametara korištenih pri mjerenju:

- Nivo 1: kotirane tržišne cijene (neprilagođene) na aktivnim tržištima za identičnu imovinu ili obaveze.
- Nivo 2: ulazni podaci se razlikuju od kotiranih cijena uključenih u Nivo 1, a radi se o vidljivim ulaznim podacima za imovinu ili obavezu, bilo da su direktni (npr. kao cijene) ili indirektni (izvedeni iz cijena).
- Nivo 3: ulazni podaci za imovinu ili obaveze nisu bazirani na vidljivim tržišnim podacima (nedostupni podaci).

Ako se ulazni podaci koji se koriste za mjerenje fer vrijednosti sredstava ili obaveza mogu kategorisati u drugi nivo hijerarhije fer vrijednosti, onda se mjerenje fer vrijednosti kategoriše u potpunosti u isti nivo hijerarhije fer vrijednosti kao i najniži nivo ulaznih parametara koji je značajan za cjelokupno mjerenje.

Grupa priznaje prenos između nivoa hijerarhije fer vrijednosti na kraju izvještajnog perioda tokom kojeg se promjena desila.

Dotadne informacije o pretpostavkama korištenim prilikom mjerenja fer vrijednosti navedene su u Bilješci 1.43 Mjerenje fer vrijednosti.

(e) Promjene u računovodstvenim politikama

Ova bilješka objašnjava uticaj usvajanja MSFI-ja 16 Najam na finansijske izvještaje Društva. Društvo je primijenilo MSFI 16 koristeći modificirani retrospektivni pristup, prema kojem se priznaje kumulativni učinak inicijalne primjene u zadržanoj dobiti na dan 1. januar 2019. U skladu s time, uporedni podaci prikazani za 2018. nisu ponovo navedeni – tj. prikazani su, kako je ranije rečeno, u skladu s MRS 17 i povezanim tumačenjima. Nove računovodstvene politike objavljene su u bilješci 1.3 (g).

MSFI 16 je uveo model jedinstvenog bilansnog računovodstvenog modela za najmoprimce. Kao rezultat toga, Društvo, kao najmoprimac, priznaje imovinu s pravom korištenja koja predstavlja prava da koristi dotičnu imovinu te obaveze s osnove najma koje predstavljaju obaveze da izvrši plaćanja na ime najma.

Obveze po najmovima mjere se po sadašnjoj vrijednosti preostalih obveza te su diskontirane korištenjem stope u rasponu 1,3% - 1,8.

Primijenjeni dopušteni izuzeci

Primjenjujući MSFI 16, Društvo je koristilo sljedeće odrednice koje dopušta standard:

- primjena jedinstvene diskontne stope na portfelj najmova s relativno sličnim karakteristikama
- obračunavanje operativnih najmova s preostalim rokom najma kraćim od 12 mjeseci na dan 1. januara 2019. godine smatraju se kratkoročnim najmovima i kao takvi izuzeti su od primjene propisane MSFI-jem 16
- isključujući početne izravne troškove za mjerenje imovine s pravom korištenja na datum početne primjene.

Društvo je također izabralo da ne preispituje imaju li ugovori, ili sadrže odredbe koje ih određuju kao ugovor o zakupu na dan inicijalnog priznavanja. Umjesto toga, za ugovore sklopljene prije datuma inicijalnog priznavanja, Društvo se oslanja na svoju procjenu odredbi koja je bila prilikom primjene MRS 17 i tumačenja IFRIC 4 *Utvrdivanje sadrži li sporazum najam*. Društvo imovinu s pravom korištenja prikazuje u stavci Nekretnine i oprema i obaveze iz ugovora o najmu u stavci Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i odgođeni prihod u izvještaju o finansijskom položaju.

1.2 Osnova za pripremu izvještaja (nastavak)

(e) Promjene u računovodstevnim politikama (nastavak)

U sljedećoj tabeli prikazan je efekat primjene MSFI-ja 16.

(svi iznosi izraženi su u hiljadama KM)

Stavka	Knjigovodstvena vrijednost na dan 1. januara 2019.	Knjigovodstvena vrijednost na dan 31. decembra 2019.
Imovina s pravom korištenja	1.167	317
Obaveze po osnovu najma	1.167	342

1.3 Značajne računovodstvene politike

(a) Osnova konsolidacije

Konsolidovane finansijske izvještaje čine Društvo i njegova podružnica (zajedno „Grupa”).

Podružnice

Podružnice su Društva koja kontroliše Grupa. Grupa kontroliše društvo ukoliko je izložena ili ima pravo na varijabilne povrate od upravljanja tim društvom i ima sposobnost uticaja na te povrate kroz svoju moć upravljanja tim društvom. Finansijski izvještaji podružnica uključeni su u konsolidovane finansijske izvještaje od datuma sticanja kontrole do datuma prestanka kontrole.

Metoda kupovine koristi se za evidentiranje sticanja podružnice od strane Grupe. Trošak sticanja podružnice mjeri se po fer vrijednosti date imovine, izdatih vlasničkih instrumenata i nastalih ili preuzetih obaveza na datum razmjene, uvećano za troškove koji se mogu direktno pripisati sticanju. Stečena prepoznatljiva imovina i obaveze i preuzete potencijalne obaveze u poslovnim kombinacijama početno se vrednuju po fer vrijednosti na datum sticanja, nezavisno od udjela interesa manjinskih akcionara. Višak troška sticanja iznad fer vrijednosti udjela Grupe u stečenoj prepoznatljivoj neto imovini, uključujući i nematerijalnu imovinu, evidentira se kao goodwill. Ukoliko je trošak sticanja manji od fer vrijednosti neto imovine stečene podružnice, razlika se priznaje u dobiti ili gubitku.

U odvojenim finansijskim izvještajima Društva, ulaganje u podružnicu je iskazano po trošku sticanja umanjenom za odgovarajuće umanjenje vrijednosti, ukoliko je to potrebno.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(a) Osnova konsolidacije (nastavak)

Udjeli u pravnim licima koji se vode po metodi udjela

Udjeli Grupe u pravnim licima koji se vode po metodi udjela sastoje se od ulaganja u pridruženo pravno lice.

Pridružena pravna lica su društva nad kojima Grupa ima značajan uticaj, ali nema kontrolu ili zajedničku kontrolu nad finansijskim i poslovnim politikama. Ulaganja u pridružena pravna lica obučavaju se primjenom metode udjela. Ona se početno priznaju po trošku sticanja, koji uključuje i troškove transakcije. Nakon početnog priznavanja, konsolidovani finansijski izvještaji Grupe uključuju udio u dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti pridruženog pravnog lica evidentiranog metodom udjela, sve do datuma prestanka značajnog uticaja ili zajedničke kontrole.

Transakcije eliminisane prilikom konsolidacije

Stanja i transakcije među članicama Grupe te nerealizovani prihodi i rashodi iz transakcija među članicama Grupe, eliminišu se kod izrade konsolidacije finansijskih izvještaja. Nerealizovani gubici se eliminišu na isti način kao i nerealizovani dobiti, osim ako ne postoji dokaz o umanjenju vrijednosti.

(b) Transakcije u stranoj valuti

Transakcije u stranim valutama preračunavaju se u funkcionalnu valutu po kursu važećem na dan transakcije. Monetarna imovina i obaveze denominovane u stranoj valuti na datum izvještaja preračunavaju se u funkcionalnu valutu po kursu važećem na datum izvještavanja. Dobici i gubici nastali po osnovi kursnih razlika monetarnih stavki predstavljaju razliku amortizovanog troška u funkcionalnoj valuti na početku perioda, usklađenog za efektivnu kamatu i plaćanja tokom perioda, i amortizovanog troška u stranoj valuti preračunatog po kursu važećem na kraju perioda. Nemonetarna imovina i obaveze denominovane u stranoj valuti koje se mjere po fer vrijednosti preračunavaju se u funkcionalnu valutu prema važećem kursu na datum kada je njihova fer vrijednost utvrđena. Kursne razlike proizašle iz preračunavanja priznaju se u dobiti ili gubitku.

Najznačajnija valuta za koju Grupa veže svoje obaveze (matematička rezerva životnog osiguranja) i prihode (premiju životnog osiguranja) i troškove (naknade životnog osiguranja) je Euro, dok je najveći dio imovine iskazan u KM.

(c) Nekretnine i oprema

Nekretnine i oprema su materijalna imovina koja se drži s namjerom upotrebe u svrhu pružanja usluga ili u administrativne svrhe.

Priznavanje i mjerenje

Oprema se mjeri po istorijskom trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja vrijednosti.

Zemljište i zgrade koje se koriste u distribuciji proizvoda ili usluga, ili u administrativne svrhe prikazane su u izvještaju o finansijskom položaju po njihovim revalorizovanim vrijednostima koji predstavljaju njihovu fer vrijednost koja se bazira na njihovoj trenutnoj primjeni na datum revalorizacije, umanjenom za ukupnu naknadnu akumuliranu amortizaciju i naknadne akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Svako povećanje vrijednosti koje je rezultat revalorizacije takvog zemljišta i zgrada pripisuje se revalorizacionim rezervama, osim do onog iznosa do kojeg se stornira revalorizacijsko smanjenje istog sredstva koje je prethodno priznato kao rashod u bilansu uspjeha, u kojem se slučaju povećanje priznaje u bilansu uspjeha do iznosa prethodno priznatog rashoda. Smanjenje knjigovodstvene vrijednosti usljed revalorizacije takvog zemljišta i zgrada priznaje se kao rashod do iznosa koji prevazilazi revalorizacione rezerve koje se odnose na ta sredstva.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(c) Nekretnine i oprema (nastavak)

Priznavanje i mjerenje (nastavak)

Ulaganja u nekretnine su iskazana po nabavnom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti. Amortizacija se počinje obračunavati kada je imovina spremna za namijenjenu upotrebu.

Troškovi uključuju rashode koji se mogu direktno pripisati pribavi imovine.

Svaki dobitak ili gubitak od otuđenja nekretnina i opreme (obračunat kao razlika između neto prihoda od otuđenja i knjigovodstvene vrijednosti) priznaje se u dobit ili gubitak.

Oprema se vrednuje po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja vrijednosti.

Naknadni troškovi

Troškovi zamjene dijela nekretnina i opreme priznaju se u knjigovodstveni iznos imovine samo ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi povezane s imovinom priticati u Grupu i ako se trošak nabave može pouzdano izmjeriti.

Amortizacija

Amortizacija se priznaje u dobiti ili gubitku linearnom metodom tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe pojedinih dijelova nekretnina i opreme. Zemljišta i imovina u pripremi se ne amortizuju.

Procijenjeni korisni vijek upotrebe prikazan je u nastavku:

	2019. i 2018. godina
Građevinski objekti – zgrade	10 – 50 godina
Kompjuterska oprema	4 – 5 godina
Namještaj i ostala oprema	6 – 10 godina
Motorna vozila	6,5 godina
Ostalo	5 – 20 godina

Metode amortizacije i korisni vijek preispituju se, i ukoliko je potrebno prepravljaju, na svaki datum izvještavanja.

Knjigovodstvena vrijednost imovine odmah se smanjuje do nadoknadivog iznosa ako je knjigovodstvena vrijednost veća od procijenjenog nadoknadivog iznosa.

Dobici ili gubici od otuđenja utvrđuju se upoređujući ostvarenu prodajnu cijenu i knjigovodstvenu vrijednost imovine te se uključuju u dobit ili gubitak.

(d) Investicione nekretnine

Investicione nekretnine su materijalna imovina koja se dugoročno drži s namjerom ostvarivanja zarade od najamnine i/ili porasta tržišne vrijednosti, ne koristi se u svrhu pružanja usluga ili druge administrativne svrhe.

Investicione nekretnine sastoje se od zasebnih nekretnina i pripadajućeg zemljišta. Investicione nekretnine se vode po fer vrijednosti, sa priznavanjem svake njihove promjene kroz dobit ili gubitak.

Nekretnine se inicijalno priznaju po fer vrijednosti i vode se po fer vrijednosti nakon priznavanja. Ukoliko Grupa počne koristiti nekretnine klasifikovane u investicione nekretnine, one se reklasifikuju u nekretnine i opremu, a fer vrijednost na dan reklasifikacije postaje trošak za daljnje mjerenje.

Ukoliko dio nekretnina i opreme postane investiciona nekretnina zbog promjene namjene, eventualna razlika između knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti na dan transfera priznaje se u kapital kao revalorizacija nekretnina i opreme. Nakon otuđenja, preostali višak revalorizacionih rezervi prebacuje se u zadržanu dobit unutar kapitala, odnosno, prenos se ne iskazuje u sveobuhvatnoj dobiti.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(e) Nematerijalna imovina

Odgođeni troškovi pribave – ugovori o osiguranju

Troškovi pribave uključuju sve troškove nastale direktno i indirektno u vezi sa zaključivanjem novih ugovora o osiguranju i obnovi postojećih ugovora.

Odgođeni troškovi pribave za neživotna osiguranja odnose se na provizije (osim za obnovu polisa) koje su plaćene agentima i plate radnika zaposlenih u pribavi nastale pri zaključivanju polisa osiguranja u toku finansijske godine, ali koje se odnose na iduću finansijsku godinu te ostale varijabilne troškove ugovaranja i izdavanja polisa. Opšti troškovi prodaje i opšti troškovi pojedinih grupa osiguranja se ne razgraničavaju. Za poslove neživotnog osiguranja, odgođeni troškovi pribave na datum izvještavanja izračunavaju se poređenjem rezervi za prenosne premije na datum izvještavanja s bruto premijama polisiranim tokom godine, razgraničavajući uporedivi dio troškova pribave.

Za poslove životnog osiguranja, troškovi pribave uključeni su u izračun rezervi životnog osiguranja na temelju Zillmerizacije. Kao takvi odgođeni troškovi pribave za životna osiguranja ne prikazuju se kao posebna pozicija u izvještaju o finansijskom položaju.

Nadoknadivi iznos odgođenih troškova pribave procjenjuje se na svaki datum izvještavanja kao dio testa adekvatnosti obaveza.

Ostala nematerijalna imovina

Ostala nematerijalna imovina stečena od strane Grupe, koja ima konačan vijek upotrebe, iskazuje se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja vrijednosti.

Naknadni troškovi

Naknadni troškovi kapitalizuju se samo ako povećavaju buduće ekonomske koristi od imovine na koju se odnose. Svi ostali troškovi, priznaju se u dobiti i gubitku kako nastaju.

Amortizacija

Amortizacija se priznaje u dobiti ili gubitku linearnom metodom tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe nematerijalne imovine, od dana kada je raspoloživa za upotrebu. Procijenjeni korisni vijek upotrebe prikazan je u nastavku:

	2019. i 2018. godina
Software	7,5 godina
Ostala nematerijalna imovina - prava	10 godina

Korisni vijek upotrebe provjerava se i koriguje, ukoliko je potrebno, na svaki datum izvještavanja. Dobici i gubici od otuđenja utvrđuju se upoređujući ostvarenu prodajnu cijenu i knjigovodstvenu vrijednost imovine te se uključuju u dobit ili gubitak.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(f) Najmovi

Društvo je primijenilo MSFI 16 primjenom modifikovanog retrospektivnog pristupa i stoga uporedne informacije nisu izmjenjene i nastavljaju se izvještavati u skladu s MRS 17. Pojediniosti o računovodstvenim politikama u skladu s MRS 17 objavljuju se odvojeno.

Politika Društva primjenjiva nakon 1. januara 2019. godine

Imovina s pravom korištenja se amortizuje primjenom linearne metode od datuma početka do datuma kraja Ugovora o zakupu ili na period koji je izvjesno očekivati da će zakup biti aktivan. Pored navedenog, imovina s pravom korištenja se periodično smanjuje za iznos ispravke vrijednosti.

Primjenjivu stopa amortizacije na imovinu s pravom korištenja navodimo u nastavku:

Imovina sa pravom korištenja - Ovisno o najboljim procenama (srednjoročno)

U skladu sa MSFI 16 obaveza po zakupu početno se priznaje po sadašnjoj vrijednosti najma koji nisu plaćeni na dan početka primjene uz diskont primjenom inkrementalne kamatne stope.

Plaćanja po osnovu najma uključena u mjerenje obaveze po osnovu najma na prvi dan njegovog trajanja obuhvataju sljedeća plaćanja za pravo korištenja predmetne imovine tokom trajanja najma koja nisu izmirena na prvi dan trajanja najma:

- fiksna plaćanja uključujući u suštini fiksna plaćanja, umanjeno za eventualne primljene podsticaje u vezi s najmom;
- promjenjiva plaćanja koja zavise od određenog indeksa ili stope i koja su početno mjerena prema tom indeksu ili stopi na prvi dan trajanja najma;
- iznose koji se očekuje da prispiju na plaćanje najmoprimcu u okviru garantovanog ostatka vrijednosti;
- cijenu korištenja opcije otkupa ukoliko postoji realna vjerovatnoća da će najmoprimac iskoristiti tu opciju;
- kazne za raskid najma, ukoliko period trajanja najma pokazuje da je najmoprimac iskoristio tu opciju.

Obaveza zakupa mjeri se po amortizovanom trošku primjenom metode efektivne kamate.

Preispituje se kad dođe do promjene budućih plaćanja zakupa koja proizlaze iz promjene indeksa ili stopa, ako postoji promjena u procjeni Društva za iznos za koji se očekuje da će biti plativ za preostalu vrijednost, u slučaju da Društvo promijeni svoju procjenu da li će se izvršiti opcija kupovine, produženja ili ukidanja ili ako postoji revidirana fiksna najamnina u osnovi. Kada se obaveza najma ponovno mjeri na ovaj način, vrši se odgovarajuće usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti imovine s pravom korištenja ili se evidentira kroz račun dobiti/gubitka u slučaju da je knjigovodstvena vrijednost imovina s pravom korištenja svedena je na nulu.

Društvo iskazuje imovinu s pravom korištenja koja ne zadovoljava definiciju investicione imovine u „Zemljišta i nekretnine“ i „Oprema i namještaj“, te obaveze za najmove u okviru stavke „Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i odgođeni prihod“ u izvještaju o finansijskom položaju.

Imovina s pravom korištenja priznata je u iznosu jednakom obavezama na osnovi najma te stoga nije bilo uticaja primjene MSFI-ja 16 na početno stanje zadržane dobiti Društva na dan 1. januara 2019.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(f) Najmovi (nastavak)

Kratkoročni zakupi i zakupi imovine male vrijednosti

Društvo ne priznaje imovinu s pravom korišćenja i obaveze za imovinu male vrijednosti i kratkoročne najmove.

Dobici ili gubici nastali otuđenjem ili rashodovanjem određenog sredstva utvrđuju se kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvenog iznosa toga sredstva i priznaju u izvještaju o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu u kojem su nastali, u korist, odnosno na teret prihoda.

Politika Društva primjenjiva prije 1. januara 2019. godine

Za ugovore zaključene prije 1. januara 2019. godine, Društvo je utvrdilo da li je aranžman bio ili sadržavao najam na osnovu procjene da li je:

- ispunjenje aranžmana zavisilo od upotrebe određenog sredstva ili imovine; i
- aranžman preneo pravo korišćenja sredstva. Aranžman prenosi pravo na korišćenje imovine ako je ispunjeno jedno od sljedećeg:
- kupac je imao mogućnost ili pravo da upravlja sredstvom, pri čemu je pribavio ili kontrolisao više od neznačajnog iznosa proizvodnje;
- kupac je imao mogućnost ili pravo da kontroliše fizički pristup imovini, istovremeno dobivajući ili kontrolišući više od neznačajnog iznosa; ili
- činjenice i okolnosti su ukazivale na to da je bilo udaljeno da bi druge strane uzele više od neznačajnog iznosa proizvodnje, a cijena po jedinici nije bila fiksna po jedinici proizvodnje, niti jednaka trenutnoj tržišnoj cijeni po jedinici proizvodnje.

U komparativnom periodu, kao najmoprimac, Društvo je klasifikovalo najmove koji su uglavnom sve rizike i koristi vlasništva prenijeli u finansijski zakup. U tom slučaju, zakupljena imovina se početno mjeri u iznosu jednakom nižem od njihove fer vrijednosti i sadašnje vrijednosti minimalnih plaćanja zakupa.

Minimalna plaćanja zakupa bila su plaćanja tokom trajanja zakupa koje je zakupac morao izvršiti, isključujući bilo koji potencijalni najam. Nakon početnog priznavanja, sredstva su knjižena u skladu s računovodstvenom politikom koja se primjenjuje na to sredstvo.

Imovina koja se drži pod drugim zakupima klasifikovana je kao operativni najam i nije priznata u Izveštaj o finansijskom položaju Društva. Plaćanja izvršena u okviru operativnog najma priznata se u Izvještaju o dobiti ili gubitku proporcionalno tokom trajanja zakupa. Primljeni podsticaji za zakup su priznati kao sastavni dio ukupnih rashoda zakupa, tokom trajanja zakupa.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(g) Zalihe

Zalihe se vrednuju po nižem od troška ili neto prodajne vrijednosti. Zalihe su vrednovane po trošku nabavke, uključuju sve troškove koji su potrebni za dovođenje zaliha u stanje spremno za upotrebu, koristeći metodu prosječnog ponderisanog troška.

Neto prodajna vrijednost je procijenjena prodajna cijena u normalnom toku poslovanja umanjena za procijenjene troškove kompletiranja i prodaje zaliha.

(h) Finansijski instrumenti

Klasifikacija

Grupa klasifikuje svoje finansijske instrumente u sljedeće kategorije: zajmovi i potraživanja, finansijska imovina raspoloživa za prodaju i ostale finansijske obaveze. Klasifikacija zavisi od namjere s kojom su finansijska imovina i obaveze stečeni. Uprava određuje klasifikaciju finansijske imovine i obaveza prilikom početnog priznavanja i, ukoliko je prikladno, ponovno je procjenjuje na svaki datum izvještavanja.

Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja uključuju nederivativnu finansijsku imovinu koja ima fiksna ili određiva plaćanja te koja ne kotira na aktivnom tržištu. Zajmovi i potraživanja nastaju kada Grupa odobrava novčana sredstva komitentima bez namjere trgovanja s tim potraživanjima te uključuju depozite kod banaka i kredite osiguranicima i zaposlenicima i drugim institucijama.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju uključuje nederivativnu finansijsku imovinu koja je raspoređena u ovu kategoriju ili nije raspoređena niti u jednu drugu kategoriju. Finansijska imovina raspoređena kao raspoloživa za prodaju namjerava se držati na neodređeno vrijeme, ali se može prodati u svrhu održavanja likvidnosti ili u slučaju promjene kamatnih stopa, kursnih razlika ili cijena vlasničkih instrumenata. Finansijska imovina raspoloživa za prodaju uključuje ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti.

Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze su sve finansijske obaveze koje nisu raspoređene u kategoriju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Potraživanja nastala iz ugovora o osiguranju se knjiže po MSFI 4 *Ugovori o osiguranju*. Ostale finansijske obaveze se objavljuju u izvještaju o finansijskom položaju pod "Osiguranje i ostala potraživanja i odloženi prihod".

Priznavanje i prestanak priznavanja

Kupovina i prodaja finansijske imovine raspoložive za prodaju priznaje se na datum trgovanja, odnosno datum kada se Grupa obavezuje na kupovinu ili prodaju instrumenta. Zajmovi i potraživanja i finansijske obaveze koje se vode po amortizovanom trošku priznaju se u trenutku kada je finansijska imovina predana zajmoprimcima, odnosno obaveza primljena od zajmodavaca.

Grupa prestaje priznavati finansijsku imovinu (u cijelosti ili djelimično) kada isteknu prava na primitke gotovinskih tokova od finansijske imovine ili kada izgubi kontrolu nad ugovornim pravima nad tom finansijskom imovinom. Navedeno se događa kada Grupa prenese suštinski sve rizike i koristi od vlasništva na drugi poslovni subjekt ili kada su prava ostvarena, predana ili istekla.

Grupa prestaje priznavati finansijske obaveze samo kada one prestanu postojati, tj. kada su ispunjene, otkazane ili istekle. Ukoliko se uslovi finansijske obaveze promijene, Grupa će prestati priznavati tu obavezu i istovremeno priznati novu finansijsku obavezu s novim uslovima. Realizovani dobiti i gubici od prodaje finansijskih instrumenata računaju se metodom prosječnog ponderisanog troška sticanja.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(h) Finansijski instrumenti (nastavak)

Početno i naknadno mjerenje

Finansijska imovina i obaveze početno se priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcijske troškove koji se direktno povezuju sa sticanjem ili izdavanjem finansijske imovine ili finansijske obaveze.

Nakon početnog priznavanja, Grupa vrednuje finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju po njihovoj fer vrijednosti, bez umanjenja za troškove pribave. Vlasničke hartije od vrijednosti, klasifikovane kao raspoložive za prodaju koje nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi, vrednuju se po trošku sticanja umanjenom za umanjenje vrijednosti.

Zajmovi i potraživanja se vrednuju po amortizovanom trošku umanjenom za umanjenja vrijednosti. Finansijske obaveze koje se ne raspoređuju u grupu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha vrednuju se po amortizovanom trošku. Premije i diskonti, uključujući početne transakcijske troškove, uključuju se u knjigovodstveni iznos pripadajućeg instrumenta te amortizuju koristeći efektivnu kamatnu stopu tog instrumenta.

Dobici i gubici

Dobici i gubici proizašli od promjene fer vrijednosti imovine raspoložive za prodaju priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Gubici od umanjenja vrijednosti, dobit i gubitak od kursnih razlika, prihod od kamata te amortizacija premije ili diskonta uz primjenu metode efektivne kamatne stope, za monetarnu imovinu raspoloživu za prodaju, priznaju se kroz dobit ili gubitak. Prihod od dividendi priznaje se kroz dobit ili gubitak. U trenutku prodaje ili drugačijeg prestanka priznavanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, svi kumulativni dobiti ili gubici u kapitalu prenose se u dobit ili gubitak.

Dobici i gubici od finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanom trošku mogu, takođe, nastati prilikom prestanka priznavanja ili umanjenja vrijednosti finansijskog instrumenta i priznaju se u dobiti ili gubitku.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Grupa na svaki datum izvještavanja provjerava postoje li objektivni dokazi za umanjenje vrijednosti finansijske imovine koja nije klasifikovana kao finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine sprovodi se ukoliko postoji objektivni dokaz da je nastupio događaj koji uzrokuje umanjenje vrijednosti nakon početnog priznavanja imovine te navedeni događaj koji uzrokuje umanjenje vrijednosti ima uticaj na buduće novčane tokove od imovine, koji se može pouzdano procijeniti.

Objektivni dokaz umanjenja vrijednosti finansijske imovine (uključujući vlasničke hartije od vrijednosti) uključuje nepodmirenje obaveza ili kašnjenje dužnika, restrukturiranje kredita ili avansa od strane Grupe prema uslovima koje Grupa inače ne bi razmatrala, indikacije da će dužnik ili izdavalac ući u stečajni postupak, nestanak aktivnog tržišta za hartiju od vrijednosti, ili ostale dostupne podatke vezane za grupu imovine, kao što su nepovoljne promjene u platnom položaju dužnika ili izdavalaca unutar te grupe, ili ekonomski uslovi koji su povezani s nepodmirenjima obaveza unutar te grupe.

Gubitak od umanjenja vrijednosti imovine koja se vodi po amortizovanom trošku utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i sadašnje vrijednosti očekivanih gotovinskih tokova diskontovanih originalnom efektivnom stopom te imovine. Gubici se priznaju u dobiti ili gubitku te odražavaju u rezervaciji za umanjenje vrijednosti kredita i avansa. Kamata na imovinu s umanjenom vrijednošću i dalje se priznaje kao amortizacija diskonta. Ukoliko naknadni događaj rezultira smanjenjem iznosa gubitka od umanjenja vrijednosti, prethodno priznati gubitak od umanjenja vrijednosti se umanjuje kroz dobit ili gubitak.

U slučaju vlasničkih ulaganja klasifikovanih kao raspoloživa za prodaju, značajno ili produženo smanjenje fer vrijednosti ulaganja ispod troška sticanja uzima se u obzir kod utvrđivanja je li vrijednost imovine umanjena. Ukoliko postoji takav dokaz za vlasničke hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju, kumulativni gubitak, utvrđen kao razlika između troška sticanja i tekuće fer vrijednosti, umanjen za gubitak od umanjenja vrijednosti po toj finansijskoj imovini prethodno priznat u dobiti ili gubitku, prenosi se iz ostale sveobuhvatne dobiti i priznaje kao dobit ili gubitak. Gubici od umanjenja vrijednosti priznati kao dobit ili gubitak po vlasničkim hartijama od vrijednosti ne ukidaju se naknadno kroz dobit ili gubitak nego se sva povećavanja vrijednosti do konačne prodaje priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Promjene u rezervaciji za umanjenje vrijednosti koje se odnose na vremenensku vrijednost novca su sastavni dio prihoda od kamata.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(h) Finansijski instrumenti (nastavak)

Specifični instrumenti

Depoziti kod banaka

Depoziti kod banaka klasifikuju se kao zajmovi i potraživanja i vrednuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Dužničke hartije od vrijednosti

Dužničke hartije od vrijednosti su klasifikovane kao finansijska imovina raspoloživa za prodaju i vrednuju se po fer vrijednosti, osim ukoliko ne postoji pouzdana mjera fer vrijednosti, kada se one vrednuju po trošku sticanja, umanjenom za umanjenje vrijednosti.

Kredit

Kredit zaposlenima i osiguranicima se klasifikuju kao kredit i potraživanja i knjiže se po trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Ulaganja u podružnice i pridružena pravna lica

Ulaganja u podružnice i pridružena pravna lica iskazana su po trošku umanjenom za umanjenje vrijednosti u odvojenim finansijskim izvještajima Društva. Ulaganja u podružnice konsolidovana su metodom pune konsolidacije u konsolidovanim finansijskim izvještajima, dok su ulaganja u pridružena društva obračunavaju po metodi udjela.

Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze

Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze početno se priznaju po fer vrijednosti i naknadno po amortizovanom trošku.

Netiranje finansijskih instrumenata

Finansijska imovina i obaveze se netiraju, te se u izvještaju o finansijskom položaju iskazuju u neto iznosu, u slučaju kada postoji zakonski sprovedivo pravo na netiranje priznatih iznosa i postoji namjera namire na neto principu ili istovremeno sticanja imovine i podmirenja obaveza.

Prihodi i rashodi se iskazuju u neto iznosu samo kada je to dozvoljeno računovodstvenim standardima ili kada dobiti i gubici proizilaze iz grupe sličnih transakcija.

(i) Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti sadržani u izvještaju o finansijskom položaju i izvještaju o novčanim tokovima uključuju novac u banci i blagajni.

(j) Troškovi osoblja

Kratkoročni troškovi

U ime svojih zaposlenih, Grupa plaća penziona i zdravstveno osiguranje na i iz bruto plate koji su obračunati na bruto isplaćenu platu, kao i porez na plate koji se računa na isplaćenu neto platu. Grupa gore navedene doprinose plaća u Fond PIO Republike Srpske, Fond zdravstva Republike Srpske, i Federalni penzioni i zdravstveni fond Federacije Bosne i Hercegovine, po zakonskim stopama važećim tokom godine. Nadalje, topli obrok, prevoz i regres su plaćeni u skladu sa lokalnim zakonskim propisima. Ovi troškovi su prikazani u dobiti ili gubitku u periodu u kojem su troškovi nastali.

Obaveze za doprinose za definisane penzione planove priznaju se kao trošak u dobiti ili gubitku u periodu u kojem su troškovi nastali.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(j) Troškovi osoblja (nastavak)

Dugoročni troškovi: otpremnine za penzije i bonusi za prijevremeno penzionisanje

Grupa je obavezna isplaćivati otpremnine prilikom odlaska zaposlenih u penziju u iznosu od minimalno 3 prosječne mjesečne plate tog zaposlenog ili tri puta prosječne plate u Federaciji Bosne i Hercegovine u periodu od tri mjeseca nakon odlaska u penziju (u zavisnosti šta je povoljnije za zaposlenog).

Obaveze i troškovi se određuju pomoću metode projektovanja po jedinici prava. Ova metoda polazi od toga da svaki period službe dovodi do stvaranja dodatne jedinice prava na naknadu, a svaka jedinica se odvojeno mjeri da bi se izračunala konačna obaveza. Obaveza se iskazuje u sadašnjoj vrijednosti budućih novčanih tokova koristeći se diskontnom stopom koja približno odgovara kamatnim stopama na trogodišnje oročene depozite u komercijalnim bankama i kamatnim stopama komercijalnih i državnih obveznica.

(k) Porez na dobit

Porez na dobit bazira se na oporezivoj dobiti za godinu i sastoji se od tekućeg i odgođenog poreza. Trošak poreza na dobit iskazuje se u izvještaju dobiti ili gubitku s izuzetkom poreza na dobit koji se odnosi na stavke priznate direktno u kapitalu i rezervama, kada se porez na dobit priznaje u kapitalu i rezervama.

Tekući porez predstavlja očekivanu poresku obavezu obračunatu na oporezivu dobit za godinu, koristeći poreske stope koje su bile na snazi ili su u suštini bile važeće na datum izvještavanja i sva usklađenja poreske obaveze iz prethodnih perioda.

Odgođeni porezi priznaju se bilansnom metodom, odražavajući privremene razlike između knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza za potrebe finansijskog izvještavanja i iznosa koji se koriste za potrebe izračuna poreza. Odgođeni porez ne priznaje se u slučaju ulaganja u podružnice ako se neće nadoknaditi u doglednoj budućnosti. Odgođeni porez izračunava se korištenjem poreskih stopa koje se očekuju primijeniti na privremene razlike kada će se one nadoknaditi ili namiriti, a na osnovu propisa koji su bili na snazi ili u suštini važeći na datum bilansa stanja.

Odgođena poreska imovina priznaje se do iznosa za koji je vjerovatno da će buduća oporeziva dobit biti dostatna za korištenje privremenih razlika. Odgođena poreska obaveza pregledava se na svaki datum izvještavanja te se smanjuje ukoliko više nije vjerovatno da će se povezana poreska korist moći realizovati. Odgođena poreska imovina i obaveze se ne diskontiraju, a iskazuju se kao dugotrajna imovina i/ili dugoročne obaveze.

(l) Rezervacije

Rezervacija se priznaje kad Grupa, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu koja se može pouzdano procijeniti te je vjerovatno da će biti potreban odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirivanja te obaveze. Rezervacije se utvrđuju diskontovanjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu prije poreza koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obavezu.

Rezervacije za obaveze i troškove održavaju se na nivou koju rukovodstvo Grupe smatra dovoljnom za pokrivanje nastalih gubitaka. Rukovodstvo određuje adekvatnost rezervacija na osnovu uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uslove, karakteristike rizika određenih kategorija transakcija kao i u ostale relevantne faktore.

Rezervacije se ukidaju samo za one troškove za koje je rezervacija izvorno priznata. Ako odliv ekonomskih koristi za podmirenje obaveza više nije vjerovatan, rezervacija se ukida.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(m) Akcionarski kapital

Redovni akcionarski kapital

Redovni akcionarski kapital predstavlja nominalnu vrijednost uplaćenih običnih akcija klasifikovanih u poziciju kapitala i rezervi i denominiran je u KM.

Emisiona premija

Emisiona premija predstavlja akumuliranu pozitivnu razliku između nominalne vrijednosti i primljenog iznosa za izdate akcije.

Zakonske i statutarne rezerve

Zakonske i statutarne rezerve su formirane raspodjelom neto dobiti u prethodnim godinama.

Prema Zakonu o privrednim društvima, prilikom raspodjele dobiti po godišnjem obračunu, akcionarska društva u Republici Srpskoj su dužna izdvojiti najmanje 5% dobiti u Zakonske i statutarne rezerve, sve dok iznos rezervi ne dostigne nivo od 10% osnovnog kapitala akcionarskog društva.

Rezerva fer vrijednosti

Rezerva fer vrijednosti uključuje nerealizovane dobitke i gubitke od promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju, neto od umanjenja vrijednosti i povezanog odgođenog poreza.

Zadržana dobit i akumulirani gubici

Sva dobit za godinu, zadržana nakon raspoređivanja, prenosi se u rezerve na osnovu odluke akcionara ili ostaje u zadržanim prihodima (akumuliranim gubicima).

Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve se formiraju procjenom nekretnina za obavljanje djelatnosti zbog usklađivanja sa tržišnom fer vrijednosti. Procjenu vrši nezavisni procjenitelj. Povećanje vrijednosti nekretnina se iskazuje kao povećanje u kapitalu i rezervama, a smanjenje vrijednosti se iskazuje kao smanjenje u kapitalu i rezervama na poziciji revalorizacionih rezervi.

(n) Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Neto knjigovodstvena vrijednost imovine Grupe, osim odgođenih troškova pribave (računovodstvena politika 1.3 (e)), finansijske imovine (računovodstvena politika 1.3 (h)) i odgođene poreske imovine (računovodstvena politika 1.3 (k)) preispituje se na svaki datum izvještavanja kako bi se utvrdilo postoje li indikacije umanjenja vrijednosti. Ako se utvrdi postojanje takvih indikacija, procjenjuje se nadoknadivi iznos imovine. Za imovinu koja nema konačan korisni vijek upotrebe te nematerijalnu imovinu koja još nije u upotrebi, nadoknadivi iznos procjenjuje se na svaki datum izvještavanja.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se kada je knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinice koja generiše novac veća od njezinog nadoknadivog iznosa. Jedinica koja generiše novac je najmanja prepoznata grupa imovine koja generiše novčane tokove, a koji se mogu zasebno identifikovati od onih za drugu imovinu i grupe imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se u dobitak ili gubitak. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat za imovinu koja generiše novac raspodjeljuje se umanjujući knjigovodstvenu vrijednost imovine unutar te jedinice (grupe jedinica) na *pro rata* osnovi.

Nadoknadivi iznos imovine i jedinice koja generiše novac je vrijednost imovine u upotrebi ili neto prodajna cijena, zavisno od toga koji je iznos viši. Vrijednost u upotrebi se procjenjuje diskontovanjem očekivanih budućih gotovinskih tokova na njihovu sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije poreza koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat prethodnih godina procjenjuje se na svaki datum izvještavanja zbog utvrđivanja da li je gubitak smanjen ili više ne postoji. Gubitak od umanjenja vrijednosti se ukida ukoliko je došlo do promjene u procjenama koje su bile korištene za određivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja vrijednosti se ukida samo do knjigovodstvene vrijednosti imovine, umanjene za akumuliranu amortizaciju, kakva bi bila izračunata da nije bio priznat gubitak od umanjenja vrijednosti.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(o) Izvještavanje po segmentima

Segment je zasebno prepoznatljiv dio Grupe koji je angažovan u proizvodnji proizvoda ili pružanju usluga (poslovni segment) ili u proizvodnji proizvoda ili pružanju usluga u određenom ekonomskom okruženju (geografski segment) koji u sebi sadrži rizike i koristi različite od onih u drugim segmentima. Primarni format Grupe za izvještavanje po segmentima su poslovni segmenti, koji uključuju segmente životnih i neživotnih osiguranja te usluge tehničkog pregleda vozila.

Raspodjela troškova između segmenata života i neživota

Prihod od ulaganja, realizovani i nerealizovani dobiti i gubici te troškovi i naknade koji proizlaze iz sredstava neživotnog osiguranja, raspoređuju se na segment neživota.

Prihod od ulaganja, realizovani i nerealizovani dobiti i gubici te troškovi i naknade od imovine životnog osiguranja, uključeni su direktno u segment životnih osiguranja.

Tokom godine direktni administrativni troškovi direktno terete segmente životnog i neživotnog osiguranja. Kod administrativnih troškova koji ne mogu biti direktno raspoređeni, trošak se po ključu raspoređuje između segmenata životnog i neživotnog osiguranja. Troškovi oglašavanja i marketinga direktno se raspoređuju na segment života ili neživota, zavisno od osiguravajućeg proizvoda na koji se odnose. Za oglašavanje koje se odnosi na Društvo kao cjelinu, troškovi se raspoređuju na temelju polisirane premije po vrsti osiguranja u osiguravajućem portfelju.

Provizije se knjiže odvojeno na segmente životnog i neživotnog osiguranja. Značajan dio troškova osoblja raspoređuju se direktno na segmente životnog i neživotnog osiguranja. Ako se troškovi osoblja ne mogu direktno rasporediti na pojedini segment, raspoređuju se na temelju postotka sati utrošenih na poslove životnog i neživotnog osiguranja. Ostali troškovi pribave raspoređuju se direktno na segmente životnog i neživotnog osiguranja, ili se raspoređuju na temelju postotka sati utrošenih na poslove životnog i neživotnog osiguranja. Ostala potraživanja i obaveze se alociraju na segmente zavisno od svog porijekla.

Raspodjela imovine i kapitala i rezervi

Sve nekretnine i oprema, kao i investicione nekretnine raspoređuju se na segment neživotnog osiguranja. Finansijska ulaganja se raspoređuju na temelju izvora sredstava. Kapital i rezerve se raspoređuju na temelju minimalnih zakonskih zahtjeva za kapitalom, a višak se po Odluci Skupštine raspoređuje na segmente neživotnog osiguranja.

(p) Prihodi

Računovodstvena politika vezana za priznavanje prihoda od sklopljenih ugovora o osiguranju opisana je u bilješci 1.3 (s).

Finansijski prihodi

Prihod od kamata priznaje se u dobiti ili gubitku kako nastaje za sve kamatonosne finansijske instrumente, uključujući one koji se mjere po amortizovanom trošku, primjenom metode efektivne kamatne stope; tj. kamatne stope koja diskontuje očekivane buduće tokove novca na neto trenutnu vrijednost tokom perioda ugovora ili na trenutno efektivnu varijabilnu kamatnu stopu.

Finansijski prihod, takođe, uključuje neto pozitivne kursne razlike nastale iz prevođenja novčanih sredstava i obaveza upotrebom kursa primjenjivog na dan izvještavanja i realizovane neto dobitke od prestanka priznavanja finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju.

Prihod od investicionih nekretnina sadrži realizovane dobitke nastale prestankom priznavanja, prihode od najma i ostale prihode vezane za investicione nekretnine. Prihod od iznajmljivanja investicionih nekretnina priznaje se u dobiti ili gubitku linearnom metodom tokom trajanja svakog najma.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(p) Prihodi (nastavak)

Prihod od naknada i provizija

Naknade od provizija koje su primljene ili koje se potražuju, a koje ne zahtijevaju od Grupe da pruža dodatne usluge se priznaju kao prihod od strane Grupe na efektivni datum početka ili obnove tih polisa. Prihod od naknada i provizija uključuje prihod od provizije reosiguranja.

(q) Rashodi

Poslovni rashodi

Poslovni rashodi uključuju troškove pribave polisa osiguranja, administrativne troškove i ostale poslovne troškove.

Troškovi pribave

Troškovi pribave uključuju sve direktne troškove koji nastaju kod zaključivanja ugovora o osiguranju kao što su troškovi zastupničkih provizija (osim provizije za obnovu), plate prodajnog osoblja i troškove marketinga i promocije.

Troškovi provizije za neživot priznaju se kako nastaju u skladu sa načelom obračunskog perioda (na naplaćenu premiju), dok se troškovi provizije za život priznaju po naplati, što je u skladu s povezanim načelom priznavanja prihoda.

Računovodstvena politika Grupe vezana za razgraničene troškove pribave prikazana je u računovodstvenoj politici 1.3 (e).

Administrativni troškovi

Administrativni troškovi uključuju troškove osoblja, amortizaciju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine, trošak električne energije i ostale troškove. Ostali troškovi uključuju uglavnom troškove naplate premija, troškove otkaza polisa osiguranja, troškove upravljanja portfeljem i administrativne troškove poslova reosiguranja.

Finansijski rashodi

Troškovi finansiranja uključuju troškove kamata na uzete zajmove, koji se priznaju metodom efektivne kamatne stope, troškove umanjenja vrijednosti finansijske imovine i neto negativne kursne razlike od svođenja monetarne imovine i obaveza na srednji kurs na datum izvještavanja.

(r) Klasifikacija ugovora

Ugovori u kojima Grupa preuzima značajni rizik osiguranja od druge strane (vlasnika polise) prihvatajući da nadoknadi štetu vlasniku polise ili drugom korisniku osiguranja ako nastupi određeni neizvjesni budući događaj (osigurani događaj) koji negativno utiče na imaoa polise ili drugog korisnika osiguranja klasifikuju se kao ugovori o osiguranju.

Rizik osiguranja razlikuje se od finansijskog rizika. Finansijski rizik je rizik moguće buduće promjene kamatnih stopa, cijena hartija od vrijednosti, cijena dobara, kursa, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnih indeksa ili drugih varijabli, uz uslov da u slučaju nefinansijske varijable ta varijabla nije specifična za jednu ugovornu stranu.

Ugovori u kojima prenos rizika osiguranja s vlasnika polise na Grupu nije značajan, klasifikuju se kao ugovori o ulaganju. Na datum izvještavanja Grupa nije imala ugovore o ulaganju.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(r) Klasifikacija ugovora (nastavak)

Ugovori s obilježjima diskrecionog učestvovanja u dobiti

Ugovori o osiguranju i ugovori o ulaganju mogu sadržavati obilježja diskrecionog učestvovanja u dobiti. Ugovor s obilježjem diskrecionog učestvovanja u dobiti je ugovorno pravo imaoca polise na primanje dodatka na minimalna zagarantovana plaćanja, pri čemu će dodatna plaćanja činiti dio ukupnih ugovornih plaćanja i čiji su iznos ili trenutak nastanka diskreciona odluka izdavaoca te koja se ugovorno temelje na:

- uspješnosti određene grupe ugovora ili određenog tipa ugovora,
- realizovanim i/ili nerealizovanim prinosima na ulaganja u određene grupe imovine izdavaoca; ili
- dobiti ili gubitku društva koje je izdalo ugovore.

Diskrecioni element tih ugovora računovodstveno se evidentira kao obaveza unutar matematičke rezerve i za iznose koji su alocirani pojedinim osiguranicima i za iznose koji na datum izvještavanja nisu alocirani.

Mješovito osiguranje sadrži diskrecioni udio koji omogućava nosiocima pravo na minimalnu garantovanu kamatnu godišnju stopu od 2,5% ili 3%, stopu za bonuse koje određuje Grupa iz kvalifikovanog viška.

(s) Premije

Polisirane premije neživotnog osiguranja se priznaju kao premije od početka osiguravajućeg pokrivača. Svi prihodi prije tog datum se tretiraju kao obaveza za avans. Premije se objelodanjuju bruto od plativih provizija posrednicima i ne uključuju poreze i doprinose na premije.

Polisirane premije uključuju ispravke kako bi reflektovale otpise iznosa dospjelih od osiguranika npr.: promjena iznosa premije u narednoj godini i promjene u naknadama za umanjenje vrijednosti premija dospjelih od osiguranika.

Zarađeni dio primljenih premija, uključujući poslove koji nisu završeni, priznaje se kao prihod. Premije se zarađuju od datuma preuzimanja rizika tokom perioda pokrivača, na temelju obrasca preuzetih rizika. Premije pasivnih poslova reosiguranja priznate su kao rashod u skladu s obrascem primljenih usluga reosiguranja u istom računovodstvenom periodu kao i premije za odgovarajući direktni posao osiguranja. Dijelovi premija pasivnih poslova reosiguranja se tretiraju kao avansi.

U skladu s izuzecima koje dozvoljava MSFI 4 i u skladu sa praksom na bosanskohercegovačkom tržištu, premije životnih osiguranja i dalje se računovodstveno evidentiraju na gotovinskom načelu.

(t) Rezerva prenosnih premija

Rezerve za prenosne premije sadrže dio bruto polisiranih premija za koje se procjenjuje da će se zaraditi u narednim finansijskim godinama i izračunata je korištenjem metode „pro rata temporis“.

Rezerve za prenosne premija životnih osiguranja uključuje se unutar matematičke rezerve životnog osiguranja.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(u) Rezerva za neistekle rizike neživotnih osiguranja

Rezerva se formira za rizike koji nisu istekli, a proizilaze iz neživotnog osiguranja tamo gdje se očekivana vrijednost šteta i troškova (uključujući odgođene troškove pribave i administrativne troškove za koje je vjerovatno da će nastati nakon završetka finansijske godine), koji se odnose na neistekle periode polisa na snazi na datum izvještavanja, nadilazi rezervu prenosnih premija vezanu za te polise, nakon oduzimanja odgođenih troškova pribave. Rezerva za rizike koji nisu istekli se računa zasebno za pojedine grupe osiguranja kojima se zajednički upravlja, prije uzimanja u obzir odgovarajućeg prinosa na ulaganja. Test adekvatnosti obaveza za život i neživot i povezanu imovinu je prikazan u više detalja u Bilješci 1.7.

(v) Rezerva za ugovore životnih osiguranja

Rezervu osiguranja života izračunao je aktuar Društva, imajući u vidu načela postavljena regulativom za izračun matematičke rezerve za osiguranje života, izdate od strane Agencije. Rezerva osiguranja života izračunata je na temelju važećih premija upotrebom Zillmer metode, uzimajući u obzir stvarne troškove pribave, naplate i administrativne troškove kao i sva zajamčena primanja i već objavljene i predložene bonuse. Usvojena je metoda prospektivne procjene neto premija za izračun matematičke rezerve.

Grupa koristi punu Zillmer stopu od 3% u godini nastanka polise. Primijenjena Zillmer stopa je unutar ograničenja propisanih od strane Agencije.

Rezerva se inicijalno mjeri korištenjem pretpostavki korištenih za izračun odgovarajućih premija i ostaje nepromijenjena, osim u slučaju nastanka neadekvatnosti obaveze.

(w) Rezerva šteta

Rezerva predstavlja procijenjeni konačni trošak namire svih šteta, uključujući direktne i indirektne troškove namire, proizašle iz događaja koji su nastali do datuma izvještavanja te uključuju rezervu za prijavljene štete i rezervu za nastale, a neprijavljene štete.

(x) Štete

Štete proizašle iz osiguranja neživota

Nastale štete iz poslova osiguranja neživota sastoje se od šteta i troškova obrade šteta plaćenih tokom finansijske godine zajedno s kretanjem rezervi za nelikvidirane štete.

Plaćene štete evidentiraju se u trenutku procesuiranja štete i priznaju se (određuju) kao iznos koji će biti plaćen za izmirenje štete. Plaćene štete u osiguranju neživota povećavaju se za troškove obrade šteta.

Naplaćene štete nadoknadive od trećih strana (regresi) iskazane su kao ostali prihodi (prihodi od regresa).

Rezerve šteta na temelju procjene pojedinačnih šteta i statističkih metoda čine rezerve Grupe za procijenjeni konačni trošak namire svih šteta nastalih, ali neisplaćenih do datuma izvještavanja, bilo da su prijavljene ili ne, zajedno s povezanim internim i eksternim troškovima obrade šteta i prikladnom marginom opreznosti. Neisplaćene štete se ocjenjuju pregledavanjem pojedinačnih šteta te formiranjem rezerve za neprijavljene nastale štete, koje su rezultat internih i eksternih predvidivih događaja, poput promjena u proceduri obrade šteta, inflacije, sudskih trendova, zakonodavnih promjena i istorijskog iskustva i trendova. Rezerve za nastale a neprijavljene štete Društvo formira primjenom paušalne metode za sve vrste osim za vrste osiguranje od nezgode, osiguranje autokasko i osiguranje autoodgovornosti, za koje se koristi metod lančane ljestvice.

Predviđene naknade od reosiguranja i procjene povrata od regresa, objavljene su kao zasebna imovina. Reosiguranje i drugi povrati procjenjuju se na sličan način kao i procjena rezervi šteta.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(x) Štete (nastavak)

Štete proizašle iz osiguranja neživota (nastavak)

Pri poslovima osiguranja od auto-odgovornosti i nezgode, dio šteta isplaćuje se u obliku anuiteta. Rezerva za takve štete formirana je po sadašnjoj vrijednosti očekivanih isplata tokom čitavog perioda trajanja prava oštećenika po diskontnoj stopi od 4% (2018: 5%). S izuzetkom anuiteta, Grupa ne diskontuje rezerve za nepodmirene štete.

Premda Uprava smatra da je bruto rezerva za štete i povezane povrate od reosiguranja iskazana u odgovarajućem iznosu na temelju njima trenutno raspoloživih informacija i događaja, konačna obaveza će varirati kao rezultat naknadnih informacija i događaja i može rezultirati značajnim korekcijama rezervisanih iznosa. Ispravke iznosa rezervisanja za štete ustanovljene u ranijim godinama su prikazane u finansijskim izvještajima za period u kojem su ispravke rađene, i objavljene su zasebno, ako su značajne. Korišteni metod, napravljene procjene, redovno se kontrolišu, i to je dalje opisano u Bilješci 1.6.

Štete iz poslova životnog osiguranja

Štete iz poslova životnog osiguranja reflektiraju troškove svih šteta tokom godine.

(y) Reosiguranje

Grupa cedira reosiguranje u sklopu redovnog poslovanja sa svrhom ograničavanja njegovog neto potencijalnog gubitka kroz diverzifikaciju rizika. Ugovori o reosiguranju ne lišavaju Grupu njezine direktne obaveze prema osiguranicima.

Cedirane premije i nadoknadivi iznosi prezentovani su u dobiti ili gubitku i izvještaju o finansijskom položaju na bruto principu.

Imovina iz posla reosiguranja uključuje iznose potraživanja od društava za reosiguranje za cedirane obaveze iz osiguranja. Iznosi naplativi od reosiguravača su procijenjeni na način konzistentan s rezervama za štete ili štete isplaćene po osnovi reosigurane polise. Imovina iz posla reosiguranja sadrži stvarne ili procijenjene iznose koji su, na osnovu ugovora o reosiguranju, naplativi od reosiguravača u vezi s tehničkim rezervama. Imovina iz poslova reosiguranja vezana za tehničke rezerve formira se na temelju uslova ugovora o reosiguranju i vrednuje na istoj osnovi kao i povezane reosigurane obaveze.

Potraživanja po osnovu ugovora o reosiguranju procjenjuju se za umanjenje vrijednosti na svaki datum izvještavanja. Pretpostavlja se da je takva imovina umanjene vrijednosti onda kada postoje objektivni dokazi, da kao rezultat događaja nastalih nakon početnog priznavanja, Grupa možda neće naplatiti sve dospjele iznose te da događaj ima mjerljivi uticaj na iznose koje će Grupa primiti od reosiguravača.

Provizija reosiguranja

Provizija reosiguranja uključuje provizije koje su primljene ili se potražuju od reosiguravača temeljene na ugovorima o reosiguranju.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(z) Potraživanja i obaveze iz osiguranja

Potraživanja i obaveze iz osiguranja računovodstveno se vode u skladu s MSFI 4. Potraživanja i obaveze iz osiguranja uključuju potraživanja i obaveze koje proizlaze iz ugovora o osiguranju i reosiguranju koje je Grupa sklopila. Premije životnih osiguranja priznaju se na gotovinskoj osnovi.

(aa) Standardi i tumačenja koji nisu još u upotrebi

Nekoliko novih standarda i amandmana na standarde koji nisu stupili na snagu za godišnje periode koji počinju 1. januara 2019; Grupa i Društvo u pripremi finansijskih izvještaja nisu primijenjivali dole navedene nove ili izmijenjene standarde.

MSFI 9 Finansijski instrumenti

MSFI 9 Finansijski instrumenti objavljen u julu 2014. godine, koji zamjenjuje postojeće odredbe MRS-a 39 Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje. MSFI 9 uključuje revidirane upute o klasifikaciji i mjerenju finansijskih instrumenata uključujući novi model očekivanog kreditnog gubitka za računanje umanjenja vrijednosti finansijske imovine, i nove opšte zahtjeve računovodstva zaštite. Takođe razrađuje zahtjeve priznavanja i prestanka priznavanja finansijskih instrumenata iz MRS-a 39. MSFI 9 je na snazi za godišnje periode koji počinju 1. ili nakon 1. januara 2018. godine, sa dozvoljenom ranijom primjenom.

Iako je MSFI 9 na snazi za godišnje periode koji počinju 1. ili nakon 1. januara 2018. godine, sa dozvoljenom ranijom primjenom, za osiguravajuća društva primjena MSFI-a 9 je odgođena do primjene novog standarda osiguranja MSFI 17 Ugovori o osiguranju. Međunarodni odbor za računovodstvene standarde u novembru 2018. godine izglasao je prijedlog za odgađanje datuma prve primjene MSFI-ja 17 na periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine.

Grupa i Društvo ocjenjuju mogući uticaj primjene MSFI 9 na svoje finansijske izvještaje.

Izmjene i dopune MSFI-ja 4 Ugovori o osiguranju

U septembru 2016. godine, IASB je donio izmjene i dopune MSFI-ja 4 za rješavanje pitanja koja proizlaze iz različitih datuma stupanja na snagu MSFI-ja 9 i novog standarda ugovora o osiguranju (MSFI 17).

Izmjene i dopune uvode dvije alternativne opcije primjene MSFI 9 za subjekte koji izvještavaju u okviru MSFI-ja 4: privremeno izuzeće i preklapni pristup. Privremeno izuzeće omogućuje subjektima koji ispunjavaju uslove da odgode datum primjene MSFI-ja 9 za godišnje perioda koji počinju prije 1. januara 2023. godine i nastave primjenjivati odredbe MRS-a 39 na finansijsku imovinu i obaveze. Subjekt može primijeniti privremeno izuzeće od MSFI-ja 9 ako: (i) nije prethodno primijenio nikakvu verziju MSFI-ja 9, osim uslova za iskazivanje dobitaka i gubitaka od finansijskih obaveza označenih kao FVTPL; i (ii) njegove aktivnosti su primarno povezane s poslovima osiguranja na godišnji datum izvještavanja koji neposredno prethodi 1. april 2016. godine.

Tokom 2016. godine Društvo je provelo procjenu udjela djelatnosti osiguranja u svojim ukupnim aktivnostima te je zaključilo da se primarno bavi poslovima osiguranja na dan 31. decembra 2019. godine. Tokom 2019. nije došlo do značajnijih promjena u aktivnostima Društva koje bi zahtijevale ponovnu procjenu. Društvo namjerava primijeniti privremeno izuzeće od MSFI-ja 9 te će nastaviti primjenjivati MRS 39 i u narednom izvještajnom periodu.

MSFI 17 Ugovori o osiguranju

U maju 2017. godine IASB je objavio MSFI 17 Ugovori o osiguranju, sveobuhvatan novi računovodstveni standard za ugovore o osiguranju koji obuhvataju priznavanje i mjerenje, prezentovanj i objavljivanje, a koji će zamijeniti MSFI 4 Ugovori o osiguranju.

Za razliku od zahtjeva iz MSFI-ja 4, koji se uglavnom temelje na praćenju prijašnjih lokalnih računovodstvenih politika u svrhu mjerenja, MSFI 17 pruža sveobuhvatni model (opšti model) za ugovore o osiguranju, nadopunjen pristupom s promjenjivom naknadom za ugovore s direktnim učešćem koji imaju značajnu investicijsku komponentu, te pristup alocirane premije uglavnom za kratkoročne ugovore, što se generalno odnosi na određene ugovore neživotnih osiguranja.

1.3 Značajne računovodstvene politike (nastavak)

(aa) Standardi i tumačenja koji nisu još u upotrebi (nastavak)

MSFI 17 Ugovori o osiguranju (nastavak)

Glavne karakteristike novog računovodstvenog modela ugovora o osiguranju su kako slijedi:

- Mjerenje sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova, uključujući eksplicitno prilagođavanje rizicima, nakadno mjerenje za svaki period izvještavanja.
- Ugovorena margina usluge (Contractual Service Margin – CSM) mjeri se kao pozitivna razlika (neto priliv) između rizikom prilagođene sadašnje vrijednosti očekivanih priliva i odliva za određenu grupu ugovora. Kao takva, već na početku ugovora prikazuje očekivanu profitabilnost ugovora te se priznaje u bilansu uspjeha za sav period njegovog trajanja.
- Određene promjene očekivane sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova usklađuju se s CSM-om i stoga se priznaju u bilansu uspjeha tokom preostalog ugovornog perioda.
- Učinak promjena diskontnih stopa iskazuje se ili u bilansu uspjeha ili u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, zavisno o izboru računovodstvene politike.
- Priznavanje prihoda od osiguranja i troškova usluga osiguranja u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti na temelju pruženih usluga tokom perioda.
- Iznosi koji će osiguranik uvijek primati, bez obzira na to da li je nastupio osigurani slučaj, ne prikazuju se u bilansu uspjeha, već se priznaju direktno u bilansu stanja.
- Rezultati usluga osiguranja (zarađena premija umanjena za nastale štete) prikazuju se odvojeno od prihoda ili rashoda finansiranja osiguranja.
- Opsežne objave koje pružaju informacije o priznatim iznosima iz ugovora o osiguranju te prirodi i opsegu rizika koji proizlaze iz tih ugovora.

MSFI 17 je na snazi za godišnje periode koji započinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine.

1.4 Računovodstvene procjene i prosudbe

Ove objave nadopunjuju bilješku o upravljanju finansijskim rizicima (bilješka 1.38) i bilješku o upravljanju rizikom osiguranja (bilješka 1.5).

Grupa donosi procjene i pretpostavke vezane za budućnost. Takve računovodstvene pretpostavke i procjene, po definiciji, će rijetko odgovarati stvarnim rezultatima. Procjene vezane za rezervisanja za ugovore o osiguranju predstavljaju najznačajniji izvor neizvjesnosti procjena. Procjene i pretpostavke koje nose znatan rizik mogućih značajnih usklada knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza u sljedećoj poslovnoj godini, opisane su u nastavku.

1.4.1. Glavni izvori neizvjesnosti vezani za procjene

Gubici od umanjenja vrijednosti zajmova i potraživanja

Potreba za umanjenjem vrijednosti imovine koja se vodi po amortizovanom trošku procjenjuje se kako je opisano u računovodstvenoj politici 1.3 (h) o umanjenju vrijednosti finansijske imovine.

Umanjenje vrijednosti za pojedinačne izloženosti u ukupnim gubicima od umanjenja vrijednosti temelji se na najboljoj procjeni posloводства o sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih novčanih primanja. Pri procjeni tih novčanih primanja, posloводство procjenjuje finansijski položaj dužnika i neto prodajnu vrijednost instrumenata osiguranja. Svaka imovina sa umanjenom vrijednošću se procjenjuje na osnovu svojih prednosti, i strategije rješavanja i procjene tokova gotovine koji se smatraju nadoknadivim.

Neizvjesnost procjena vezana za formiranje rezervi

Najznačajnije procjene vezane za finansijske izvještaje Grupe odnose se na formiranje rezervi. Grupa zapošljava tri ovlaštena aktuara: dva interna aktuara stalno zaposlena u Društvu i jedan spoljašnji ovlašten aktuar, angažovan po posebnom ugovoru.

Osnovne pretpostavke korištene kod izračuna rezerve životnih osiguranja su prikazane u bilješci 1.6. Upravljanje rizikom osiguranja je detaljno opisano u bilješci 1.5, dok su rezerve za ugovore o osiguranju analizirane u bilješci 1.21.

Razgraničeni troškovi pribave

Razgraničeni troškovi pribave procjenjuju se na svaki datum izvještavanja za poslove neživotnih osiguranja poređenjem rezervi za prenosne premije sa bruto premijama polisiranim tokom godine, razgraničavajući odgovarajući dio troškova pribave. Izračun se temelji na pretpostavkama Grupe o raspodjeli troškova pribave kroz vrijeme trajanja ugovora o osiguranju, zbog kojih su nastali. Uprava smatra da su razgraničeni troškovi pribave u cijelosti nadoknadivi tokom preostalog perioda trajanja ugovora o osiguranju koji su na snazi na datum izvještavanja.

Porez

Grupa formira poresku obavezu u skladu s poreskim propisima Republike Srpske, Brčko Distrikta BiH, Federacije BiH. Poreska prijava podložna je odobravanju od strane poreskih vlasti koje imaju pravo naknadno pregledati poslovne knjige poreskog obveznika (svaki entitet posebno).

Regulatorni zahtjevi

Agencija je ovlaštena da vrši inspekcije poslovanja Društva i zahtijeva izmjene knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza, u skladu sa odgovarajućom regulativom.

Uzajamne obaveze

Grupa ima obavezu prema Zaštitnom fondu osiguranja vezano za udio Grupe u štetama autoodgovornosti koje uzrokuju nepoznata ili neosigurana vozila. Osim toga, Grupa je, kao i ostali učesnici na tržištu osiguranja autoodgovornosti, odgovorna za dio nepodmirenih šteta autoodgovornosti u slučaju likvidacije bilo kojeg društva za osiguranje u skladu sa Zakonom o osiguranju u privatnom osiguranju. Uprava Društva smatra da na datum izvještavanja to ne predstavlja značajan rizik.

1.4 Računovodstvene procjene i prosudbe (nastavak)

1.4.1 Glavni izvori neizvjesnosti vezani za procjene (nastavak)

Umanjenje vrijednosti ulaganja u podružnice i pridružena pravna lica

Umanjenje vrijednosti ulaganja u podružnice i pridružena pravna lica temelji se na najboljoj procjeni rukovodstva o nadoknadivom iznosu podružnica i pridruženih pravnih lica. Nadoknadivi iznos predstavlja viši iznos od fer neto prodajne vrijednosti i vrijednosti u upotrebi.

Investicione nekretnine

Investicione nekretnine vode se po fer vrijednosti. Fer vrijednost je određena od strane nezavisnih ovlaštenih procjenitelja na dan 31. decembra 2019. koji imaju adekvatne stručne kvalifikacije i relevantno iskustvo vezano za lokaciju i kategoriju nekretnina koje su predmet procjene. Nezavisni procjenitelji pripremaju procjenu fer vrijednosti svakih 12 mjeseci. Uprava smatra da su investicione nekretnine na datum izvještavanja iskazane po njihovoj nadoknadivoj vrijednosti.

1.4.2 Ključne računovodstvene prosudbe u primjeni računovodstvenih politika Grupe

Ključne računovodstvene prosudbe u primjeni računovodstvenih politika Grupe uključuju:

Klasifikacija finansijske imovine i obaveza

Računovodstvene politike Grupe predstavljaju okvir po kojem se imovina i obaveze inicijalno raspoređuju u različite računovodstvene kategorije u određenim okolnostima. Ulaganja koja se drže do dospijea mogu se klasifikovati u tu Grupu samo ako Grupa ima namjeru i mogućnost da drži ta ulaganja do dospijea.

Klasifikacija proizvoda

Za računovodstvenu politiku o klasifikaciji ugovora kao ugovora o osiguranju ili ugovora o ulaganju molimo pogledajte bilješku 1.3 (r). Na datum izvještavanja Grupa nije imala osiguravajućih proizvoda koji bi se tretirali kao ugovori o ulaganju.

Klasifikacija nekretnina

Grupa klasifikuje sve nekretnine koje ne služe obavljanju vlastite djelatnosti nego se drži za iznajmljivanje kao investicione nekretnine.

Alokacija indirektnih troškova između života i neživota

Alokacija troškova na segmente života i neživota je opisana u računovodstvenoj politici 1.3 (o).

Procijenjeni korisni vijek upotrebe opreme i nematerijalne imovine

Grupa nastavlja da koristi određenu opremu te nematerijalnu imovinu koja je u potpunosti amortizovana. Stope amortizacije su inicijalno određene na temelju najbolje procjene korisnog vijeka upotrebe ove imovine. Rukovodstvo vjeruje da je to prikladno, s obzirom da će Grupa uskoro prestati s upotrebom ove imovine.

Ugovori o najmu

U skladu sa zahtjevima MSFI 16 pri određivanju trajanja najma rukovodstvo uzima u obzir sve činjenice i okolnosti koje su bitne za korištenje mogućnosti produženja ugovora odnosno neiskorištavanje mogućnosti prekida ugovora o najmu. Opcije produženja najma (ili perioda nakon raskida) mogu se uključiti u period trajanja najma samo ukoliko postoje razumne činjenice da se najam sa sigurnošću produžava (odnosno ne ukida).

Za zakup kancelarijskog prostora sljedeći čimbenici se smatraju relevantnima:

- ako postoje značajne kazne za raskid (ili ne produženje), Društvo smatra da je razumno pretpostaviti da će se ugovor produžiti (odnosno neće raskinuti);
- ako Društvo ima značajna ulaganja u imovinu u najmu koja ima značajnu vrijednost nakon prestanka najma imati značajnu preostalu vrijednost, Društvo smatra da je razumno pretpostaviti da će se ugovor produžiti (odnosno neće raskinuti);

1.4 Računovodstvene procjene i prosudbe (nastavak)

1.4.2 Ključne računovodstvene prosudbe u primjeni računovodstvenih politika Grupe (nastavak)

- Društvo razmatra i druge čimbenike, uključujući istorijska iskustva vezano uz kontinuitet trajanja najma i troškove kao i troškove koji bi nastali ukoliko bi se poslovanje selilo na drugu lokaciju.

U skladu sa zahtjevima MSFI 16 trajanje ugovora o najmu, ponovo se procjenjuje ukoliko se opcija produženja najma stvarno koristi (odnosno ukoliko se ocjeni da se ugovor neće raskinuti). Procjena razumne sigurnosti preispituje se samo ukoliko dođe do značajnog događaja ili značajne promjene okolnosti, što utiče na tu procjenu, te ukoliko su te okolnosti i događaji pod kontrolom Društva kao najmoprimca.

Tijekom tekuće finansijske godine, nije bilo preispitivanja razumnosti pretpostavki temeljem kojih je inicijalno priznata imovina s pravom korištenja te obaveze iz ugovora o najmu obzirom da nije bilo događaja niti promjena u ugovorima koji bi zahtijevali ponovnu procjenu.

1.5 Upravljanje rizikom osiguranja

Grupa je izložena riziku osiguranja koji proizlazi iz široke ponude proizvoda životnih i neživotnih osiguranja: učestvujućih tradicionalnih proizvoda života i glavnih grupa neživotnih osiguranja (osiguranja motornih vozila, imovine, transporta, odgovornosti, nezgode i zdravstvenog osiguranja).

Rizik osiguranja se odnosi na neizvjesnost poslova osiguranja. Najznačajnije komponente rizika osiguranja su premijski rizik i rizik rezervi. Oni se odnose na adekvatnost premijskih tarifa i adekvatnost rezervi u odnosu na obaveze iz osiguranja i kapitalnu osnovu.

Premijski rizik je prisutan u trenutku izdavanja polise prije nego što se dogodi osigurani slučaj. Postoji rizik da će troškovi i štete koje će nastati biti veći od primljenih premija. Rizik rezerve predstavlja rizik da je iznos tehničkih rezervi pogrešno procijenjen ili da će stvarne štete varirati oko statističke srednje vrijednosti.

Rizik pribave, takođe, uključuje rizik katastrofe, koji proizilazi iz vanrednih događaja koji nisu u dovoljnoj mjeri pokriveni premijskim rizikom ili rizikom rezerve. Rizik pribave osiguranja života uključuje biometrijski rizik (koji uključuje smrtnost, dugovječnost, rizik pobolijevanja i invalidnosti) i rizik odustajanja. Rizik odustajanja predstavlja veću ili manju stopu odustajanja od polisa, prekida osiguranja, promjena u statusu kapitalizacije (prestanak plaćanja premije uz nastavak osiguravajućeg pokrivača uz umanjenje osigurane svote) i otkupa.

Upravljanje rizicima

Grupa upravlja rizikom osiguranja kroz limite pribave, procedure odobravanja transakcija koje uključuju nove proizvode ili koje prelaze zadane limite, tarifiranje, dizajn proizvoda i upravljanjem reosiguranjem.

Strategija pribave teži različitosti koja će osigurati uravnotežen portfelj i temelji se na velikom portfelju sličnih rizika tokom više godina što smanjuje varijabilnost rezultata.

Grupa reosigurava dio rizika koje pribavlja kako bi kontrolisala izloženost gubicima i zaštitila kapitalnu osnovu. Grupa kupuje kombinaciju proporcionalnih i neproporcionalnih ugovora o reosiguranju kako bi smanjila neto izloženost. Za akumulaciju neto imovinskih gubitaka koji proizlaze iz jednog događaja, reosiguravajuće pokriće za rizik katastrofe pokriva štete iznad 0,25 miliona EUR-a. Adekvatnost obaveza se procjenjuje uz evši u obzir odgovarajuću imovinu, promjene u kamatnim stopama i kursovima valuta i razvoj smrtnosti, pobolijevanja, učestalosti i iznosima šteta u neživotu, odustajanjima i troškovima kao i opštim uslovima na tržištu.

Koncentracija rizika osiguranja

Ključni aspekt rizika osiguranja kojem je Grupa izložena je stepen koncentracije rizika osiguranja koji određuje stepen do koga određeni događaj ili serija događaja mogu uticati na obaveze Grupe. Važan aspekt koncentracije rizika osiguranja je da može proizaći iz akumulacije rizika kroz različite vrste osiguranja.

Koncentracija rizika može proizaći iz rijetkih događaja s velikim posljedicama kao što su prirodne katastrofe, u situacijama kada je Grupa izložena neočekivanim promjenama u trendovima, na primjer, neočekivane promjene u ljudskoj smrtnosti ili u ponašanju osiguranika; ili kada značajni sudski ili regulatorni rizici mogu prouzrokovati velike pojedinačne gubitke, ili imati uticaj koji se širi na veliki broj ugovora.

1.5 Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)

Neživotno osiguranje

U okviru neživotnog osiguranja, Uprava vjeruje da Grupa nema značajne koncentracije izloženosti grupi ugovarača osiguranja mjereno socijalnim, profesionalnim, starosnim i sličnim kriterijumima.

Najveća vjerovatnoća značajnih gubitaka za Grupu proističe iz katastrofalnih dešavanja kao što su oluja, poplava ili zemljotres. Tehnike i pretpostavke koje Društvo koristi za računanje ovih rizika su sljedeće:

- Mjerenje geografske akumulacije.
- Procjena vjerovatne maksimalne štete.
- Reosiguranje.

Životno osiguranje

Za ugovore o životnom osiguranju koji pokrivaju smrt osiguranika ne postoji znatna geografska koncentracija rizika, iako koncentracija osigurane sume može uticati na omjer isplate osiguranja na nivou portfelja.

Tablice za dugoročne ugovore o osiguranju prikazane u nastavku, daju pregled koncentracije rizika temeljenu na pet grupa ugovora grupisanih po osiguranim koristima za svaki osigurani život.

Osigurana suma na dan 31. decembra 2019. godine	Ukupno osigurana suma			
	Prije reosiguranja		Poslije reosiguranja	
KM	'000 KM	%	'000 KM	%
<5.000	2.759	7%	2.759	7%
5.001-10.000	7.112	17%	7.112	18%
10.001-20.000	14.479	35%	14.479	36%
20.001-40.000	11.979	29%	11.979	30%
>40.001	4.968	12%	3.364	8%
Stanje na dan 31. decembra 2019.	41.297	100%	39.693	100%

Osigurana suma na dan 31. decembra 2018. godine	Ukupno osigurana suma			
	Prije reosiguranja		Poslije reosiguranja	
KM	'000 KM	%	'000 KM	%
<5.000	3.010	5%	3.010	5%
5.001-10.000	9.251	16%	9.251	17%
10.001-20.000	19.277	34%	19.277	35%
20.001-40.000	18.821	33%	18.821	34%
>40.001	6.919	12%	4.883	9%
Stanje na dan 31. decembra 2018.	57.278	100%	55.242	100%

1.6 Osnovne pretpostavke koje imaju najveći uticaj na priznatu imovinu, obaveze, prihode i rashode iz poslova osiguranja

Neživotno osiguranje

Na datum izvještavanja formira se rezerva za procijenjeni konačni trošak podmirenja svih nastalih šteta koje proizlaze iz događaja nastalih do toga datuma, bilo da su prijavljene ili ne, zajedno s odgovarajućim troškovima obrade šteta, umanjeno za već isplaćene iznose.

Obaveza za prijavljene a nelikvidirane štete („RBNS”) je procijenjena posebno za svaku pojedinačnu štetu uzevši u obzir okolnosti, dostupne informacije od procjenitelja i istorijske dokaze o iznosima sličnih šteta. Pojedinačne štete se redovno pregledavaju i rezerva se redovno ažurira kada se pojave nove informacije.

Procjena rezerve za nastale, a neprijavljene štete („IBNR”) je uopšteno podložna većem stepenu neizvjesnosti, nego rezerva za prijavljene štete. IBNR rezervu pretežno procjenjuju aktuari Grupe koristeći statističke metode propisane od strane Agencije.

Ključne metode procjene rezerve za nastale, a neprijavljene štete, koje se nisu mijenjale u odnosu na prošlu godinu, su:

- metoda ulančanih ljestvica, koja koristi istorijske podatke kako bi se procijenili plaćeni i nastali dijelovi šteta od ukupnog troška šteta, za određene proizvode (auto odgovornost, kasko i nezgoda);
- metoda procijenjenog iznosa štete, koja koristi iskustvo Grupe s pojedinačnim iznosima šteta i koja se koristi za osiguranja osim osiguranja transporta, odgovornosti i finansijskih gubitaka za koja ne postoji dovoljan portfelj da bi se mogli formirati trouglovi.
- U mjeri u kojoj ove metode koriste istorijski razvoj šteta, pretpostavlja se da će se istorijski uzorak razvoja šteta ponoviti i u budućnosti. Postoje razlozi zašto ovo možda ne bude slučaj, koji su u mjeri u kojoj se mogu utvrditi, uzeti u obzir na način da su metode procjene modificirane. Takvi razlozi uključuju:
- ekonomske, pravne, političke i društvene trendove (koji uzrokuju različit nivo inflacije u odnosu na očekivani);
- promjene u kombinaciji vrsta ugovora o osiguranju koji se pribavljaju;
- nasumične varijacije, uključujući uticaj velikih gubitaka.

IBNR rezerve su inicijalno procijenjene u bruto iznosu i radi se poseban izračun kako bi se procijenio udio reosiguranja.

Pretpostavke koje imaju najveći uticaj na mjerenje obaveza neživota su sljedeće:

Očekivana kvota šteta

Očekivana kvota šteta predstavlja kvotu očekivanih nastalih šteta u odnosu na zarađene premije.

Diskontovanje

Uz izuzetak anuiteta, rezerve neživota se ne diskontuju. Anuitetne štete u autoodgovornosti se diskontuju po stopi od 4,00% (2018: 5%).

Zajednica Osiguranja Imovine i Lica (ZOIL) Sarajevo

Rezervisanja po osnovu Zajednice Osiguranja Imovine i Lica („ZOIL“) predstavlja rezervisanja na osnovu odluke Vlade Republike Srpske (Službeni Glasnik i Odluku o pripajanju Srpskom osiguravajućem društvu dijelova osiguravajućih Društava broj 05-262/92), koja je obavezivala Društvo na plaćanje tih šteta.

Na osnovu navedene obaveze Društvo je naslijedilo i nekretnine koje su evidentirane vanbilansno. Upis nekretnina iz vanbilansa vrši se na bazi pravosnažnih rješenja po postupcima koji se vode kod nadležne Uprave za geodetske i imovinsko pravne poslove.

1.6 Osnovne pretpostavke koje imaju najveći uticaj na priznatu imovinu, obaveze, prihode i rashode iz poslova osiguranja (nastavak)

Životno osiguranje

Kamatna stopa i tablice smrtnosti koje se primenjuju u obračunu matematičke rezerve jednake su kamatnoj stopi i tablicama smrtnosti iz tarifnog sistema na osnovu koga je zaključen ugovor o osiguranju za sve vrste osiguranja, izuzev doživotnih rentnih osiguranja za koja su prilikom obračuna matematičke rezerve korišćene tablice smrtnosti Republike Srbije 2010-12. Polise životnog osiguranja vezane su za EUR, što je uobičajena tržišna praksa. Polise doživotnog osiguranja za slučaj smrti (SENIOR) ugovaraju se isključivo u lokalnoj valuti.

Garantovana tehnička kamatna stopa u polisama osiguranja definisana je tarifom za svaki proizvod.

Osnovne pretpostavke korištene u izračunu značajnih komponenti matematičke rezerve su navedene u nastavku:

Opis	Proizvod	Kamatne stope	Tablice smrtnosti
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s obročnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti usljed nezgode, koja je u skladu s opštim uslovima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dvije osigurane sume za slučaj smrti.	C	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s obročnim plaćanjem premije i fiksnim rokom isplate ugovorene osigurane sume, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti usljed nezgode, koja je u skladu s opštim uslovima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dvije osigurane sume za slučaj smrti. Nakon isteka ugovora o osiguranju osiguravač isplaćuje još jednu osiguranu sumu korisnicima.	E	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s plaćanjem premije u jednokratnom iznosu, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti usljed nezgode, koja je u skladu s opštim uslovima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dvije osigurane sume za slučaj smrti.	CE-N11	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s plaćanjem premije u jednokratnom iznosu, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti usljed nezgode, koja je u skladu s opštim uslovima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini jedne osigurane sume za slučaj smrti.	CE-11	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s jednokratnom uplatom premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. Osiguranje je moguće ugovoriti uz period odloženosti. Pod periodom odloženosti podrazumijeva se period u kojem ne postoji osiguravajuće pokriće za slučaj smrti osiguranika, odnosno ne postoji obaveza osiguravača za isplatu osigurane sume, u slučaju njegove smrti.	CED	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s jednokratnom uplatom premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. Osiguranje je moguće ugovoriti uz period odloženosti. Pod periodom odloženosti podrazumijeva se period u kojem ne postoji osiguravajuće pokriće za slučaj smrti osiguranika, odnosno ne postoji obaveza osiguravača za isplatu osigurane sume, u slučaju njegove smrti.	CEND	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z
U slučaju smrti usljed nezgode, a nakon ugovorenog perioda odloženosti, koja je u skladu s opštim uslovima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dodatne osigurane sume za slučaj smrti.			
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s obročnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. U slučaju smrti usljed nezgode, koja je u skladu s opštim uslovima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dvije osigurane sume za slučaj smrti.	SAFE LIFE	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z

1.6 Osnovne pretpostavke koje imaju najveći uticaj na priznatu imovinu, obaveze, prihode i rashode iz poslova osiguranja (nastavak)

Životno osiguranje (nastavak)

Opis	Proizvod	Kamatne stope	Tablice smrtnosti
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s obročnim plaćanjem premije, gdje je odnos osiguranih suma za slučaj doživljenja i smrti 1:1. Lica koja, prema uslovima Osiguravača kojim se osiguravaju uvećani rizici, ne bi mogla biti osigurana, mogu se osigurati po ovim uslovima, ali uz ugovaranje perioda odloženosti koji je godinu dana kraći od trajanja osiguranja.			
Pod periodom odloženosti podrazumijeva se period u kojem ne postoji osiguravajuće pokriće za slučaj smrti osiguranika, odnosno ne postoji obaveza osiguravača za isplatu osigurane sume, u slučaju njegove smrti.	D	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z
U slučaju smrti usljed nezgode, a nakon ugovorenog perioda odloženosti, koja je u skladu s opštim uslovima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dvije osigurane sume za slučaj smrti.			
U slučaju smrti usljed nezgode, koja je u skladu s opštim uslovima za osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, osiguravač isplaćuje iznos u visini dvije osigurane sume za slučaj smrti.			
Mješovito životno osiguranje jedne osobe s obročnim plaćanjem premije. Osiguranje se ugovara sa obavezom plaćanja premije za svo vrijeme trajanja ugovora ili sa skraćenim trajanjem plaćanja premije	D2014	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z
Dodatno osiguranje lica od nastepena težih bolesti, koje se ugovara uz osnovno osiguranje života. Ukoliko nastupi osigurani slučaj, osiguravač je u obavezi isplatiti osiguranu sumu dopunskog osiguranja lica od nastepena težih bolesti.	B	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z
Rentno osiguranje jedne osobe s obročnim plaćanjem premije, prema kojem osiguravač od ugovorenog dana i za ugovoreni period garantuje isplaćivanje ugovorene rente.	R	2%	RS 10-12_M i RS 10-12_Z
Odložena doživotna lična renta sa garantovanim periodom isplate	III/2	2%	RS 10-12_M i RS 10-12_Z
Odložena doživotna lična renta sa jednokratnom uplatom premije	JR	2%	RS 10-12_M i RS 10-12_Z
Riziko životno osiguranje sa opadajućom osiguranom sumom i jednokratnim plaćanjem premije.	IKD	2%	RS 80-82_M i RS 80-82_Z
Riziko životno osiguranje jedne osobe sa obročnim plaćanjem premije	IK-11	2%	RS 80-82 M i RS 80-82 Z
Doživotno osiguranje za slučaj smrti – senior program	SEN	2%	RS 80-82 M i RS 80-82 Z

Diskrecioni bonusi osiguranicima

Osiguranici ili korisnici polisa osiguranja mješovitog osiguranja (C, E, SAFE LIFE, CE-11, CEN-11, D, CED, CEND, D2014), rentnog (R, III/2, III/5, JR), kao i doživotnog osiguranja za slučaj smrti (SEN) imaju pravo na diskrecioni udio u dobiti Društva ostvaren upravljanjem sredstvima životnog osiguranja. Dobit se obračunava po izradi godišnjeg računa i pripisuje svakoj polisi osiguranja života, kod koje je od početka osiguranja proteklo najmanje tri godine. U slučaju jednokratnog plaćanja premije dobit se pripisuje ukoliko je od početka osiguranja protekla najmanje jedna godina. U slučaju doživljenja, udio u dobiti se isplaćuje zajedno s osiguranim iznosom. U slučaju smrti odnosno otkupa, Grupa plaća osiguranici iznos i udio u dobiti koji je do tada obračunat.

1.7 Test adekvatnosti obaveza

Životno osiguranje

Matematička rezerva se testira godišnje u odnosu na izračun budućih novčanih tokova koristeći eksplicitne i konzistentne pretpostavke svih faktora – budućih premija, smrtnosti, pobolijevanja, rezultata ulaganja, isteka, otkupa, garancija, bonusa osiguranicima, troškova i iskorištavanja opcija koje su na raspolaganju osiguranicima.

Tamo gdje su dostupni pouzdani tržišni podaci, pretpostavke se izvode iz raspoloživih tržišnih cijena.

Neživotno osiguranje

Obaveze osiguranja neživotnih osiguranja obračunavaju se koristeći tekuće (neistorijske) pretpostavke.

Test adekvatnosti obaveza za neživotna osiguranja je stoga ograničen na neistekli dio postojećih ugovora. Isti se radi upoređivanjem očekivanih vrijednosti šteta i troškova pripisivih neisteklim periodima važećih polisa na datum izvještavanja sa iznosom prenosne premije u vezi sa tim polisama nakon odbitka razgraničenih troškova pribave. Očekivani tokovi gotovine vezani za štete i troškove se procjenjuju sa referencom na iskustvo tokom isteklog dijela ugovora, ispravljeno za značajne individualne gubitke od kojih se ne očekuje da će se ponovo desiti. Povrat od investicija je bio određen na 0% zbog trenutne situacije na tržištu. Test se sprovodi po grupama proizvoda koji imaju sličan profil rizika.

Za anuitete, pretpostavke koje se koriste za utvrđivanje rezervi uključuju sve buduće tokove gotovine sa izmjenama koje se priznaju u dobiti ili gubitku.

Osjetljivost testa adekvatnosti obaveza na promjene u značajnim varijablama

Dobit ili gubitak i obaveze iz poslova osiguranja su uglavnom osjetljive na promjene u smrtnosti, stopi odustajanja, stopi troškova i diskontnoj stopi koje su procijenjene za potrebe izračuna adekvatnosti obaveza tokom testa adekvatnosti obaveza.

1.8 Odredbe i uslovi ugovora o osiguranju koji imaju značajan uticaj na iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova

Ugovori neživotnog osiguranja

Grupa nudi različite vrste neživotnih osiguranja, uglavnom osiguranje motornih vozila, imovine, odgovornosti, transportnog, putničkog zdravstvenog i osiguranje nezgode. Ugovori mogu biti zaključeni na fiksni period od godinu dana ili na trajnoj osnovi s tim da svaka strana ima opciju otkaza uz tromjesečni otkazni rok (ili 6 mjeseci otkazni rok za dugoročne ugovore zaključene na period duži od 5 godina). Grupa stoga ima mogućnost ponovne procjene cijene rizika u intervalima koji nisu duži od godinu dana. Takođe ima mogućnost primjene *bonus malus* sistema kao i odbijanja šteta koje proizlaze iz prevara.

Buduće štete osiguranja su glavni izvor neizvjesnosti koji utiče na iznos i vrijeme budućih novčanih tokova. Iznos plaćen po pojedinoj šteti je ograničen osiguranom svotom koja je utvrđena u polisi osiguranja.

Ostali značajni izvori neizvjesnosti vezani za neživotna osiguranja proizlaze iz regulative koja daje pravo vlasnicima polisa da prijave štetu prije stepena na snagu zastare, koja nastupa 3 godine nakon godine nastanka štete, odnosno 3 godine od dana saznanja za štetu ako zainteresovano lice dokaže da do dana određenog u prethodnom roku nije saznalo za štetu, ali ne kasnije od 5 godina od početka godine, nakon godine nastanka štete. Ova odredba je posebno značajna za trajnu invalidnost koja proizlazi iz osiguranja nezgode, zbog teškoća u procjeni perioda između nastanka štete i potvrde njenih trajnih efekata.

Karakteristike pojedinih vrsta osiguranja, ako se značajno razlikuju od gore navedenih, opisane su u nastavku.

1.8 Odredbe i uslovi ugovora o osiguranju koji imaju značajan uticaj na iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova (nastavak)

Osiguranje motornih vozila

Portfelj osiguranja motornih vozila Grupe uključuje osiguranja autoodgovornosti i kasko osiguranje. Osiguranje autoodgovornosti pokriva tjelesne povrede i imovinske štete u Republici Srpskoj, BiH kao i štete uzrokovane u inostranstvu koje prouzrokuju osiguranici u sistemu Zelene karte.

Imovinske štete u automobilskoj odgovornosti i kasku se uglavnom prijavljuju i podmiruju nedugo nakon datuma štetnog događaja. Međutim, prijave i isplate vezane za tjelesne povrede se teže procjenjuju i određuju se u dužem periodu. Takve štete mogu biti podmirene u obliku jednokratne isplate ili kao renta.

Iznos šteta vezanih za tjelesne povrede i uz njih vezanim gubicima zarada pod uticajem su odluka sudske prakse.

Autoodgovornost je regulisana Zakonom o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima. Tarife i minimalne svote osiguranja su regulisane zakonom. Osiguranici imaju pravo na bonus prilikom obnove polise ukoliko ispunjavaju određene uslove.

Kasko osiguranje predstavlja standardno osiguranje od štete odnosno gubitka motornih vozila, vazduhoplova ili plovila. Plaćene štete su ograničene osiguranim iznosom.

Osiguranje imovine

Osiguranje imovine dijeli se okvirno na industrijske i privatne rizike. Za industrijske rizike Grupa koristi tehnike upravljanja rizicima kako bi identifikovala rizike i analizirala gubitke te saraduje s reosiguravačima. Privatni imovinski rizici sadrže standardna osiguranja građevina i stvari. Štete se obično prijavljuju brzo i mogu likvidirati bez odgađanja.

Osiguranje odgovornosti

Pokriva sve vrste odgovornosti i uključuje komercijalnu odgovornost, odgovornost članova Uprave, privrednika te profesionalnu odgovornost kao i ličnu odgovornost. Dok se većina osiguranja od opšte odgovornosti pribavlja na principu „prijavljene štete“ određena pokrića od osiguranja odgovornosti se osiguravaju na principu „nastanka“.

Osiguranje nezgode

Osiguranje nezgode se tradicionalno prodaje kao dodatak životnim osiguranjima ili autoodgovornosti prodavanim od strane Grupe. Najčešći oblik osiguranja nezgode čini kolektivno osiguranje zaposlenih od nezgode. U ovom obliku osiguranja svrstavaju se i banko osiguranja (korisnika kredita, korisnika tekućih računa).

Ugovori životnog osiguranja

Učesće u dijelu dobiti

Dobit se raspoređuje prema diskreciji Grupe i priznaje se kada je predložena i odobrena od strane Uprave u skladu s odgovarajućim zakonskim propisima. Nakon što se alocira osiguranicima, te nakon što Uprava donese odluku o distribuciji dobiti iz životnog osiguranja nosiocima polisa, dobit postaje garantovana.

Premije

Premije za sve proizvode životnog osiguranja su vezane za EUR i mogu biti plative u redovnim ratama ili kao jednokratne premije na početku trajanja polise.

Osiguranje za slučaj smrti koje služi kao obezbjeđenje za date kredite banaka

Osiguranje za slučaj smrti osiguranika za vrijeme trajanja osiguranja sa padajućom osiguranom svotom služe kao sredstvo obezbjeđenja kredita kod banaka. Naknade u slučaju smrti plaćaju se samo ako osiguranik umre tokom trajanja polise osiguranja.

1.8 Odredbe i uslovi ugovora o osiguranju koji imaju značajan uticaj na iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova (nastavak)

Osiguranje za slučaj smrti i doživljenja

Ovo su, takođe, tradicionalni proizvodi životnog osiguranja koji pružaju dugoročnu finansijsku zaštitu. Kapitalne polise osiguranja života za redovnu ili jednokratnu premiju pokrivaju rizik smrti za vrijeme trajanja polise, doživljenja, te postala dopunska osiguranja koja se ugovaraju kao rider-i.

Rentno osiguranje

Rentno osiguranje jedne osobe s obročnim i jednokratnim plaćanjem premije, prema kojem osiguravač od ugovorenog dana i za ugovoreni period garantuje isplaćivanje ugovorene rente.

1.9 Izvještavanje po segmentima

Konsolidovani izvještaj o finansijskom položaju po poslovnim segmentima na dan 31. decembra 2019.

	Neživot '000 KM	Život '000 KM	Jahorina Auto '000 KM	Ukupno '000 KM
Aktiva				
Nekretnine i oprema	5.274	66	362	5.702
Investicione nekretnine	4.275	-	-	4.275
<i>Nematerijalna imovina</i>				
- Odgođeni troškovi pribave	5.703	-	-	5.703
- Ostala nematerijalna imovina	459	-	-	459
Ulaganje u pridruženo pravno lice	-	-	-	-
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	22.521	20.540	-	43.061
Zajmovi i potraživanja	2.770	69	49	2.888
Udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju	9.770	-	-	9.770
Zalihe	316	-	3	319
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	4.297	261	170	4.728
Novac i novčani ekvivalenti	1.589	687	63	2.339
Ukupna aktiva	56.974	21.623	647	79.244
Obaveze				
Rezerve za ugovore o osiguranju	36.298	14.715	-	51.013
Uzeti zajmovi	-	-	725	725
Rezervisanja za obaveze i troškove	445	2	33	480
Odgođena poreska obaveza	59	208	8	275
Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i odgođeni prihod	8.408	226	356	8.990
	45.210	15.151	1.122	61.483
Kapital i rezerve				
Akcionarski kapital	6.043	3.000	-	9.043
Emisiona premija	5.586	-	-	5.586
Zakonske i statutarne rezerve	13	902	-	915
Rezerva fer vrijednosti	488	1.871	-	2.359
Revalizacione rezerve	42	-	74	116
(Akumulirani gubici)/zadržana dobit	(564)	855	(549)	(258)
Ukupno kapital i rezerve	11.608	6.628	(475)	17.761
Ukupno obaveze, kapital i rezerve	56.818	21.779	647	79.244

1.9 Izvještavanje po segmentima (nastavak)

Konsolidovani izvještaj o finansijskom položaju po poslovnim segmentima na dan 31. decembra 2018.

	Neživot '000 KM	Život '000 KM	Jahorina Auto '000 KM	Ukupno '000 KM
Aktiva				
Nekretnine i oprema	3.784	63	1.340	5.187
Investicione nekretnine	5.162	-	-	5.162
<i>Nematerijalna imovina</i>				
-Odgođeni troškovi pribave	4.517	-	-	4.517
-Ostala nematerijalna imovina	252	-	3	255
Ulaganje u pridruženo pravno lice	70	-	-	70
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	20.931	16.061	-	36.992
Zajmovi i potraživanja	4.671	105	58	4.834
Udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju	10.355	32	-	10.387
Zalihe	70	-	2	72
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	4.845	410	182	5.437
Novac i novčani ekvivalenti	1.764	2.087	38	3.889
Ukupna aktiva	56.421	18.758	1.623	76.802
Obaveze				
Rezerve za ugovore o osiguranju	34.590	13.173	-	47.763
Uzeti zajmovi	-	-	797	797
Rezervisanja za obaveze i troškove	668	1	33	702
Odgođena poreska obaveza	58	143	8	209
Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i odgođeni prihod	8.870	324	1.029	10.223
	44.186	13.641	1.867	59.694
Kapital i rezerve				
Akcionarski kapital	6.043	3.000	-	9.043
Emisiona premija	6.000	-	-	6.000
Zakonske i statutarne rezerve	417	488	-	905
Rezerva fer vrijednosti	478	1.285	-	1.763
Revalorizacione rezerve	42	-	74	116
(Akumulirani gubici)/zadržana dobit	(846)	(414)	549	(711)
Ukupno kapital i rezerve	12.134	4.359	623	17.116
Ukupno obaveze, kapital i rezerve	56.320	18.000	2.490	76.810

1.9 Izvještavanje po segmentima (nastavak)

Konsolidovani bilans uspjeha po poslovnim segmentima za 2019. godinu

	Neživot	Život	Jahorina Auto	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Zaračunate bruto premije	28.445	2.884	(5)	31.324
Premije predane u reosiguranje	(12.502)	(26)	-	(12.528)
Neto zaračunate premije	15.943	2.858	(5)	18.796
Promjena bruto rezerve prenosnih premija	(2.195)	3	-	(2.192)
Promjena rezerve prenosnih premija, udio reosiguranja	(275)	-	-	(275)
Neto zarađene premije	13.473	2.861	(5)	16.329
Prihod od provizija i naknada	2.592	-	-	2.592
Finansijski prihod	1.213	893	2	2.108
Ostali poslovni prihodi	867	203	2.038	3.108
Neto poslovni prihodi	18.145	3.957	2.035	24.137
Nastale štete	(7.678)	(2.619)	43	(10.254)
Udio reosiguranja u nastalim štetama	2.483	4	-	2.487
Neto nastale štete	(5.195)	(2.615)	43	(7.767)
Troškovi pribave	(7.557)	(79)	446	(7.190)
Administrativni troškovi	(5.128)	(360)	(1.957)	(7.445)
Ostali poslovni rashodi	(671)	(49)	(760)	(1.480)
Finansijski troškovi	(157)	-	(48)	(205)
(Gubitak)/dobitak prije poreza	(563)	854	(241)	50
Porez na dobit	-	-	-	-
(Gubitak)/dobitak perioda	(563)	854	(241)	50

1.9 Izvještavanje po segmentima (nastavak)

Konsolidovani bilans uspjeha po poslovnim segmentima za 2018. godinu

	Neživot	Život	Jahorina Auto	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Zaračunate bruto premije	27.063	3.577	(7)	30.633
Premije predane u reosiguranje	(14.465)	(57)	-	(14.522)
Neto zaračunate premije	12.598	3.520	(7)	16.111
Promjena bruto rezerve prenosnih premija	331	2	-	333
Promjena rezerve prenosnih premija, udio reosiguranja	(1.017)	-	-	(1.017)
Neto zarađene premije	11.912	3.522	(7)	15.427
Prihod od provizija i naknada	3.991	10	-	4.001
Finansijski prihod	1.163	830	3	1.996
Ostali poslovni prihodi	1.112	29	1.835	2.976
Neto poslovni prihodi	18.178	4.391	1.831	24.400
Nastale štete	(8.659)	(3.040)	36	(11.663)
Udio reosiguranja u nastalim štetama	3.153	16	-	3.169
Neto nastale štete	(5.506)	(3.024)	36	(8.494)
Troškovi pribave	(6.951)	(492)	-	(7.443)
Administrativni troškovi	(5.077)	(456)	(2.272)	(7.805)
Ostali poslovni rashodi	(1.298)	(6)	119	(1.185)
Finansijski troškovi	(162)	-	(37)	(199)
(Gubitak)/dobit prije poreza	(816)	413	(323)	(726)
Porez na dobit	-	-	-	-
(Gubitak)/dobit perioda	(816)	413	(323)	(726)

1.9 Izvještavanje po segmentima (nastavak)

Mjerenje imovine i obaveza segmenta i prihoda i rezultata segmenta temelje se na računovodstvenim politikama koje su navedene u bilješci o računovodstvenim politikama.

Osnovni poslovni segmenti Grupe su Neživotno osiguranje, Životno osiguranje, Usluge tehničkog pregleda vozila. Bilješka 1.8 ovih finansijskih izvještaja sadrži daljnje informacije o značajnim uslovima i odredbama proizvoda osiguranja.

Rezultati segmenata, imovina i obaveze uključuju stavke koje se mogu direktno pripisati pojedinom segmentu kao i stavke koje se mogu rasporediti na razumnoj osnovi.

Osnovni proizvodi koji se nude unutar pojedinih poslovnih segmenata koji su predmet izvještavanja uključuju:

Neživot:

Auto odgovornost

Auto kasko

Imovina i odgovornost

Nezgodna i zdravstvo

Život:

Tradicionalni život

Smrt i doživljenje

Rizik smrti

Rizik doživljenja

Geografski segment

Grupa posluje u Bosni i Hercegovini. S obzirom da je ukupni prihod od ugovora o osiguranju ostvaren od klijenata u Bosni i Hercegovini, informacije po geografskim segmentima nisu objavljene.

Društvo (Grupa) može da posmatra budući ukupan prihod od ugovora o osiguranju ostvaren u pojedinim entitetima (RS + FBiH).

Mjesečno se dostavljaju izvještaji o premiji i štetama po entitetima RS i FBiH Agenciji za osiguranje Republike Srpske.

1.10 Nekretnine i oprema

Grupa	Zemljišta i nekretnine	Oprema i namještaj	Ulaganja u tuđu materijalnu imovinu	Avansi i sredstva u pripremi	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Nabavna vrijednost					
Stanje na dan 1. januara 2018.	5.895	5.703	283	230	12.111
Nabavka	5	116	3	138	262
Otpisi	-	(274)	-	-	(274)
Prodaja	(696)	(180)	-	-	(876)
Reklasifikacija na investicione nekretnine	(1.092)	-	-	-	(1.092)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	4.112	5.365	286	368	10.131
Stanje na dan 1. januara 2019.	4.112	5.365	286	368	10.131
<i>Priznavanje imovine sa pravom korištenja - inicijalna primjena (MSFI 16)</i>	1.228	90	-	-	1.318
Uskladenost stanje na dan 1. januara 2019.	5.340	5.455	286	368	11.449
Nabavka	31	23	2	32	88
Otpisi	(9)	(91)	-	(130)	(230)
Prodaja	-	(170)	-	-	(170)
Transferi	-	165	-	(165)	-
Prekid ugovora o zakupu (MSFI 16)	(182)	-	-	-	(182)
Reklasifikacija sa investicionih nekretnina	672	-	-	-	672
Efekat procjene vrijednosti	(12)	-	-	-	(12)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	5.840	5.382	288	105	11.615
Amortizacija i umanjenje vrijednosti					
Stanje na dan 1. januara 2018.	1.021	4.162	167	-	5.350
Trošak perioda	68	451	10	-	529
Otpisi	-	(259)	-	-	(259)
Prodaja	(188)	(179)	-	-	(367)
Reklasifikacija na investicione nekretnine	(309)	-	-	-	(309)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	592	4.175	177	-	4.944
Stanje na dan 1. januara 2019.	592	4.175	177	-	4.944
Trošak perioda	741	409	4	22	1.176
Otpisi	-	(88)	-	-	(88)
Prekid ugovora o zakupu (MSFI 16)	(18)	-	-	-	(18)
Prodaja	-	(101)	-	-	(101)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	1.315	4.395	181	22	5.913
Neto knjigovodstvena vrijednost					
Na dan 1. januara 2018.	4.874	1.541	116	230	6.761
Na dan 31. decembra 2018.	3.520	1.190	109	368	5.187
Na dan 1. januara 2019.	4.748	1.280	109	368	6.505
Na dan 31. decembra 2019.	4.525	987	107	83	5.702

Trošak amortizacije perioda priznaje se kao dio administrativnih troškova u dobiti ili gubitku (bilješka 1.33).

Pozicija „Zemljišta i nekretnine“ uključuje imovinu s pravom korištenja u iznosu od 365 hiljada KM, a koju čini unajmljena imovina koja ne zadovoljava definiciju investicijske imovine. Pozicija „Oprema i namještaj“ uključuje imovinu s pravom korištenja u iznosu od 57 hiljada KM, a koju čini unajmljena imovina koja ne zadovoljava definiciju investicijske imovine.

1.10 Nekretnine i oprema (nastavak)

Društvo	Zemljišta i nekretnine	Oprema i namještaj	Ulaganja u tudu materijalnu imovinu	Avansi i sredstva u pripremi	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Nabavna vrijednost					
Stanje na dan 1. januara 2018.	3.649	3.950	43	159	7.801
Nabavka	5	109	-	138	252
Otpisi	-	(188)	-	-	(188)
Prodaja	(696)	(180)	-	-	(876)
Reklasifikacija na investicione	(1.154)	-	-	-	(1.154)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	1.804	3.691	43	297	5.835
Stanje na dan 1. januara 2019.	1.804	3.691	43	297	5.835
<i>Priznavanje imovine sa pravom korištenja - inicijalna aplikacija zahtjeva Okvira (MSFI 16)</i>	1.077	90	-	-	1.167
Usklađeno stanje na dan 1. januara 2019.	2.881	3.781	43	297	7.002
Nabavka	22	23	2	32	79
Otpisi	(120)	(91)	-	(130)	(341)
Prodaja	-	(170)	-	-	(170)
Transferi	-	165	-	(165)	-
Prekid ugovora o zakupu (MSFI 16)	(182)	-	-	-	(182)
Efekat procjene vrijednosti	52	-	-	-	52
Reklasifikacija	(56)	-	-	-	(56)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	2.597	3.708	45	34	6.384
Amortizacija i umanjenje vrijednosti					
Stanje na dan 1. januara 2018.	895	2.677	17	-	3.589
Trošak razdoblja	49	359	4	-	412
Otpisi	-	(178)	-	-	(178)
Prodaja	(188)	(179)	-	-	(367)
Reklasifikacija na investicione nekretnine	(309)	-	-	-	(309)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	447	2.679	21	-	3.147
Stanje na dan 1. januara 2019.	447	2.679	21	-	3.147
Trošak razdoblja	686	352	4	-	1.042
Otpisi	(27)	(88)	-	-	(115)
Prekid ugovora o zakupu (MSFI 16)	(18)	-	-	-	(18)
Prodaja	-	(101)	-	-	(101)
Reklasifikacija	(19)	-	-	-	(19)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	1.069	2.842	25	-	3.936
Neto knjigovodstvena vrijednost					
Na dan 1. januara 2018.	2.754	1.273	26	159	4.212
Na dan 31. decembra 2018.	1.357	1.012	22	297	2.688
Na dan 1. januara 2019.	2.434	1.102	22	297	3.855
Na dan 31. decembra 2019.	1.528	866	20	34	2.448

Trošak amortizacije perioda priznaje se kao dio administrativnih troškova u dobiti ili gubitku (bilješka 1.33).

Pozicija „Zemljišta i nekretnine“ uključuje imovinu s pravom korištenja u iznosu od 260 hiljada KM, a koju čini unajmljena imovina koja ne zadovoljava definiciju investicijske imovine. Pozicija Zemljišta i nekretnine uključuje imovinu s pravom korištenja u iznosu od 57 hiljada KM, a koju čini unajmljena imovina koja ne zadovoljava definiciju investicijske imovine.

1.11 Investicione nekretnine

Grupa i Društvo	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Stanje na dan 1. januara	5.162	5.112	6.321	6.209
<i>Promjene</i>				
Nabavka	18	3	1.090	3
Reklasifikacija sa investicionih nekretnina na zemljišta i nekretnine	(672)	783	39	845
Efekti procjene vrijednosti	(233)	11	(283)	11
Prodaja	-	(747)	-	(747)
Stanje na dan 31. decembra	4.275	5.162	7.167	6.321

Investicione nekretnine čine više komercijalnih nekretnina koje se daju u najam trećim licima.

Investicione nekretnine vode se po fer vrijednosti. Fer vrijednost je određena od strane ovlaštenih procjenitelja na dan 31. decembra 2019. Uprava smatra da su investicione nekretnine na datum izvještavanja iskazane po njihovoj nadoknadioj vrijednosti.

Nabavka investicionih nekretnina neto knjigovodstvene vrijednosti 1.090 hiljada KM odnosi se na kupovinu tehničkih pregleda od povezanog lica Jahorina auta.

1.12 Odgođeni troškovi pribave

Kao dio poslova osiguranja Društva i Grupe, određeni troškovi pribave se odgađaju. Za poslove životnog osiguranja, troškovi pribave su uzeti u obzir prilikom izračuna rezerve životnog osiguranja putem Zilmerizacije. Odgođeni troškovi pribave za životna osiguranja nisu priznati kao posebna stavka imovine na datum izvještavanja.

Analiza navedenih troškova pribave je prikazana u nastavku:

Grupa i Društvo	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM
Stanje na dan 1. januara	4.517	3.738
Smanjenje/uvećanje troškova pribave priznato u bilansu uspjeha (Bilješka 1.32)	1.186	779
Stanje na dan 31. decembra	5.703	4.517

1.13 Ostala nematerijalna imovina

Grupa

Grupa	Nematerijalna imovina u pripremi '000 KM	Software '000 KM	Ukupno '000 KM
Nabavna vrijednost			
Stanje na dan 1. januara 2018.	627	651	1.278
Povećanja	190	1	191
Otpisi	(30)	-	(30)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2018.	787	652	1.439
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 1. januara 2019.	787	652	1.439
Povećanja	172	118	290
Otpisi	(46)	-	(46)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2019.	913	770	1.683
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Akumulirana amortizacija i umanjenje vrijednosti			
Stanje na dan 1. januara 2018.	578	602	1.180
Trošak razdoblja	15	19	34
Otpisi	(30)	-	(30)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2018.	563	621	1.184
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 1. januara 2019.	563	621	1.184
Trošak razdoblja	35	8	43
Otpisi	(3)	-	(3)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2019.	595	629	1.224
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Neto knjigovodstvena vrijednost			
Na dan 1. januara 2018.	49	49	98
Na dan 31. decembra 2018.	224	31	255
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Na dan 1. januara 2019.	224	31	255
Na dan 31. decembra 2019.	318	141	459
	<hr/>	<hr/>	<hr/>

Trošak amortizacije perioda priznaje se kao dio administrativnih troškova u dobiti ili gubitku (Bilješka 1.33).

1.13 Ostala nematerijalna imovina (nastavak)

Društvo

	Nematerijalna imovina u pripremi '000 KM	Software '000 KM	Ukupno '000 KM
Nabavna vrijednost			
Stanje na dan 1. januara 2018.	456	651	1.107
Povećanja	190	1	191
Otpisi	(30)	-	(30)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2018.	616	652	1.268
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 1. januara 2019.	616	652	1.268
Povećanja	172	118	290
Otpisi	(46)	-	(46)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2019.	742	770	1.512
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Akumulirana amortizacija i umanjenje vrijednosti			
Stanje na dan 1. januara 2018.	410	602	1.012
Trošak razdoblja	15	19	34
Otpisi	(30)	-	(30)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2018.	395	621	1.016
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 1. januara 2019.	395	621	1.016
Trošak razdoblja	32	8	40
Otpisi	(3)	-	(3)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2019.	424	629	1.053
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Neto knjigovodstvena vrijednost			
Na dan 1. januara 2018.	46	49	95
Na dan 31. decembra 2018.	221	31	252
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Na dan 1. januara 2019.	221	31	252
Na dan 31. decembra 2019.	318	141	459
	<hr/>	<hr/>	<hr/>

Na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. Društvo nije imalo interno generisane nematerijalne imovine. Trošak amortizacije perioda priznaje se kao dio administrativnih troškova u dobiti ili gubitku (Bilješka 1.33).

1.14 Ulaganje u podružnicu

a) Podružnica Grupe je:

	Industrija	Država	Vlasništvo Grupe na dan 31. decembra 2019.	Vlasništvo Grupe na dan 31. decembra 2018.
Jahorina auto d.o.o.	Usluge tehničkog pregleda vozila	Bosna i Hercegovina	100,00%	100,00%

Podružnica je u potpunosti konsolidovana u finansijskim izvještajima Grupe.

b) Ulaganje u podružnicu je:

	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
Jahorina auto d.o.o.	-	-

c) Kretanje ulaganja u podružnicu je kako slijedi:

	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
Stanje na dan 1. januara	-	226
Umanjenje vrijednosti (Bilješka 1.34)	-	(226)
Stanje na dan 31. decembra	-	-

1.15 Ulaganja u pridruženo pravno lice

a) Pridruženo pravna lica Grupe je:

	Industrija	Država	Vlasništvo Grupe na dan 31. decembra 2019.	Vlasništvo Grupe na dan 31. decembra 2018.
DUIF Jahorina Konseko Progres, u likvidaciji	Društvo za upravljanje fondovima	Bosna i Hercegovina	<u>28,00%</u>	<u>28,00%</u>

b) Ulaganje u pridruženo pravno lice Grupe je kako slijedi:

	Grupa 2019. '000 KM	Grupa 2018. '000 KM	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
DUIF Jahorina Konseko Progres, u likvidaciji	-	70	-	70

c) Kretanje ulaganja u pridruženo pravno lice je kako slijedi:

	Grupa i Društvo 2019. '000 KM	2018. '000 KM
Stanje na dan 1. januara	70	70
Umanjenje vrijednosti (Bilješka 1.34)	(43)	-
Naplata iz likvidacione mase	(27)	-
Stanje na dan 31. decembra	<u>-</u>	<u>70</u>

Na dan 3. aprila 2017. godine nad pridruženim pravnim licem otvoren je likvidacioni postupak, pokrenut na prijedlog Grupe. U 2019. godini likvidacioni upravnik je rasporedio likvidacionu masu na sve akcionare DUIF-a srazmjerno udjelima u akcijama. Sud je donio rješenje kojim se postupak zaključuje, ali je su na isto dva akcionara izjavila zajedničku žalbu tako da rješenje o zaključivanju još uvijek nije postalo pravosnažno, te je DUIF nastavio formalno da egzistira. Naša procjena je da će u početku 2020. godine biti donešena odluka kojom se žalba odbacuje, te da će Rješenje o zaključenju postupka postati pravosnažno, a DUIF biti obrisani iz registra.

1.16 Finansijska ulaganja

a) Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	43.061	36.992	43.061	36.992
Zajmovi i potraživanja	2.888	4.834	2.839	5.376
	45.949	41.826	45.900	42.368

Na dan 31. decembra 2019. godine nije bilo dospjele finansijske imovine raspoložive za prodaju (2018.: nije bilo).

Na datum izvještavanja nije bilo finansijske imovine raspoložive za prodaju za koju je nastupilo umanjene vrijednosti (2018.: nije bilo).

b) Pregled ulaganja

Grupa	Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	Zajmovi i potraživanja	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM
2019.			
Dužničke hartije od vrijednosti - državne obveznice – kotiraju	43.061	-	43.061
Depoziti kod banaka	-	2.043	2.043
Depoziti kod drugih institucija	-	725	725
Zajmovi zaposlenima	-	120	120
Ukupno	43.061	2.888	45.949
2018.			
Dužničke hartije od vrijednosti - državne obveznice – kotiraju	36.992	-	36.992
Depoziti kod banaka	-	3.960	3.960
Depoziti kod drugih institucija	-	717	717
Zajmovi zaposlenima	-	157	157
Ukupno	36.992	4.834	41.826

Depoziti kod drugih institucija predstavljaju sredstva uplaćena za formiranje sredstava Rezervnog fonda i Fonda za naknadu šteta Biroa zelene karte u Bosni i Hercegovini.

1.16 Finansijska ulaganja (nastavak)

b) Pregled ulaganja (nastavak)

Društvo	Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	Zajmovi i potraživanja	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM
2019.			
Dužničke hartije od vrijednosti - državne obveznice – kotiraju	43.061	-	43.061
Depoziti kod banaka	-	2.043	2.043
Depoziti kod drugih institucija	-	725	725
Zajmovi zaposlenicima	-	71	71
Ukupno	43.061	2.839	45.900
2018.			
Dužničke hartije od vrijednosti - državne obveznice – kotiraju	36.992	-	36.992
Depoziti kod banaka	-	3.960	3.960
Depoziti kod drugih institucija	-	717	717
Zajmovi zaposlenicima	-	99	99
Zajam prema PPL-Jahorina auto	-	600	600
Ukupno	36.992	5.376	42.368

Depoziti kod drugih institucija predstavljaju sredstva uplaćena za formiranje sredstava Rezervnog fonda i Fonda za naknadu šteta Biroa zelene karte u Bosni i Hercegovini.

1.17 Udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju

Grupa i Društvo

	2019. '000 KM	2018. '000 KM
Neživot		
Udio reosiguranja u rezervi za prenosne premije	3.310	3.910
Udio reosiguranja u rezervi za prijavljene, a plaćene i nastale a neprijavljene štete	6.460	6.445
	<u>9.770</u>	<u>10.355</u>
Život		
	-	32
	<u>9.770</u>	<u>10.387</u>
	<u><u>9.770</u></u>	<u><u>10.387</u></u>

1.18 Zalihe i dati avansi

	Grupa 2019. '000 KM	Grupa 2018. '000 KM	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
Zalihe i dati avansi	319	72	316	70
	<u>319</u>	<u>72</u>	<u>316</u>	<u>70</u>

1.19 Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja

	Grupa 2019. '000 KM	Grupa 2018. '000 KM	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
Potraživanja iz ugovora o osiguranju	4.105	4.529	4.105	4.529
Potraživanja iz poslova reosiguranja				
- za štete	352	599	352	599
- za provizije reosiguranja	185	293	185	293
Potraživanja od poreske uprave	18	18	18	18
Ostala potraživanja i unaprijed plaćeni troškovi	2.560	2.708	2.340	2.513
	<u>7.220</u>	<u>8.147</u>	<u>7.000</u>	<u>7.952</u>
Umanjenje vrijednosti:				
- potraživanja iz ugovora o osiguranju	(1.056)	(1.328)	(1.056)	(1.328)
- ostala potraživanja	(1.436)	(1.382)	(1.372)	(1.325)
	<u>(2.492)</u>	<u>(2.710)</u>	<u>(2.428)</u>	<u>(2.653)</u>
	<u><u>4.728</u></u>	<u><u>5.437</u></u>	<u><u>4.572</u></u>	<u><u>5.299</u></u>

1.19 Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja (nastavak)

Kretanje umanjenja vrijednosti za potraživanja iz ugovora o osiguranju tokom godine bilo je kako slijedi:

	Grupa 2019. '000 KM	Grupa 2018. '000 KM	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
Stanje na dan 1. januara	1.328	1.344	1.328	1.344
Gubici od umanjenja vrijednosti	-	131	-	131
Naplata prethodno otpisanih potraživanja	(181)	-	(181)	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Neto povećanje / (ukidanje) umanjenje vrijednosti potraživanja (Bilješka 1.34)	(181)	131	(181)	131
Otpisi prethodno umanjениh iznosa	(91)	(147)	(91)	(147)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra	1.056	1.328	1.056	1.328
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Gubici od umanjenja vrijednosti potraživanja iz ugovora o osiguranju priznati su unutar ostalih poslovnih rashoda (Bilješka 1.34).

Kretanje umanjenja vrijednosti za ostala potraživanja za Grupu i Društvo nije praktično prikazati.

1.20 Novac i novčani ekvivalenti

	Grupa 2019. '000 KM	Grupa 2018. '000 KM	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
Novac u banci	2.339	3.889	2.276	3.851
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

1.21 Rezerve za ugovore o osiguranju

Grupa i Društvo	Bilješka	2019. '000 KM	2018. '000 KM
Neživot			
Rezerve za prenosne premije	1.21 a	21.477	19.281
Rezerve za prijavljene a neisplaćene štete	1.21 b	9.604	10.239
Rezerve za prijavljene a neisplaćene štete -ZOIL	1.21 c	326	378
Rezerve za nastale a neprijavljene štete	1.21 d	3.728	3.638
Rezerve za direkne troškove šteta	1.21 e	551	405
Rezerve za indirektne troškove šteta	1.21 f	612	649
		36.298	34.590
Život			
Rezerve za prenosne premije	1.21 a	34	37
Rezerve za životna osiguranja – matematička rezerva	1.21 g	14.512	12.902
Rezerve za prijavljene a neisplaćene štete	1.21 b	36	35
Rezerve za nastale a neprijavljene štete	1.21 d	133	188
Rezerve za indirektne troškove šteta	1.21 f	-	11
		14.715	13.173
		51.013	47.763

a) Analiza kretanja u rezervi za prenosne premije

Grupa i Društvo

	2019. Bruto KM'000	2019. Reosiguranje KM'000	2019. Neto KM'000	2018. Bruto KM'000	2018. Reosiguranje KM'000	2018. Neto KM'000
<i>Neživot</i>						
Stanje na dan 1. januara	19.281	3.910	15.371	19.612	4.927	14.685
Premije polisirane tokom godine	28.444	12.502	15.942	27.063	14.465	12.598
Minus: premije zarađene tokom godine	(26.248)	(13.102)	(13.146)	(27.394)	(15.482)	(11.912)
Stanje na dan 31. decembra	21.477	3.310	18.167	19.281	3.910	15.371
<i>Život</i>						
Stanje na dan 1. januara	37	-	37	40	-	40
Premije polisirane tokom godine	2.884	26	2.858	3.576	57	3.519
Minus: premije zarađene tokom godine	(2.887)	(26)	(2.861)	(3.579)	(57)	(3.522)
Stanje na dan 31. decembra	34	-	34	37	-	37

1.21 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

b) Analiza kretanja u rezervama za prijavljene a neplaćene štete

Grupa i Društvo

	2019.	2019.	2019.	2018.	2018.	2018.
	Bruto	Reosiguranje	Neto	Bruto	Reosiguranje	Neto
	KM'000	KM'000	KM'000	KM'000	KM'000	KM'000
<i>Neživot</i>						
Stanje na dan 1. januara	10.239	5.080	5.159	10.734	5.719	5.015
Štete nastale u tekućoj godini	6.857	2.726	4.131	7.244	2.274	4.970
Prenos iz IBNRa	1.895	790	1.105	2.130	1.280	850
Promjene u štetama iz prethodnih godina	(1.641)	(902)	(739)	(1.304)	(475)	(829)
Isplaćene štete	(7.746)	(2.468)	(5.278)	(8.565)	(3.718)	(4.847)
Stanje na dan 31. decembra	9.604	5.226	4.378	10.239	5.080	5.159
<i>Život</i>						
Stanje na dan 1. januara	35	-	35	17	-	17
Štete nastale u tekućoj godini	3	-	3	33	-	33
Promjene u štetama iz prethodnih godina	(2)	-	(2)	(4)	-	(4)
Isplaćene štete	-	-	-	(11)	-	(11)
Stanje na dan 31. decembra	36	-	36	35	-	35

1.21 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

c) Analiza kretanja u rezervama za prijavljene a neplaćene štete – ZOIL

Grupa i Društvo

	2019. Bruto KM'000	2019. Reosiguranje KM'000	2019. Neto KM'000	2018. Bruto KM'000	2018. Reosiguranje KM'000	2018. Neto KM'000
<i>Neživot</i>						
Stanje na dan 1. januara	378	-	378	333	-	333
Promjene u štetama iz prethodnih godina	(26)	-	(26)	68	-	68
Isplaćene štete	(26)	-	(26)	(23)	-	(23)
Stanje na dan 31. decembra	326	-	326	378	-	378

d) Analiza kretanja rezervi za nastale a neprijavljene štete

Grupa i Društvo

	2019. Bruto KM'000	2019. Reosiguranje KM'000	2019. Neto KM'000	2018. Bruto KM'000	2018. Reosiguranje KM'000	2018. Neto KM'000
<i>Neživot</i>						
Stanje na dan 1. januara	3.638	1.365	2.273	3.539	1.290	2.249
Smanjenja/povećanja priznata tokom godine	1.850	659	1.191	2.229	1.355	874
Prenos na rezervisanja za prijavljene a neplaćene štete	(1.760)	(790)	(970)	(2.130)	(1.280)	(850)
Stanje na dan 31. decembra	3.728	1.234	2.494	3.638	1.365	2.273

	2019. Bruto KM'000	2019. Reosiguranje KM'000	2019. Neto KM'000	2018. Bruto KM'000	2018. Reosiguranje KM'000	2018. Neto KM'000
<i>Život</i>						
Stanje na dan 1. januara	188	-	188	37	-	37
Povećanja priznata tokom godine	-	-	-	-	-	-
Prenos na rezervisanja za prijavljene a neplaćene štete	(55)	-	(55)	151	-	151
Stanje na dan 31. decembra	133	-	133	188	-	188

1.21 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

e) Analiza kretanja u rezervama za direktne troškove šteta

Grupa i Društvo

	2019. Bruto KM'000	2019. Reosiguranje KM'000	2019. Neto KM'000	2018. Bruto KM'000	2018. Reosiguranje KM'000	2018. Neto KM'000
<i>Neživot</i>						
Stanje na dan 1. januara	405	-	405	328	-	328
Povećanja priznata tokom godine	146	-	146	77	-	77
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra	551	-	551	405	-	405
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

f) Analiza kretanja u rezervama za indirektne troškove šteta

Grupa i Društvo

	2019. Bruto KM'000	2019. Reosiguranje KM'000	2019. Neto KM'000	2018. Bruto KM'000	2018. Reosiguranje KM'000	2018. Neto KM'000
<i>Neživot</i>						
Stanje na dan 1. januara	649	-	649	647	-	647
Povećanja / (Smanjenje) priznata tokom godine	(37)	-	(37)	2	-	2
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra	612	-	612	649	-	649
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

g) Analiza kretanja matematičke rezerve

Grupa i Društvo

	2019. Bruto KM'000	2018. Bruto KM'000
Stanje na dan 1. januara	12.902	10.648
Alokacija premije	2.202	2.296
Otpuštanje obaveze usljed isplata	(927)	(319)
Oslobađanje diskonta/pripis kamate	335	277
	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra	14.512	12.902
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

1.21 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

h) Preostala ročnost obaveza osiguranja

Grupa i Društvo

2019.	Manje od 1 godine KM'000	Od 1 do 5 godina KM'000	Od 5 do 10 godina KM'000	Od 10 do 15 godina KM'000	Od 15 do 20 godina KM'000	Više od 20 godina KM'000	Ukupno KM'000
Neživot							
Rezerve za prenosnu premiju	8.753	2.730	8.977	415	411	191	21.477
Rezerva za prijavljene a neisplaćene štete i rezerva za nastale a neprijavljene štete i ostale rezerve	9.818	3.918	474	611	-	-	14.821
	<u>18.571</u>	<u>6.648</u>	<u>9.451</u>	<u>1.026</u>	<u>411</u>	<u>191</u>	<u>36.298</u>
Život							
Rezerve za prenosnu premiju	34	-	-	-	-	-	34
Rezerva za prijavljene a neisplaćene štete i rezerva za nastale a neprijavljene štete i ostale rezerve	169	-	-	-	-	-	169
Rezerva za životno osiguranje	787	4.796	4.264	1.953	1.859	853	14.512
	<u>990</u>	<u>4.796</u>	<u>4.264</u>	<u>1.953</u>	<u>1.859</u>	<u>853</u>	<u>14.715</u>
2018.							
Neživot							
Rezerve za prenosnu premiju	8.711	2.414	7.429	346	264	117	19.281
Rezerva za prijavljene a neisplaćene štete i rezerva za nastale a neprijavljene štete i ostale rezerve	10.141	4.047	489	632	-	-	15.309
	<u>18.852</u>	<u>6.461</u>	<u>7.918</u>	<u>978</u>	<u>264</u>	<u>117</u>	<u>34.590</u>
Život							
Rezerve za prenosnu premiju	37	-	-	-	-	-	37
Rezerva za prijavljene a neisplaćene štete i rezerva za nastale a neprijavljene štete i ostale rezerve	234	-	-	-	-	-	234
Rezerva za životno osiguranje	305	5.104	3.859	1.549	1.165	920	12.902
	<u>576</u>	<u>5.104</u>	<u>3.859</u>	<u>1.549</u>	<u>1.165</u>	<u>920</u>	<u>13.173</u>

1.21 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

i) Razvoj rezervi šteta - rezerve za prijavljene a neplaćene štete

Proizvodi	Rezerve za prijavljene a neplaćene štete 31. decembar 2018.	Štete prijavljene prije 1. januara 2019., isplaćene u 2019. godini	Preostale rezerve za štete prijavljene prije 1. januara 2019. koje nisu plaćene	Razvoj rezervi šteta	
01 Osiguranje nezgode	774	155	165	454	58,7%
02 Zdravstveno osiguranje	83	3	15	65	78,3%
03 Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	661	244	331	86	13,0%
06 Osiguranje plovila	10	-	10	-	0,0%
07 Osiguranje robe u prevozu	43	-	42	1	2,3%
08 Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	173	38	98	37	21,4%
09 Osiguranje ostalih šteta na imovini	3.326	85	2.701	540	16,2%
10 Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	5.422	971	3.929	522	9,6%
13 Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	25	3	16	6	24,0%
16 Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka	100	-	140	(40)	(40,0%)
Ukupno neživot	10.617	1.499	7.447	1.671	15,74%

Razvoj rezervi šteta za prijavljene a neplaćene štete s kraja 2018. godine pokazuje ukupnu dostatnost rezerve neživotnih osiguranja u iznosu od 1.671 hiljada KM ili 15,74%.

j) Razvoj rezervi šteta - rezerve za nastale a neprijavljene štete

Proizvodi	Rezerve za nastale a neprijavljene štete 31. decembar 2018.	Štete plaćene u 2019., nastale a neprijavljene prije 1. januara 2019. godini	Preostale rezerve za prijavljene a neplaćene štete nastale a neprijavljene prije 1. januara 2019.	Procjena preostalih rezervi za nastale a neprijavljene štete	Razvoj rezervi šteta	
01 Osiguranje nezgode	518	380	102	53	(17)	(3,3%)
02 Zdravstveno osiguranje	74	25	2	4	43	58,1%
03 Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	238	134	1	13	90	37,8%
06 Osiguranje plovila	-	-	-	-	-	
07 Osiguranje robe u prevozu	2	-	-	2	-	
08 Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	164	2	33	48	81	49,4%
09 Osiguranje ostalih šteta na imovini	214	4	1	134	75	35,0%
10 Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	2.402	569	433	1.171	229	9,5%
13 Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	26	10	11	-	5	19,2%
16 Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka	-	-	-	-	-	0,0%
Ukupno neživot	3.638	1.124	583	1.425	506	13,91%

Razvoj rezerve šteta za nastale, a neprijavljene štete s kraja 2018. godine pokazuje ukupnu dostatnost rezerve neživotnih osiguranja u iznosu od 506 hiljada KM ili 13,91%.

1.21 Rezerve za ugovore o osiguranju (nastavak)

k) Razvoj rezervi šteta - ukupno

Proizvodi	Rezerve za nastale a neprijavljene štete 31. decembar 2018.	Štete plaćene u 2019., nastale a neprijavljene prije 1. januara 2019. godini	Preostale rezerve za prijavljene a neplaćene štete nastale a neprijavljene prije 1. januara 2019. godine	Procjena preostalih rezervi za nastale a neprijavljene štete	Razvoj rezervi šteta	
01 Osiguranje nezgode	1.292	535	267	53	437	33,8%
02 Zdravstveno osiguranje	157	28	17	4	108	68,8%
03 Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	899	378	332	13	176	19,6%
06 Osiguranje plovila	10	-	10	-	-	0,00%
07 Osiguranje robe u prevozu	45	-	42	2	1	2,2%
08 Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	337	40	131	48	118	35,0%
09 Osiguranje ostalih šteta na imovini	3.540	89	2.702	134	615	17,4%
10 Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	7.824	1.540	4.362	1.171	751	9,6%
13 Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	51	13	27	-	11	21,6%
16 Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka	100	-	140	-	(40)	(40,00%)
Ukupno neživot	14.255	2.623	8.030	1.425	2.177	15,27%

Ukupni razvoj rezervi šteta za prijavljene, neplaćene te za nastale a neprijavljene štete s kraja 2019. godine pokazuje ukupnu dostatnost rezerve neživotnih osiguranja u iznosu od 2.177 hiljada KM ili 15,27%.

Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. Banja Luka
Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji
 31. decembar 2019.

1.22 Uzeti zajmovi

	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo		
	2019.	2018.	2019.	2018.		
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM		
Uzeti zajmovi	<u>725</u>	<u>797</u>	<u>-</u>	<u>-</u>		
Zajmodavac	Valuta	Glavnica u valuti	Kamatna stopa	Dospijeeće	Grupa	Grupa
					2019.	2018.
					'000 KM	'000 KM
Sparkasse Bank dd Sarajevo	BAM	850	4,18%	2028.	725	797
					<u>725</u>	<u>797</u>
					<u><u>725</u></u>	<u><u>797</u></u>

1.23 Rezervisanja za obaveze i troškove

Grupa	Rezervisanja za preventivu	Rezervisanja za otpremine	Rezervisanja za neistekle rizike	Rezerve za sudske sporove	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Stanje na dan 1. januara 2018.	15	164	-	409	588
Povećanje rezervisanja priznatih u dobiti ili gubitku	52	77	-	118	247
Rezervisanja korištena u toku godine	(30)	(46)	-	(57)	(133)
	<u>37</u>	<u>195</u>	<u>-</u>	<u>470</u>	<u>702</u>
Stanje na dan 31. decembra 2018.	<u>37</u>	<u>195</u>	<u>-</u>	<u>470</u>	<u>702</u>
Povećanje rezervisanja priznatih u dobiti ili gubitku	110	19	46	51	226
Rezervisanja korištena tokom godine	(54)	(15)	-	(379)	(448)
	<u>93</u>	<u>199</u>	<u>46</u>	<u>142</u>	<u>480</u>
Stanje na dan 31. decembra 2019.	<u>93</u>	<u>199</u>	<u>46</u>	<u>142</u>	<u>480</u>
	<u><u>93</u></u>	<u><u>199</u></u>	<u><u>46</u></u>	<u><u>142</u></u>	<u><u>480</u></u>

1.23 Rezervisanja za obaveze i troškove (nastavak)

Društvo	Rezervisanja za preventivu	Rezervisanja za otpremnine	Rezervisanja za neistekle rizike	Rezerve za sudske sporove	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Stanje na dan 1. januara 2018.	15	131	-	409	555
Povećanje rezervisanja priznatih u dobiti ili gubitku	52	77	-	118	247
Rezervisanja korištena u toku godine	(30)	(46)	-	(57)	(133)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	37	162	-	470	669
Povećanje rezervisanja priznatih u dobiti ili gubitku (Bilješka 1.30)	110	19	46	51	226
Otpuštanje rezervacije u korist prihoda (Bilješka 1.30)	-	-	-	(230)	(230)
Rezervisanja korištena tokom godine	(54)	(15)	-	(149)	(218)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	93	166	46	142	447

Pretpostavke korištene u obračunu rezervi za otpremnine su sljedeće:

	Grupa i Društvo 2019.	Grupa i Društvo 2018.
Diskontna stopa	3,5%	4%
Očekivano povećanje plata	2%	2%
Stopa smrtnosti	Tablice mortaliteta RS 80	Tablice mortaliteta RS 80

Povećanje/(smanjenje) rezervisanja za preventivu i sudske sporove priznaje se kao dio ostalih poslovnih rashoda/(prihoda) (Bilješka 1.34).

1.24 Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i odgođeni prihod

	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Obaveze iz ugovora o reosiguranju i saosiguranju	5.927	7.235	5.917	7.235
Ostale obaveze	847	1.555	768	1.323
Obaveze prema radnicima	649	692	564	572
Obaveze za najmove (MSFI 16)	448	-	342	-
Obaveze prema dobavljačima	379	382	317	359
Obaveze za dividende	331	331	331	331
Obaveze iz ugovora o osiguranju prema posrednicima	409	20	409	20
	8.990	10.215	8.648	9.840

Dio smanjenja obaveza po osnovu ugovora o reosiguranju odnosi se na ukidanje obaveza prema VIG Holdingu u iznosu od 325 hiljada KM po osnovu prekida kova-share ugovora o reosiguranju.

1.25 Kapital

(a) Akcionarski kapital

	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM
Odobreno, izdano i u cijelosti plaćeno		
90.434 (2018.: 90.434) običnih akcija po 100 KM	9.043	9.043

Akcionarski kapital društva denominovan je u KM. Nominalna vrijednost svake izdane akcija iznosi 100 KM. Pozicija kapitala iznosi 18.237.060 KM i bilježi rast u odnosu na prethodnu godinu za 5%.

Osnovni kapital Društva, u iznosu 9.043.400 KM, se nije mijenjao u odnosu na prošlu godinu.

Akcionari Društva na dan izvještaja su sljedeći:

Broj akcija	2019.				2018.			
	Obične akcije	Prioritetne akcije	Ukupno	% vlasništvo	Obične akcije	Prioritetne akcije	Ukupno	% vlasništvo
Vienna Insurance Group	90.434	-	9.043	100,00%	90.434	-	9.043	100,00%

Vlasnik Društva je Vienna Insurance Group, akcionarsko društvo osnovano i sa sjedištem u Austriji.

(b) Emisiona premija

Emisiona premija formirana iz dokapitalizacije u 2019. godini iznosi 5.586.218 KM i manja je u odnosu na prethodnu godinu za 413.682 KM radi formiranja zakonskih rezervi Društva.

1.25 Kapital (nastavak)

(c) Rezerva fer vrijednosti

Rezerva fer vrijednosti predstavlja kumulativne nerealizovane neto promjene u fer vrijednosti ulaganja raspoloživih za prodaju umanjnim za pripadajući odgođeni porez. Sva kretanja prikazana su u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, neto od poreza. Kretanja u rezervi fer vrijednosti su kako slijedi:

Grupa i Društvo	2019. '000 KM	2018. '000 KM
Bruto rezerva fer vrijednosti na dan 1. januara	1.958	1.861
Odgođena poreska obaveza na dan 1. januara	(195)	(185)
Stanje na dan 1. januara	1.763	1.676
Dobici iz promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	662	97
Odgođeni porez na neto dobitke od promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju, neto od realizovanih iznosa i gubitaka od umanjenja vrijednosti	(66)	(10)
Neto dobiti iz promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	596	87
Bruto rezerva fer vrijednosti na dan 31. decembra	2.620	1.958
Odgođena poreska obaveza na dan 31. decembra	(261)	(195)
Stanje na dan 31. decembra	2.359	1.763

1.26 Osnovni i razrijeđeni dobitak/ (gubitak) po akciji

U svrhu obračuna gubitka po akciji, zarada je izračunata kao gubitak za period namijenjena akcionarima Društva, nakon umanjenja za dividendu namjenjenu prioritetnim akcionarima. Broj običnih akcija je broj izdatih redovnih akcija na kraju godine. Broj redovnih akcija korišten za izračun redovne i razrijeđene zarade po akciji na dan 31. decembar 2019. bio je 90.434 (2018: 90.434). S obzirom da nema efekta opcija, konvertibilnih obaveznica ili sličnih instrumenata, razrijeđeni gubitak po akciji isti je kao i osnovni gubitak po akciji.

	Grupa 2019.	Grupa 2018.	Društvo 2019.	Društvo 2018.
Dobitak/(gubitak) za godinu u '000 KM	50	(726)	291	(403)
Dobitak/(gubitak) koji pripada redovnim akcionarima u '000 KM	50	(726)	291	(403)
Ponderisani prosječni broj redovnih akcija na dan 31. decembra	90.434	101.670	90.434	101.670
Osnovni i razrijeđeni dobitak/(gubitak) po akciji u KM	0,55	(7,14)	3,22	(3,96)

1.27 Premije

	Grupa 2019. '000 KM	Grupa 2018. '000 KM	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>				
Zaračunate bruto premije	28.440	27.056	28.445	27.063
Zaračunate premije predane u reosiguranje	(12.502)	(14.465)	(12.502)	(14.465)
Neto zaračunate premije	15.938	12.591	15.943	12.598
Promjena bruto rezervi prenosne premije	(2.195)	331	(2.195)	331
Promjena rezervi prenosnih premija, udio reosiguranja	(275)	(1.017)	(275)	(1.017)
Neto zarađena premija iz neživotnih osiguranja	13.468	11.905	13.473	11.912
<i>Životno osiguranje</i>				
Zaračunate bruto premije	2.884	3.577	2.884	3.577
Zaračunate premije predane u reosiguranje	(26)	(57)	(26)	(57)
Neto zaračunate premije	2.858	3.520	2.858	3.520
Promjena bruto rezervi prenosne premije	3	2	3	2
Neto zarađena premija iz poslova životnih osiguranja	2.861	3.522	2.861	3.522
Zaračunate bruto premije	31.324	30.633	31.329	30.640
Premije predane u reosiguranje	(12.528)	(14.522)	(12.528)	(14.522)
Neto zarađena premija	18.796	16.111	18.801	16.118
Promjena u bruto rezervi za prenosnu premiju	(2.192)	333	(2.192)	333
Promjena rezervi prenosnih premija, udio reosiguranja	(275)	(1.017)	(275)	(1.017)
Neto zarađene premije	16.329	15.427	16.334	15.434

Promjena udjela reosiguranja u rezervi za prenosnu premiju odnosi se na kvotni ugovor o reosiguranju sklopljen sa VIG Holdingom, koji je u skladu sa računovodstvenim politikama VIGa u ovim finansijskim izvještajima prikazan kao dio obaveza iz ugovora o reosiguranju i saosiguranju, umjesto kao udio reosiguranja u rezervama za ugovore o osiguranju.

1.27 Premije (nastavak)

Analiza zaračunatih premija i nastalih šteta po vrstama osiguranja

Sljedeća tabela prikazuje analizu zaračunate premije i nastalih šteta po vrstama osiguranja. Svi ugovori o osiguranju su zaključeni u Bosni i Hercegovini.

Grupa	Bruto zaračunata premija '000 KM	Bruto zarađena premija '000 KM	Bruto nastale štete '000 KM	Troškovi pribave i administracije '000 KM	Saldo reosiguranja '000 KM
<u>2019.</u>					
<i>Neživotna osiguranja</i>					
Auto odgovornost	5.591	5.863	(2.552)	(2.538)	(1.679)
Motorna vozila (ostalo)	2.800	2.496	(1.857)	(1.278)	13
Imovina	10.018	9.661	(804)	(4.707)	(7.137)
Lična osiguranja	7.464	5.738	(1.932)	(3.163)	(540)
Ostalo	2.567	2.487	(490)	(999)	(952)
Ukupno neživotna osiguranja	28.440	26.245	(7.635)	(12.685)	(10.295)
<i>Životna osiguranja</i>					
Premije plaćene u ratama	2.884	2.887	(2.615)	(439)	(22)
Ukupno životna osiguranja	2.884	2.887	(2.615)	(439)	(22)
Ukupno životna osiguranja					
Ukupno	31.324	29.132	(10.250)	(13.124)	(10.316)
<u>2018.</u>					
<i>Neživotna osiguranja</i>					
Auto odgovornost	6.735	8.459	(3.612)	(3.185)	121
Motorna vozila (ostalo)	2.295	2.450	(1.980)	(1.085)	(14)
Imovina	9.768	10.023	(704)	(4.619)	(7.281)
Lična osiguranja	5.906	4.053	(1.971)	(2.226)	(386)
Ostalo	2.352	2.404	(356)	(904)	(835)
Ukupno neživotna osiguranja	27.056	27.389	(8.623)	(12.019)	(8.395)
<i>Životna osiguranja</i>					
Premije plaćene u ratama	3.577	3.577	(3.040)	(957)	(57)
Ukupno životna osiguranja	3.577	3.577	(3.040)	(957)	(57)
Ukupno životna osiguranja					
Ukupno	30.633	30.966	(11.663)	(12.976)	(8.452)

1.27 Premije (nastavak)

Analiza fakturisanih premija i nastalih šteta po vrstama osiguranja

Sljedeća tabela prikazuje analizu fakturisane premije i nastalih šteta po vrstama osiguranja. Svi ugovori o osiguranju su zaključeni u Bosni i Hercegovini.

Društvo	Bruto zaračunata premija '000 KM	Bruto zarađena premija '000 KM	Bruto nastale štete '000 KM	Troškovi pribave i administracije '000 KM	Saldo reosiguranja '000 KM
<u>2019.</u>					
<i>Neživotna osiguranja</i>					
Auto odgovornost	5.596	5.868	(2.552)	(2.538)	(1.679)
Motorna vozila (ostalo)	2.800	2.496	(1.858)	(1.278)	13
Imovina	10.018	9.661	(804)	(4.707)	(7.137)
Lična osiguranja	7.464	5.738	(1.932)	(3.163)	(540)
Ostalo	2.567	2.487	(532)	(999)	(95)
Ukupno neživotna osiguranja	28.445	26.250	(7.678)	(12.685)	(10.295)
<i>Životna osiguranja</i>					
Premije plaćene u ratama	2.884	2.887	(2.619)	(439)	(22)
Ukupno životna osiguranja	2.884	2.887	(2.619)	(439)	(22)
Ukupno životna osiguranja					
Ukupno	31.329	29.137	(10.297)	(13.124)	(10.317)
<u>2018.</u>					
<i>Neživotna osiguranja</i>					
Auto odgovornost	6.735	8.460	(3.620)	(3.185)	121
Motorna vozila (ostalo)	2.295	2.450	(1.996)	(1.085)	(14)
Imovina	9.768	10.024	(716)	(4.619)	(7.281)
Lična osiguranja	5.909	4.056	(1.971)	(2.226)	(386)
Ostalo	2.356	2.404	(356)	(904)	(835)
Ukupno neživotna osiguranja	27.063	27.394	(8.659)	(12.019)	(8.395)
<i>Životna osiguranja</i>					
Premije plaćene u ratama	3.577	3.579	(3.024)	(957)	(57)
Ukupno životna osiguranja	3.577	3.579	(3.024)	(957)	(57)
Ukupno životna osiguranja					
Ukupno	30.640	30.973	(11.683)	(12.976)	(8.452)

1.28 Prihod od provizija i naknada

Grupa i Društvo	2019. '000 KM	2018. '000 KM
Provizija reosiguranja neživot	2.592	3.991
Provizija reosiguranja život	-	10
	<u>2.592</u>	<u>4.001</u>

1.29 Finansijski prihod

	Grupa 2019. '000 KM	Grupa 2018. '000 KM	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
Prihodi od kamata	1.910	1.784	1.908	1.781
Prihod od investicionih nekretnina	167	167	167	167
Pozitivne kursne razlike	31	45	31	45
	<u>2.108</u>	<u>1.996</u>	<u>2.106</u>	<u>1.993</u>

1.30 Ostali poslovni prihodi

	Grupa 2019. '000 KM	Grupa 2018. '000 KM	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
Prihodi od pruženih usluga i usluga tehničkog pregleda	1.760	2.318	404	506
Prihodi od regresa	533	416	533	416
Dobici od otpuštanja vrijednosti ispravke potraživanja iz ugovora o osiguranju (Bilješka 1.19)	181	-	181	-
Promjena vrijednosti rezervacije za sudske sporove	179	-	179	-
Otpušanje rezervacija za umanjenje vrijednosti ostalih potraživanja	-	63	-	63
Dobit od prodaje nekretnina za obavljanje djelatnosti	-	61	-	61
Dobit od prodaje investicionih nekretnina (Bilješka 1.11)	-	16	-	16
Prihodi od povećanja vrijednosti investicionih nekretnina	-	15	-	15
Ostali poslovni prihodi	455	87	396	64
	<u>3.108</u>	<u>2.976</u>	<u>1.693</u>	<u>1.141</u>

1.31 Nastale štete

Grupa i Društvo	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>				
Likvidirane štete				
Bruto iznos	8.124	8.895	8.167	8.931
Udio reosiguranja	(2.468)	(3.717)	(2.468)	(3.717)
Promjena u rezervi za prijavljene a neplaćene štete				
Bruto iznos	(579)	(371)	(578)	(371)
Udio reosiguranja	(146)	489	(146)	489
Promjena u rezervi za nastale a neprijavljene štete				
Bruto iznos	90	99	89	99
Udio reosiguranja	131	75	131	75
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupne nastale štete neživotnih osiguranja	7.635	8.623	7.678	8.659
Udio reosiguranja u ukupnim nastalim štetama neživotnih osiguranja	(2.483)	(3.153)	(2.483)	(3.153)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupne štete nastale iz neživotnog osiguranja, neto od reosiguranja	5.152	5.470	5.195	5.506
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Životno osiguranje</i>				
Likvidirane štete				
Bruto iznos	1.073	609	1.073	609
Udio reosiguranja	(4)	-	(4)	-
Promjena matematičke rezerve životnih osiguranja				
Bruto iznos	1.611	2.254	1.611	2.254
Udio reosiguranja	-	(16)	-	(16)
Promjena u rezervi za prijavljene a neisplaćene štete				
Bruto iznos	(65)	177	(65)	177
Udio reosiguranja	-	-	-	-
Promjena u rezervi za nastale a neprijavljene štete				
Bruto iznos	-	-	-	-
Udio reosiguranja	-	-	-	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupne nastale štete životnih osiguranja	2.619	3.040	2.619	3.040
Udio reosiguranja u ukupnim nastalim štetama životnih osiguranja	(4)	(16)	(4)	(16)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupno štete nastale iz životnog osiguranja, neto od reosiguranja	2.615	3.024	2.615	3.024
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupne nastale štete	10.254	11.663	10.297	11.699
Udio reosiguranja u nastalim štetama	(2.487)	(3.169)	(2.487)	(3.169)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupne nastale štete, neto od reosiguranja	7.767	8.494	7.810	8.530
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>

Bruto iznos promjene u rezervi za prijavljene a neisplaćene štete sadrži direktne i indirektno troškove rezervisanja za štete. Bruto iznos likvidiranih šteta uključuje direktne troškove šteta u iznosu 402 hiljada KM u 2019. godini (2018.: 348 hiljada KM) za Društvo i Grupu.

1.32 Troškovi pribave

	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
<i>Neživotna osiguranja</i>				
Trošak provizije	3.455	2.554	3.455	2.554
Ostali troškovi pribave	4.842	5.176	5.288	5.176
Promjena odgođenih troškova pribave (Bilješka 1.12)	(1.186)	(779)	(1.186)	(779)
Ukupni troškovi pribave, neživot	7.111	6.951	7.557	6.951
<i>Životna osiguranja</i>				
Trošak provizije	42	117	42	117
Ostali troškovi pribave	37	375	37	375
Ukupni troškovi pribave, život	79	492	79	492
	7.190	7.443	7.636	7.443

Troškovi pribave za Grupu i Društvo uključuju troškove internog prodajnog osoblja u iznosu od 3.262 hiljada KM (2018.: 3.364 hiljade KM).

Provizija životnog osiguranja koja se priznaje po naplati, kao što je objašnjeno u računovodstvenoj politici 1.3 (p), u skladu je sa odgovarajućim priznavanjem prihoda. Nije praktično izračunati obračun obaveze po proviziji ukoliko bi se odgovarajući prihodi priznavali na obračunskom principu, a ne po naplati.

1.33 Administrativni troškovi

	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Troškovi osoblja	3.317	3.335	2.191	2.183
Ostali troškovi uprave	1.721	2.119	1.266	1.718
Troškovi reklame i rebrendinga	328	797	119	260
Ostali troškovi šteta	628	670	628	670
Amortizacija	1.224	563	1.085	446
Troškovi plina, struje i vode	193	246	138	196
Ostali administrativni troškovi	34	75	61	60
	7.445	7.805	5.488	5.533

U 2019. ukupan broj zaposlenih Grupe bio je 289 (2018.: 310 zaposlenih), a ukupan broj zaposlenih u Društvu bio je 215 (2018.: 236 zaposlenih).

Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. Banja Luka*Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji**31. decembar 2019.***1.34 Ostali poslovni rashodi**

	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Rashodi od smanjenja vrijednosti investicionih nekretnina	233	4	283	4
Vatrogasni doprinosi i protivgradna zaštita	147	134	147	134
Ispravka vrijednosti datog avansa	120	-	120	-
Neto gubici od umanjenja vrijednosti ostalih potraživanja	119	92	119	92
Doprinosi zaštitnom fondu, birou za osiguranje i Agenciji	112	142	112	142
Doprinos za preventivu	110	52	110	52
Takse republička, sudske i administrativne	54	38	54	38
Neistekli rizici	45	-	45	-
Umanjenje vrijednosti ulaganja u podružnicu i pridruženo društvo (Bilješke 1.14c i 1.15b)	43	-	43	226
Povrati premije	39	30	39	30
Neto efekat procjene građevinskih objekata	12	-	(76)	-
Gubici od umanjenje vrijednosti potraživanja iz ugovora o osiguranju (Bilješka 1.19)	-	131	-	131
Rezerve za sudske sporove (Bilješka 1.23)	-	118	-	118
Ostali rashodi	446	444	347	337
	1.480	1.185	1.343	1.304

1.35 Finansijski troškovi

	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Troškovi kamata	167	180	119	143
Neto gubitak od kursnih razlika	27	19	27	19
Trošak kamate po lizingu (IFRS 16)	11	-	11	-
	205	199	157	162

1.36 Porez na dobit

(a) Tekući porez

Usklađenje računovodstvene dobiti za period i troška poreza na dobit prikazano je u nastavku:

	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
Grupa i Društvo	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Tekući trošak poreza				
Tekuća godina	-	-	-	-
Ukupno trošak poreza na dobit	-	-	-	-
Računovodstveni gubitak prije oporezivanja	50	(726)	291	(403)
Porez na dobit na 10% (2018: 10%)	5	(73)	29	(40)
Poreski nepriznati troškovi	211	307	123	275
Neoporezivi prihodi	(425)	(277)	(278)	(268)
Poreski gubici koji nisu priznati kao odložena poreska imovina	(209)	(43)	(126)	(33)
Trošak poreza priznat u dobiti i gubitku	-	-	-	-
Efektivna stopa poreza na dobit	-	-	-	-

U skladu sa Zakonom o porezu na dobit, poreski gubici se mogu prenositi za umanjene dobiti budućih računovodstvenih perioda, ali ne duže od 5 godina. S obzirom na neizvjesnost njihovog korištenja, Društvo ne priznaje odgođena poreska sredstva za prenesene poreske gubitke.

	Grupa	Grupa	Društvo	Društvo
	2019.	2018.	2019.	2018.
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Poreski gubici (koji nisu priznati kao odložena poreska imovina) ističu kako slijedi:				
2020. godine	131	131	131	131
2021. godine	332	332	332	332
2022. godine	239	239	113	113
2023. godine	43	43	33	33
2024. godine	209	-	126	-
	954	745	734	609

1.36 Porez na dobit (nastavak)

(b) Odgođena poreska obaveza

Odloženi porezi su obračunati na privremene razlike po bilansnoj metodi korištenjem zakonske poreske stope od 10% (2018.:10%). Promjene privremenih razlika i dijelova odložene poreske obaveze u kapitalu i rezervama prikazani su kako slijedi:

Grupa	Finansijska imovina raspoloživa za prodaju ‘000 KM	Zemljište i zgrade ‘000 KM	Ukupno ‘000 KM
Stanje na dan 1. januara 2018.	(186)	(23)	(209)
Kretanje priznato u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	(10)	10	-
Stanje na dan 31. decembra 2018.	(196)	(13)	(209)
Stanje na dan 1. januara 2019.	(196)	(13)	(209)
Kretanje priznato u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	(66)	-	(66)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	(262)	(13)	(275)

Društvo	Finansijska imovina raspoloživa za prodaju ‘000 KM	Zemljište i zgrade ‘000 KM	Ukupno ‘000 KM
Stanje na dan 1. januara 2018.	(186)	(15)	(201)
Kretanje priznato u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	(10)	10	-
Stanje na dan 31. decembra 2018.	(196)	(5)	(201)
Stanje na dan 1. januara 2019.	(196)	(5)	(201)
Kretanje priznato u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	(66)	-	(66)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	(262)	(5)	(267)

1.37 Transakcije sa povezanim licima

Ključni akcionar Društva je Vienna Insurance Group. Društvo smatra da ima neposredni odnos povezanog lica sa svojim ključnim akcionarima i njihovim podružnicama; svojim podružnicama i povezanim licima; članovima Izvršnog odbora; članovima Uprave i ostalim poslovođstvom (zajedno „ključno rukovođstvo“); bliskim članovima porodice ključnog poslovođstva; i društvima pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim uticajem ključnog rukovođstva i bliskih članova njihovih porodica, prema definiciji sadržanoj u Međunarodnom računovođstvenom standardu 24 „Objavljivanje povezanih stranaka“ („MRS 24“).

Ključni akcionari

Vlasnik Vienna Insurance Group ima 100% redovnih akcija i 100% prioritetnih dionica.

Najveći dio reosiguranja u neživotu Društvo predaje se u VIG Holding Vienna i WIENER RE Beograd.

Ključno rukovođstvo

Ključno rukovođstvo obuhvata članove Upravnog odbora i Izvršnog odbora.

Naknade članovima Upravnog odbora iznosile su 681 hiljada KM (2018.: 594 hiljade KM), te su se sastojale od bruto naknada uključujući kratkoročne i dugoročne naknade, redovnu platu, ukalkulisane bonuse, penzione naknade i ostale naknade vezane za penzionisanje. Sljedeći iznosi predstavljaju rezultat transakcija sa povezanim licima:

Grupa 2019.	Imovina	Obaveze	Prihodi	Troškovi
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
<i>Ključni zaposlenici (uključujući bonuse)</i>	-	28	-	722
<i>Matično društvo</i>				
Vienna Insurance Group	188	356	37	2.022
<i>Povezana društva</i>				
Wiener Re Beograd	5.706	485	1.049	6.198
VIG HOLDING Wien	3.696	3.727	2.929	3.066
VIG Re Prague	13	99	49	236
DONAU VERSICHERUNG AG VIG	4	5	6	22
WIENER STADTISCHE VERSICHERUNG	352	565	242	391
VIENNA OSIGURANJE	-	-	8	3
SPARKASSE BANK	558	194	292	803
	10.517	5.459	4.612	13.463

Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. Banja Luka*Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji**31. decembar 2019.***1.37 Transakcije sa povezanim licima (nastavak)**

Društvo 2019.	Imovina	Obaveze	Prihodi	Troškovi
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
<i>Ključni zaposlenici (uključujući bonuse)</i>	-	22	-	681
<i>Matično društvo</i>				
Vienna Insurance Group	188	356	37	2.022
<i>Podružnice</i>				
Jahorina Auto d.o.o.	28	12	64	559
<i>Povezana društva</i>				
Wiener Re Beograd	5.706	485	1.049	6.198
VIG HOLDING Wien	3.696	3.727	2.929	3.066
VIG Re Prague	13	99	49	236
DONAU VERSICHERUNG AG VIG	4	5	6	22
WIENER STÄDTISCHE VERSICHERUNG	352	565	242	391
VIENNA OSIGURANJE	-	-	8	3
SPARKASSE BANK	559	194	292	803
	10.546	5.465	4.676	13.981

Wiener osiguranje Vienna Insurance Group a.d. Banja Luka

Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji

31. decembar 2019.

1.37 Transakcije sa povezanim licima (nastavak)

Grupa 2018.	Imovina '000 KM	Obaveze '000 KM	Prihodi '000 KM	Troškovi '000 KM
<i>Ključni zaposlenici (uključujući bonuse)</i>	-	31	-	646
<i>Matično društvo</i>				
Vienna Insurance Group	184	348	253	1.666
<i>Povezana društva</i>				
Wiener Re Beograd	6.099	559	2.175	7.222
VIG HOLDING Wien	4.416	4.477	4.584	4.789
VIG Re Prague	51	96	29	165
Donau Versicherung AG VIG	2	-	5	10
Wiener Stadtische Versicherung	368	599	121	464
	11.120	6.110	7.167	14.962
Društvo 2018.	Imovina '000 KM	Obaveze '000 KM	Prihodi '000 KM	Troškovi '000 KM
<i>Ključni zaposlenici (uključujući bonuse)</i>	-	29	-	594
<i>Matično društvo</i>				
Vienna Insurance Group	184	348	253	1.666
<i>Podružnice</i>				
Jahorina Auto d.o.o.	660	9	33	226
<i>Povezana društva</i>				
Wiener Re Beograd	6.099	559	2.175	7.222
VIG HOLDING Wien	4.416	4.477	4.584	4.789
VIG Re Prague	51	96	29	165
Donau Versicherung AG VIG	2	-	5	10
Wiener Stadtische Versicherung	368	599	121	464
	11.780	6.117	7.200	15.136

1.38 Upravljanje finansijskim rizicima

U transakcijama finansijskim instrumentima Grupa na sebe preuzima finansijske rizike. Ovi rizici uključuju tržišni rizik, kreditni rizik (uključujući i kreditni rizik reosiguranja) i rizik likvidnosti. Svaki od ovih rizika, zajedno sa sažetkom načina na koje Grupa upravlja tim rizikom, opisan je u nastavku.

Tržišni rizik

Tržišni rizik je definisan kao efekat promjena u tržišnim cijenama izvještaja o ukupnom prihodu i izvještaju o finansijskoj poziciji Grupe. Osnovni faktori rizika uključuju:

- valutni rizik – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u deviznom kursu
- rizik kamatnih stopa – rizik da će se fer vrijednost ili budući tokovi gotovine finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u tržišnim kamatnim stopama.
- cjenovni rizik – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena cijena na tržištu (osim fluktuacija koje proizilaze iz valutnog kursa i kamatne stope), bez obzira jesu li te promjene uzrokovane faktorima koji se odnose specifično na taj instrument ili njegovog izdavaoca ili faktorima koji se odnose na sve instrumente kojima se trguje na tržištu.

Tržišni rizik ne uključuje samo potencijalni gubitak, već i potencijalni dobitak.

Usklađivanje imovine i obaveza

Grupa aktivno upravlja svojom imovinom te koristi pristupe koji uravnotežuju kvalitet, diverzifikaciju, usklađivanje imovine i obaveza, likvidnost i prinos od ulaganja. Cilj procesa ulaganja je optimizacija prinosa od ulaganja poslije poreza, usklađenog za rizik i ukupnog prinosa usklađenog za rizik, uz upravljanje imovinom i obavezama na osnovu novčanih tokova temeljeno na dospijecima. Uprava pregledava i odobrava ciljne portfelje na periodičnoj osnovi, utvrđuje smjernice ulaganja i limite, i nadzire proces upravljanja aktivom i pasivom. Dužna pažnja poklanja se i usklađenosti s pravilima koja su postavljena lokalnom regulativom.

Grupa utvrđuje ciljne portfelje za svaki značajni proizvod osiguranja, što predstavlja strategije ulaganja koje se koriste kako bi se profitabilno finansirale obaveze uz prihvatljivi nivo rizika. Ove strategije uključuju ciljeve za efektivno trajanje, krivulju prinosa, osjetljivost, likvidnost, koncentraciju imovine po sektorima i kreditnu kvalitetu. Procjene korištene u utvrđivanju približnih iznosa i vremena plaćanja vlasnicima polisa za obaveze iz ugovora o osiguranju se redovno pregledavaju.

Veći dio ovih procjena je subjektivne prirode i može uticati na mogućnost Grupe da ostvari ciljeve upravljanja aktivom i pasivom.

Kamatni rizik

Izloženost Grupe tržišnom riziku promjena u kamatnim stopama je koncentrisana u investicionom portfelju i uzetim zajmovima. Poslovanje Grupe je podložno riziku promjene kamatnih stopa utoliko što kamatonosna imovina i obaveze dospijevaju ili se kamata mijenja u različitim periodima ili u različitim iznosima.

Grupa je, takođe, izložena riziku promjena u budućim gotovinskim tokovima koje proizilaze iz promjena kamatnih stopa na tržištu. Međutim, ovaj rizik je ograničen s obzirom da većina kamatonosnih ulaganja Grupe na datum finansijskog položaja nosi fiksne kamatne stope.

Grupa nema značajnih dugovnih obaveza i kao rezultat toga, promjene kamatne stope ne utiču na nivo rezerve iz poslova osiguranja neživota, osim za rentne isplate šteta auto odgovornosti koje na datum bilansa nisu značajne. Matematička rezerva životnog osiguranja je diskontovana stopom nižom od tehničke kamate i maksimalne stope propisane od strane Agencije.

1.38 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Kamatni rizik (nastavak)

Iz toga slijedi da promjene u vrijednostima ulaganja koje se mogu povezati sa kamatnom stopom neće biti djelimično ublažene pratećim promjenama u ekonomskim vrijednostima rezervi koje se djelimično prebijaju.

Grupa prati ovu izloženost periodičnim pregledima stanja svoje imovine i obaveza.

Prema ugovorima o osiguranju, od Grupe se traži da obračuna kamate po stopama od 2,5% do 3% godišnje na plaćene premije iz polisa životnog osiguranja za isplatu iznosa osiguranicima po isteku takvih polisa osiguranja i trenutno se ne može zaštititi od buduće fluktuacije kamatne stope kojoj će biti izložena kroz ulaganja za pokriće rezervi za ugovore o osiguranju.

U Bilješci 1.40 objavljene su efektivne kamatne stope i analiza promjene kamatnih stopa na datum finansijskog položaja za finansijsku imovinu Grupe u okviru MRS-a 39. Tehničke kamatne stope za proizvode životnog osiguranja objavljene su u Bilješci 1.6. Objavljivanje osjetljivosti na rizik promjene u kamatnim stopama nije praktično.

Cjenovni rizik

Cjenovni rizik je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati kao rezultat promjena u tržišnim cijenama, bilo da su ove promjene izazvane faktorima specifičnim za pojedinačni instrument ili njegovog emitenta ili faktorima koji utiču na sve instrumente kojima se trguje na tržištu.

Valutni rizik

Grupa je izložena riziku promjene kursa kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati zbog promjena u kursu strane valute. Izloženost riziku promjene kursa na dan bilansa je minimalna. Imovina i obaveze Grupe, sa izuzetkom neznatnog udjela sredstava na tekućim računima kod banaka i matematičke rezerve koje su vezane za EUR, su denominovane u KM. Vezanost KM za EUR je fiksna te se očekuje da će ostati fiksna. Stoga se smatra da nije potrebno računati osjetljivost na promjenu kursa. U bilješci 1.41 objavljene su analiza finansijske imovine i finansijskih obaveza po stranim valutama na datum finansijskog položaja za Grupu i Društvo.

Kreditni rizik

Maksimalna izloženost kreditnom riziku na datum izvještavanja bez uzimanja u obzir bilo kojeg jemstva ili drugog poboljšanja kredita je kako slijedi:

	Grupa 2019. '000 KM	Grupa 2018. '000 KM	Društvo 2019. '000 KM	Društvo 2018. '000 KM
Novac i novčani ekvivalenti	2.339	3.889	2.276	3.851
Depoziti kod banaka	2.043	3.960	2.043	3.960
Depoziti kod drugih institucija	725	717	725	717
Zajmovi zaposlenicima	120	157	71	99
Zajam prema PPL-Jahorina auto	-	-	-	600
Dužničke hartije od vrijednosti	43.061	36.992	43.061	36.992
Potraživanja po ugovorima o osiguranju, neto	3.049	3.201	3.049	3.201
Ostala potraživanja, neto	1.679	2.236	1.523	2.098
	53.016	51.152	52.748	51.518

1.38 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Kreditni rizik (nastavak)

U toku svog redovnog poslovanja Grupa je izložena kreditnom riziku. Kreditni rizik je definisan kao rizik da će jedna strana u finansijskom instrumentu izazvati finansijski gubitak drugoj strani ne oslobađajući od obaveze. To obično proizilazi iz štetnih promjena u sposobnosti zajmoprimca da otplati dug. Maksimalna izloženost Grupe kreditnom riziku je predstavljena knjigovodstvenom vrijednošću finansijske imovine.

Uprava je donijela kreditnu politiku i kontinuirano prati izloženost kreditnom riziku. Za sve osiguranike rade se ocjene kreditne sposobnosti i prikupljaju instrumenti osiguranja prije plaćanja po odobrenim kreditima ili njihovoj prolongaciji. Društvo je usvojilo opreznu politiku investiranja.

Tabela starosne strukture potraživanja po osnovu premije ugovora o osiguranju u nastavku:

	nedospjelo	Do 90 dana	91 - 180 dana	181 - 270 dana	Preko 270 dana	Ukupno
31. decembar 2019.						
Potraživanja po ugovorima o osiguranju	2.724	173	109	43	-	3.049
	<u>2.724</u>	<u>173</u>	<u>109</u>	<u>43</u>	<u>-</u>	<u>3.049</u>
31. decembar 2018.						
Potraživanja po ugovorima o osiguranju	2.804	243	99	55	-	3.201
	<u>2.805</u>	<u>243</u>	<u>99</u>	<u>55</u>	<u>-</u>	<u>3.201</u>

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti nastaje kao rezultat finansijskih aktivnosti Grupe i upravljanja pozicijama. Ovaj rizik uključuje rizik nesposobnosti finansiranja imovine u prikladnim rokovima i kamatama te rizik nesposobnosti likvidacije imovine po razumnoj cijeni i u prikladnom vremenskom periodu.

Društvo ima portfelj likvidne imovine kao dio strategije upravljanja rizikom likvidnosti, čime osigurava kontinuirano poslovanje i udovoljava zakonskim zahtjevima.

Bilješka 1.39 prikazuje analizu ročnosti na datum izvještavanja za finansijska sredstva i finansijske obaveze Grupe i Društva.

U bilješci 1.21 (i) objavljene su analize ročnosti rezervi za ugovore o osiguranju Grupe i Društva.

1.39 Analiza ročnosti

Ročnost finansijske imovine i obaveza iz djelokruga MRS-a 39 za Grupu i Društvo na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. prikazana je u tabelama u nastavku na osnovu preostalog ugovornog dospijeca, osim finansijske imovine raspoložive za prodaju koja je uvrštena u kategoriju „do 6 mjeseci.“ Preostala ročnost rezervi za ugovore o osiguranju prikazana je u bilješci 1.21 (h).

Grupa – 2019.	Do 6 mjeseci '000 KM	6-12 mjeseci '000 KM	1-3 godine '000 KM	3-5 godina '000 KM	Više od 5 godina '000 KM	Ukupno '000 KM
Finansijska imovina						
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>						
Dužničke hartije od vrijednosti	43.061	-	-	-	-	43.061
<i>Zajmovi i potraživanja</i>						
Depoziti kod banaka	-	1.048	995	-	-	2.043
Depoziti kod drugih institucija	-	-	-	-	725	725
Zajmovi zaposlenicima	17	27	40	25	11	120
Novac i novčani ekvivalenti	2.339	-	-	-	-	2.339
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	4.728	-	-	-	-	4.728
Ukupno finansijska imovina	50.145	1.075	1.035	25	736	53.016
Finansijske obaveze						
Uzeti zajmovi	(52)	(52)	(207)	(207)	(207)	(725)
Ukupne finansijske obaveze	(52)	(52)	(207)	(207)	(207)	(725)
Ročna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	50.093	1.023	828	(182)	529	52.291
Grupa – 2018.						
Finansijska imovina						
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>						
Dužničke hartije od vrijednosti	36.992	-	-	-	-	36.992
<i>Zajmovi i potraživanja</i>						
Depoziti kod banaka	-	1.900	1.065	995	-	3.960
Depoziti kod drugih institucija	-	-	-	-	717	717
Zajmovi zaposlenicima	19	34	49	31	24	157
Novac i novčani ekvivalenti	3.889	-	-	-	-	3.889
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	5.437	-	-	-	-	5.437
Ukupno finansijska imovina	46.337	1.934	1.114	1.026	741	51.152
Finansijske obaveze						
Uzeti zajmovi	(35)	(36)	(154)	(167)	(405)	(797)
Ukupne finansijske obaveze	(35)	(36)	(154)	(167)	(405)	(797)
Ročna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	46.302	1.898	960	859	336	50.355

1.39 Analiza ročnosti (nastavak)

Društvo – 2019.	Do 6 mjeseci	6-12 mjeseci	1-3 godine	3-5 godina	Više od 5 godina	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina						
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>						
Dužničke hartije od vrijednosti	43.061	-	-	-	-	43.061
<i>Zajmovi i potraživanja</i>						
Depoziti kod banaka	-	1.048	995	-	-	2.043
Depoziti kod drugih institucija	-	-	-	-	725	725
Zajmovi zaposlenicima	13	20	24	10	4	71
Novac i novčani ekvivalenti	2.276	-	-	-	-	2.276
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	4.572	-	-	-	-	4.572
Ukupno finansijska imovina	49.922	1.068	1.019	10	729	52.748
Finansijske obaveze						
Uzeti zajmovi	-	-	-	-	-	-
Ukupne finansijske obaveze	-	-	-	-	-	-
Ročna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	49.922	1.068	1.019	10	729	52.748
Društvo – 2018.						
Finansijska imovina						
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>						
Dužničke hartije od vrijednosti	36.992	-	-	-	-	36.992
<i>Zajmovi i potraživanja</i>						
Depoziti kod banaka	-	1.900	1.065	995	-	3.960
Depoziti kod drugih institucija	-	-	-	-	717	717
Zajmovi zaposlenicima	15	27	33	15	9	99
Zajam prema PPL – Jahorina Auto	-	600	-	-	-	600
Novac i novčani ekvivalenti	3.851	-	-	-	-	3.851
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	5.299	-	-	-	-	5.299
Ukupno finansijska imovina	46.157	2.527	1.098	1.010	726	51.518
Finansijske obaveze						
Uzeti zajmovi	-	-	-	-	-	-
Ukupne finansijske obaveze	-	-	-	-	-	-
Ročna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	46.157	2.527	1.098	1.010	726	51.518

1.40 Analiza promjene kamatnih stopa

Tabele u nastavku prikazuju finansijsku imovinu i finansijske obaveze Grupe i Društva iz djelokruga MRS-a 39, analizirane prema periodima promjene kamatnih stopa koje se određuju na osnovu preostalog ugovornog dospijeća i ugovornog perioda promjene kamatnih stopa.

Tablice u nastavku prikazuju procjenu Uprave o izloženosti riziku promjene kamatnih stopa za Grupu i Društvo na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine te nisu nužno indikativne za poziciju u drugom periodu, ali uzevši u obzir pretpostavke o kamatnim stopama na kojima se zasniva izračun matematičke rezerve (bilješka 1.6), pokazuju izvjesnu osjetljivost dobiti Grupe i Društva na kretanja kamatnih stopa. Na dobit će, takođe, uticati i valutna struktura imovine, obaveza te kapitala i rezervi.

Grupa – 2019.	Efektivna kamatna stopa	Do 6 mjeseci '000 KM	6-12 mjeseci '000 KM	1-3 godine '000 KM	3-5 godina '000 KM	Više od 5 godina '000 KM	Ukupno '000 KM	Iznosi sa fiksnom stopom '000 KM
Finansijska imovina								
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>								
Dužničke hartije od vrijednosti	2,29%	43.061	-	-	-	-	43.061	43.061
<i>Zajmovi i potraživanja</i>								
Depoziti kod banaka	2,23%	-	1.048	995	-	-	2.043	2.043
Depoziti kod drugih institucija	4,91%	-	-	-	-	725	725	725
Zajmovi zaposlenima	2,50%	17	27	40	25	11	120	120
Novac i novčani ekvivalenti	0,00%	2.339	-	-	-	-	2.339	2.339
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	0,00%	4.728	-	-	-	-	4.728	4.728
Ukupna finansijska imovina		50.145	1.075	1.035	25	736	53.016	53.016
Finansijske obaveze								
Uzeti zajmovi	5,75%	(52)	(52)	(207)	(207)	(207)	(725)	(725)
Ukupne finansijske obaveze		(52)	(52)	(207)	(207)	(207)	(725)	(725)
Kamatna neusklađenost		50.093	1.023	828	(182)	529	52.291	52.291
Grupa – 2018.								
Finansijska imovina								
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>								
Dužničke hartije od vrijednosti	2,78%	36.992	-	-	-	-	36.992	36.992
<i>Zajmovi i potraživanja</i>								
Depoziti kod banaka	2,28%	-	1.900	1.065	995	-	3.960	3.960
Depoziti kod drugih institucija	4,91%	-	-	-	-	717	717	717
Zajmovi zaposlenicima	2,50%	19	34	49	31	24	157	157
Novac i novčani ekvivalenti	0,00%	3.889	-	-	-	-	3.889	3.889
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	0,00%	5.437	-	-	-	-	5.437	5.437
Ukupna finansijska imovina		46.337	1.934	1.114	1.026	741	51.152	51.152
Finansijske obaveze								
Uzeti zajmovi	5,75%	(36)	(36)	(154)	(167)	(404)	(797)	(797)
Ukupno finansijske obaveze		(36)	(36)	(154)	(167)	(404)	(797)	(797)
Kamatna neusklađenost		46.301	1.898	960	859	337	50.355	50.355

1.40 Analiza promjene kamatne stope (nastavak)

Društvo – 2019.	Efektivna kamatna stopa	Do 6 mjeseci	6-12 mjeseci	1-3 godine	3-5 godina	Više od 5 godina	Ukupno	Iznosi sa fiksnom stopom
		'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina								
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>								
Dužničke hartije od vrijednosti	2,29%	43.061	-	-	-	-	43.061	43.061
<i>Zajmovi i potraživanja</i>								
Depoziti kod banaka	2,23%	-	1.048	995	-	-	2.043	2.043
Depoziti kod drugih institucija	4,91%	-	-	-	-	725	725	725
Zajmovi zaposlenicima	2,50%	13	20	24	10	4	71	71
Novac i novčani ekvivalenti	0,00%	2.276	-	-	-	-	2.276	2.276
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	0,00%	4.572	-	-	-	-	4.572	4.572
		<u>49.922</u>	<u>1.068</u>	<u>1.019</u>	<u>10</u>	<u>729</u>	<u>52.748</u>	<u>52.748</u>
Ukupna finansijska imovina		<u><u>49.922</u></u>	<u><u>1.068</u></u>	<u><u>1.019</u></u>	<u><u>10</u></u>	<u><u>729</u></u>	<u><u>52.748</u></u>	<u><u>52.748</u></u>
Finansijske obaveze								
Uzeti zajmovi		-	-	-	-	-	-	-
Ukupne finansijske obaveze		-	-	-	-	-	-	-
Kamatna neusklađenost		<u><u>49.922</u></u>	<u><u>1.068</u></u>	<u><u>1.019</u></u>	<u><u>10</u></u>	<u><u>729</u></u>	<u><u>52.748</u></u>	<u><u>52.748</u></u>
Društvo – 2018.								
	Efektivna kamatna stopa	Do 6 mjeseci	6-12 mjeseci	1-3 godine	3-5 godina	Više od 5 godina	Ukupno	Iznosi sa fiksnom stopom
		'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina								
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>								
Dužničke hartije od vrijednosti	2,78%	36.992	-	-	-	-	36.992	36.992
<i>Zajmovi i potraživanja</i>								
Depoziti kod banaka	2,28%	-	1.900	1.065	995	-	3.960	3.960
Depoziti kod drugih institucija	4,91%	-	-	-	-	717	717	717
Zajmovi zaposlenicima	2,50%	15	27	33	15	9	99	99
Zajam prema PPL – Jahorina Auto	2,50%	-	600	-	-	-	600	600
Novac i novčani ekvivalenti	0,00%	3.851	-	-	-	-	3.851	3.851
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	0,00%	5.299	-	-	-	-	5.299	5.299
		<u>46.157</u>	<u>2.527</u>	<u>1.098</u>	<u>1.010</u>	<u>726</u>	<u>51.518</u>	<u>51.518</u>
Ukupna finansijska imovina		<u><u>46.157</u></u>	<u><u>2.527</u></u>	<u><u>1.098</u></u>	<u><u>1.010</u></u>	<u><u>726</u></u>	<u><u>51.518</u></u>	<u><u>51.518</u></u>
Finansijske obaveze								
Uzeti zajmovi		-	-	-	-	-	-	-
Ukupne finansijske obaveze		-	-	-	-	-	-	-
Kamatna neusklađenost		<u><u>46.157</u></u>	<u><u>2.527</u></u>	<u><u>1.098</u></u>	<u><u>1.010</u></u>	<u><u>726</u></u>	<u><u>51.518</u></u>	<u><u>51.518</u></u>

1.41 Analiza valutne pozicije

Valutna struktura finansijske imovine i obaveza za Grupu i Društvo na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine prikazani su u nastavku:

Grupa 2019.	EURO	KM	Ukupno
	'000	'000 KM	'000 KM
Finansijska imovina			
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>			
Dužničke hartije od vrijednosti – Državne obveznice	-	43.061	43.061
<i>Zajmovi i potraživanja</i>			
Depoziti kod banaka	-	2.043	2.043
Depoziti kod drugih institucija	-	725	725
Zajmovi zaposlenicima	-	120	120
Novac i novčani ekvivalenti	81	2.258	2.339
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	-	4.728	4.728
Ukupna finansijska imovina	81	52.935	53.016
Uzeti zajmovi	(725)	-	(725)
Valutni rizik	(644)	52.935	52.291
Grupa 2018.			
Finansijska imovina			
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>			
Dužničke hartije od vrijednosti – Državne obveznice	-	36.992	36.992
<i>Zajmovi i potraživanja</i>			
Depoziti kod banaka	-	3.960	3.960
Depoziti kod drugih institucija	-	717	717
Zajmovi zaposlenicima	-	157	157
Novac i novčani ekvivalenti	81	3.808	3.889
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	892	4.545	5.437
Ukupna finansijska imovina	973	50.179	51.152
Uzeti zajmovi	(797)	-	(797)
Valutni rizik	176	50.179	50.355

1.41 Analiza valutne pozicije (nastavak)

	EURO	KM	Ukupno
	'000 KM	'000 KM	'000 KM
Društvo 2019.			
Finansijska imovina			
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>			
Dužničke hartije od vrijednosti – Državne obveznice		43.061	43.061
<i>Zajmovi i potraživanja</i>			
Depoziti kod banaka		2.043	2.043
Depoziti kod drugih institucija		725	725
Krediti zaposlenim		71	71
Novac i novčani ekvivalenti	81	2.195	2.276
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	-	4.572	4.572
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupna finansijska imovina	81	52.667	52.748
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Valutni rizik	81	52.667	52.748
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
 Društvo 2018.			
Finansijska imovina			
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>			
Dužničke hartije od vrijednosti – Državne obveznice	-	36.992	36.992
<i>Zajmovi i potraživanja</i>			
Depoziti kod banaka	-	3.960	3.960
Depoziti kod drugih institucija	-	717	717
Zajmovi zaposlenicima	-	99	99
Zajam prema PPL – Jahorina Auto	-	600	600
Novac i novčani ekvivalenti	81	3.770	3.851
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	892	4.407	5.299
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupna finansijska imovina	973	50.545	51.518
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Valutni rizik	973	50.545	51.518
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

1.42 Upravljanje kapitalom

Društva za osiguranje su dužna da raspoložu odgovarajućim kapitalom s obzirom na obim i vrste poslova osiguranja koje obavlja kao i rizike kojima je izloženo kod obavljanja tih poslova.

Kapital društva, u skladu sa Pravilnikom o elementima i kontroli margine solventnosti društva za osiguranje u Republici Srpskoj („Pravilnik“), čini osnovni kapital i dodatni kapital umanjeno za odbitne stavke.

Zbir osnovnog kapitala i dodatnog kapitala predstavlja garantni fond društva. Garantni fond mora predstavljati jednu trećinu margine solventnosti.

Kapital društva ne može biti manji od sljedeće tri kategorije:

- a. margine solventnosti;
- b. 1/3 margine solventnosti;
- c. minimalnog iznosa jamstvenog fonda propisanog odredbama člana 53 stav 2 Zakona o društvima za osiguranje („Zakon“).

Garantni fond društva ne može biti manji od:

1. 1/3 margine solventnosti;
2. minimalnog iznosa garantnog fonda propisanog odredbama članka 53 Zakona.

Društvo	Neživot		Život	
	2019. '000 KM	2018. '000 KM	2019. '000 KM	2018. '000 KM
Osnovni kapital	10.621	11.392	3.902	3.488
Dodatni kapital	-	-	-	-
Garantni fond	10.621	11.392	3.902	3.488
Odbitne stavke	(1.075)	(1.180)	-	-
Kapital	9.546	10.212	3.902	3.488
Margina solventnosti	3.364	3.361	724	682
1/3 margine solventnosti	1.121	1.120	241	227
Minimalni garantni fond	5.000	5.000	3.000	3.000
Višak/(manjak) kapitala preko minimalnog garantnog fonda	4.546	5.212	902	488
Višak kapitala preko margine solventnosti	6.182	6.851	3.178	2.806

1.43 Mjerenje fer vrijednosti

1.43.1 Imovina i obaveze po hijerarhiji fer vrijednosti

Tabela u nastavku daje pregled imovine i obaveza koje su mjerene i priznate po fer vrijednosti na dan 31. decembra 2019.

Grupa	Nivo 1 KM '000	Nivo 2 KM '000	Nivo 3 KM '000	Ukupno KM'000
Mjerenje fer vrijednosti koje se redovno ponavlja				
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju				
Dužničke HOV – državne obveznice – listane	43.061	-	-	43.061
Ukupno finansijska imovina	43.061	-	-	43.061
Nefinansijska imovina				
Investicione nekretnine	-	-	4.275	4.275
Ukupno nefinansijska imovina	-	-	4.275	4.275
Mjerenje fer vrijednosti koje se ne ponavlja redovno				
Zemljište i objekti	-	-	4.525	4.525
Ukupno zemljište i objekti	-	-	4.525	4.525
Društvo				
Mjerenje fer vrijednosti koje se redovno ponavlja				
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju				
Dužničke HOV – državne obveznice – listane	43.061	-	-	43.061
Ukupno finansijska imovina	43.061	-	-	43.061
Nefinansijska imovina				
Investicione nekretnine	-	-	7.167	7.167
Ukupno nefinansijska imovina	-	-	7.167	7.167
Mjerenje fer vrijednosti koje se ne ponavlja redovno				
Zemljište i objekti	-	-	1.528	1.528
Ukupno zemljište i objekti	-	-	1.528	1.528

1.43 Mjerenje fer vrijednosti (nastavak)

1.43.1 Imovina i obaveze po hijerarhiji fer vrijednosti (nastavak)

Tabela u nastavku daje pregled imovine i obaveza koje su mjerene i priznate po fer vrijednosti na dan 31. decembra 2018.

Grupa	Nivo 1 KM '000	Nivo 2 KM '000	Nivo 3 KM '000	Ukupno KM'000
Mjerenje fer vrijednosti koje se redovno ponavlja				
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju				
Dužničke HOV – državne obveznice – listane	36.992	-	-	36.992
Ukupno finansijska imovina	36.992	-	-	36.992
Nefinansijska imovina				
Investicione nekretnine	-	-	5.162	5.162
Ukupno nefinansijska imovina	-	-	5.162	5.162
Mjerenje fer vrijednosti koje se ne ponavlja redovno				
Zemljište i objekti	-	-	3.520	3.520
Ukupno zemljište i objekti	-	-	3.520	3.520
Društvo	Nivo 1 KM '000	Nivo 2 KM '000	Nivo 3 KM '000	Ukupno KM '000
Mjerenje fer vrijednosti koje se redovno ponavlja				
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju				
Dužničke HOV – državne obveznice – listane	36.992	-	-	36.992
Ukupno finansijska imovina	36.992	-	-	36.992
Nefinansijska imovina				
Investicione nekretnine	-	-	6.321	6.321
Ukupno nefinansijska imovina	-	-	6.321	6.321
Mjerenje fer vrijednosti koje se ne ponavlja redovno				
Zemljište i objekti	-	-	1.357	1.357
Ukupno zemljište i objekti	-	-	1.357	1.357

1.43 Mjerenje fer vrijednosti (nastavak)

1.43.1 Imovina i obaveze po hijerarhiji fer vrijednosti (nastavak)

Nivo 3 fer vrijednosti

Grupa angažuje eksterne i nezavisne procjenitelje, koji imaju odgovarajuće priznate profesionalne kvalifikacije i iskustva na lokacijama i sa kategorijama imovine koja se procjenjuje.

Nezavisni procjenitelji utvrđuju fer vrijednost portfelja investicionih nekretnina Grupe na kraju svakog godišnjeg izvještajnog perioda, a fer vrijednost zemljišta i objekata Grupe klasifikovanih kao nekretnine i oprema, utvrđuje se svake tri godine.

Fer vrijednost investicionih nekretnina i zemljišta i objekata je kategorizovana kao Nivo 3 fer vrijednosti na osnovu ulaznih podataka korištenih za tehniku procjene vrijednosti.

Naredna tabela prikazuje usklađivanje početnih i krajnjih salda za Nivo 3 fer vrijednosti, uključujući iznose nerealizovanih dobitaka ili gubitaka za period koji se može pripisati promjenama nerealizovanih dobitaka ili gubitaka:

Grupa	Investicione nekretnine KM'000	Zeljište i objekti KM '000	Ukupno KM '000
Stanje na dan 1. januara 2019.	5.162	3.520	8.682
Nabavke	18	21	39
Reklasifikacija sa investicionih nekretnina na zemljišta i građevine	(672)	672	-
Efekti procjene vrijednosti	(233)	(12)	(245)
Troškovi amortizacije	-	(33)	(33)
Isknjiženje	-	(8)	(8)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2019.	4.275	4.160	8.435
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Društvo	Investicione nekretnine KM'000	Zemljište I objekti KM '000	Ukupno KM '000
Stanje na dan 1. januara 2019.	6.321	1.357	7.678
Nabavke	1.090	22	1.112
Reklasifikacija na investicione nekretnine	39	(39)	-
Isknjiženje	-	(91)	(91)
Troškovi amortizacije	-	(33)	(33)
Promjena fer vrijednosti nekretnina	(283)	52	(231)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2019.	7.167	1.268	8.435
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

1.43 Mjerenje fer vrijednosti (nastavak)

1.43.1 Imovina i obaveze po hijerarhiji fer vrijednosti (nastavak)

Grupa	Investicione nekretnine KM'000	Zamljište i objekti KM '000	Ukupno KM '000
Stanje na dan 1. januara 2018.	5.112	4.874	9.986
Nabavke	3	5	8
Reklasifikacija sa objekata na investicione nekretnine	783	(783)	-
Promjena fer vrijednosti reklasifikovanih nekretnina	11	-	11
Prodaja	(747)	(508)	(1.255)
Troškovi amortizacije	-	(68)	(68)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2018.	5.162	3.520	8.682
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Društvo	Investicione nekretnine KM'000	Zemljište i objekti KM '000	Ukupno KM '000
Stanje na dan 1. januara 2018.	6.209	2.754	8.963
Nabavke	3	5	8
Reklasifikacija na investicione nekretnine	845	(845)	-
Promjena fer vrijednosti reklasifikovanih nekretnina	11	-	11
Prodaja	(747)	(508)	(1.255)
Troškovi amortizacije	-	(49)	(49)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stanje na dan 31. decembra 2018.	6.321	1.357	7.678
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Tehnika vrednovanja i značajni ulazni podaci

Naredna tabela prikazuje tehniku vrednovanja koja se koristi u mjerenju fer vrijednosti investicionih nekretnina i zemljišta i objekata, kao i značajne korištene faktore.

Tehnika vrednovanja

Tehnika troška i pristup kapitalizacije prihoda: Grupa obje tehnike uzima u obzir i usklađuje i ponderiše procjene po svakoj tehnici na osnovu svoje procjene koju bi koristili učesnici na tržištu. Tehnika troška uzima u obzir trenutne troškove zamjene. Metod kapitalizacije prihoda se zasniva na procijenjenom neto prihodu iz poslovanja ostvarenom tom imovinom podijeljeno sa stopom kapitalizacije.

Značajni ulazni podaci

- Stopa kapitalizacije (3,5 – 8%)
- Procijenjene vrijednosti zakupa

1.43 Mjerenje fer vrijednosti (nastavak)

1.43.2 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu mjereni po fer vrijednosti

Grupa	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupna fer vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost
31. decembar 2019.	KM '000	KM '000	KM '000	KM '000	KM '000
Imovina					
Depoziti kod banaka	-	2.043	-	2.043	2.043
Depoziti kod drugih institucija		725		725	725
Zajmovi zaposlenicima	-	-	120	120	120
Novac i novčani ekvivalenti	2.339	-	-	2.339	2.339
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	-	-	4.728	4.728	4.728
Ukupno	2.339	2.768	4.848	9.955	9.955
Obaveze					
Uzeti zajmovi	725	-	-	725	725
Ukupno	725	-	-	725	725
Društvo					
31. decembar 2019.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupna fer vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost
	KM '000	KM '000	KM '000	KM '000	KM '000
Imovina					
Depoziti kod banaka	-	2.043	-	2.043	2.043
Depoziti kod drugih institucija		725		725	725
Zajmovi zaposlenicima	-	-	71	71	71
Novac i novčani ekvivalenti	2.276	-	-	2.276	2.276
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	-	-	4.572	4.572	4.572
Ukupno	2.276	2.768	4.643	9.687	9.687
Obaveze					
Uzeti zajmovi	-	-	-	-	-
Ukupno	-	-	-	-	-

1.43 Mjerenje fer vrijednosti (nastavak)

1.43.2 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu mjereni po fer vrijednosti (nastavak)

Grupa	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupna fer vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost
31. decembar 2018.					
	KM '000	KM '000	KM '000	KM '000	KM '000
Imovina					
Depoziti kod banaka	-	3.960	-	3.960	3.960
Depoziti kod drugih institucija	-	717	-	717	717
Zajmovi zaposlenicima	-	-	157	157	157
Novac i novčani ekvivalenti	3.889	-	-	3.889	3.889
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	-	-	5.437	5.437	5.437
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupno	3.889	4.677	5.594	14.160	14.160
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Obaveze					
Uzeti zajmovi	797	-	-	797	797
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	797	-	-	797	797
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Društvo	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupna fer vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost
31. decembar 2018.					
	KM '000	KM '000	KM '000	KM '000	KM '000
Imovina					
Depoziti kod banaka	-	3.960	-	3.960	3.960
Depoziti kod drugih institucija	-	717	-	717	717
Zajmovi zaposlenicima	-	-	99	99	99
Zajam prema PPL-Jahorina auto	-	-	600	600	600
Novac i novčani ekvivalenti	3.851	-	-	3.851	3.851
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	-	-	5.299	5.299	5.299
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Ukupno	3.851	4.677	5.998	14.526	14.526
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

1.43 Mjerenje fer vrijednosti (nastavak)

1.43.2 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu mjereni po fer vrijednosti (nastavak)

Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata korištene su sljedeće metode i pretpostavke, te primjenjivana sljedeća ograničenja:

Depoziti kod banaka i drugih institucija

Procijenjena fer vrijednost depozita s fiksnim dospijecem temelji se na gotovinskim tokovima diskontovanim trenutno ponuđenim kamatnim stopama na depozite sličnog preostalog dospijeca. Nije praktično izračunati fer vrijednost depozita s fiksnim kamatnim stopama.

Zajmovi zaposlenim

Zajmovi zaposlenim su izraženi po amortizovanom trošku umanjenom za umanjenje vrijednosti. Uprava vjeruje da se knjigovodstvena vrijednost ovih instrumenata znatno ne razlikuje od njihove fer vrijednosti, pod pretpostavkom da će sva plaćanja po izloženostima čija vrijednost nije umanjena biti naplaćena kao što je ugovoreno i ne uzimajući u obzir nikakve buduće gubitke.

Novac i novčani ekvivalenti

Knjigovodstvena vrijednost novca i novčanih ekvivalenata se generalno smatra približnom njihovoj fer vrijednosti.

Uzeti zajmovi

Veći dio dugoročnih uzetih zajmova Grupe nema kotiranu tržišnu cijenu te se fer vrijednost procjenjuje kao sadašnja vrijednost budućih gotovinskih tokova diskontovanih kamatnim stopama dostupnim Grupi na datum izvještavanja, za novi uzeti zajam sličnog tipa i preostale ročnosti.

1.44 Naknadni događaji

Početak 2020. godine obilježila je epidemija izazvana novim korona virusom COVID-19 koja se iz pokrajine Wuhan u Kini proširila i postala globalna prijetnja za zdravlje ljudi. Tokom marta epicentar epidemije pomaknut je iz Azije u Evropu, a na teritoriji Republike Srpske prvi slučajevi osoba zaraženih ovim virusom su registrovani 05.03.2020. godine. Posljedično su uvedene mjere zabrane okupljanja i kretanja ljudi u prvom, te privremenog zaustavljanja poslovnih aktivnosti kod kojih postoji rizik od prijenosa zaraze visok u drugom koraku.

Kompanija je preduzela odgovarajuće mjere predostrožnosti s ciljem zaštite zdravlja zaposlenika (organizovanjem „rada od kuće“, otkazivanjem internih edukacija, izbjegavanjem okupljanja više osoba, organizovanjem sastanaka putem digitalnih tehnologija, pojačano dezinficiranje i sl.) Istovremeno preporuka Kompanije je da svi zaposleni u rizičnoj kategoriji (starosna dob preko 60 godina, hronični bolesnici, trudnice, osobe sa invaliditetom) budu na plaćenom odsustvu.

Kompanija je shodno opisanoj situaciji otkazala marketing kampanje koje su bile planirane za posmatrani period.

Sa korisnicima je komunicirano putem društvenih mreža, u vidu saopštenja kojim su klijenti i partneri pozvani da koriste sve raspoložive digitalne servise i kontakte. Sve lokacije i organizacione jedinice su u potpunosti operativne i dostupne kako internim tako i eksternim klijentima. Takođe, agenti su u ličnom, telefonskom kontaktu sa svojim klijentima.

1.44 Naknadni događaji (nastavak)

Uticaj na finansijske performanse

Provođenje mjera za sprječavanje širenja zaraze imaće značajan uticaj na privrednu aktivnost, a dubina uticaja u 2020. ovisiće o rigoroznosti preduzetih mjera, dužini perioda provedbe privremenih mjera te o protivmjerama privredne politike za pomoć privredi zbog epidemije.

Društvo je u toku izrade stres testova na kapital.

Portfolio Društva se najvećim dijelom sastoji od obveznica razvrstanih na životno i neživotno osiguranje, s učešćem od 80%. Portfolio obveznica se sastoji od obveznica čiji je emitent Vlada Republike Srpske. Kuponi su polugodišnji i jednogodišnji. Naplata kupona je redovna i u skladu sa planom. Sa današnjim danom nisu primjećene oscilacije u cijenama obveznica, ali Društvo prati kretanja na tržištu na dnevnom nivou.

Trenutna likvidnost Društva nije ugrožena i sve obaveze su izmirene. Međutim, uvedene su mjere dnevnog praćenja likvidnosti kako bi se na vrijeme preduzele aktivnosti ukoliko dođe do problema vezanih za novčani tok.

Na dan izvještaja nije bilo prijavljenih šteta direktno vezanih za virus Korona. Potencijalna izloženost Društva kada je u pitanju ovaj rizik postoji kod putničkog zdravstvenog osiguranja i osiguranja korisnika kredita. Rizik prekida poslovanja uzrokovan epidemijama nije u pokriću.

Kod Putničkog zdravstvenog osiguranja izloženost postoji samo u slučaju aktivacije rizika "otkaza putovanja" koji se ugovara kao rider na pojedinim polisama i nije rizik koji se ugovara u velikom broju. Najveći dio trenutno ugovorenih otkaza vezan je za ljetni period od juna do septembra, tako da i potencijalne štete od ovog rizika možemo očekivati tek u navedenom periodu pod pretpostavkom da vanredno stanje usled pandemije korona virusa bude trajalo i u navedenom periodu (juni –septembar).

Što se tiče portfelja osiguranja korisnika kredita, najveću potencijalnu izloženost možemo očekivati kod rizika nezaposlenosti, pod pretpostavkom da se trenutno vanredno stanje potraje duži vremenski period, i da poslodavci usled smanjenih poslovnih aktivnosti krenu sa masovnim otkazima prema zaposlenim radnicima. Ovaj dio prvenstveno očekujemo u privatnom sektoru koji je ipak manje zastupljen u našem portfelju u odnosu na javni sektor. Napominjemo da je ovaj rizik reosiguran sa učešćem reosiguravača od 80% a što značajno umanjuje našu izloženost.

Potencijalna izloženost postoji i kod rizika bolovanja u portfelju osiguranja korisnika kredita, ali naše procjene su da ne bi trebalo da dođe do masovne aktivacije ovog rizika.